

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

- ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ
อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 5
The Marketing Mix Effect to the Tourism Decision at Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan
Province
ปาริชาติ กระแจะเจิม และปริญญา บรรจงมณี
- ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 13
The Alienation and Engagement for Local Development of Personnel of Subdistrict Administrative
Organizations in the Area of Ban Na District, Nakhon Nayok Province
สิงห์ทอง แซ่มซ้อย และพจน์ ทรายแก้ว
- ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์
ไทยทีวีสี ช่อง 3 24
Students' Expectations To Channel 3 Sammitti News Program Presentation
ศรุษ ประดิษฐ์ทรง
- การวิเคราะห์ความถูกต้องและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ และดุษฎีนิพนธ์
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 36
Analysis of the Accuracy and Synthesis of Knowledge Gained from the Graduate, Thesis and
Dissertation, Phetchaburi Rajabhat University
ยุทธ ไกยวรรณ

บทความวิจัย

- เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร 51
Cooking computer game
พัชรินทร์ สุขสุรัตน์, พรรณี คอนจอหอ และปานจิตร หลงประดิษฐ์
- การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ 58
การอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1
The Development of the Participatory Instructional Model for Improving Literacy Achievement of
Prathomsuksa 1 Student at the Schools under Chaiyaphum Educational Service Area Office 1
ลัดขินา เก้วใจ, ชวนพิศ รักษาพวก และประมุข ศรีชัยวงษ์
- ก้อยกินดองอาหารวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ 66
Koi Kin-dong Traditional Food of Chaiyaphum Province
ประมุข ศรีชัยวงษ์, บุญช่วย กิตติวิชญกุล และพิชิตชัย แผงศรีสาร
- การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม 75
The Promoting Youth Development by Buddhist Way of Social Institutions in Nakhon Pathom Province
วิญญู กิณะเสน, พระมหาวิระชาติ โปธา, ทองใบ ชีรานั้นทางกูร, ฐากูร หอมกลิ่น, บานชื่น นักการเรียน
และกรรณา มธุลาภรังสรรค์
- การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อให้มี 86
คุณค่าทางปัญญา
The Visiting and Worshipping Campaign of 9 Buddhist Temples for Enhancing the Intellectual Value
in Bangkok Metropolitan Region
มานพ นักการเรียน, บานชื่น นักการเรียน, กรรณา มธุลาภรังสรรค์, พระมหาวิระชาติ โปธา,
ทองใบ ชีรานั้นทางกูร และฐากูร หอมกลิ่น

บทความวิจัย

- ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี 93
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

Leadership of School Administrators Affecting Conflict Management of Schools in Phetchaburi Province Under the Secondary Educational Service Area Office 10

สุรินทร์ ผุดผ่อง และอัญชญา พานิช

- สี่ทศวรรษโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทย 103

Four Decades of Small Schools in Thailand

ไพรัช มณีโชติ

- การแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนาในภาษาไทย : การศึกษากลวิธีทางภาษากับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ 116

The correction making in Thai : A study of linguistics strategies and native speakers' motivational concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัดน์

- รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่าย 128
ภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Operation Model to Anti-Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand

ศรินนา ศิริมาตย์

บทความวิจัย

- รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา กองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย 137

The Forms and Creations to Strengthen the Management of Drug Abuses in Accordance to Kongtunmae with the Principles of Buddhism in Thailand

กาญจนา บุญส่ง, พีระศิลป์ บุญทอง, เสนาะ กลิ่นงาม, นวรัตน์ ประทุมตา, เทิดศักดิ์ ทองแฉ้ม, ดาริน พรหมณ์แก้ว และชนานุช เงินทอง

- แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย 149

The motivation of PNRU's students toward the Professional Salesmanship

อมร ถาวรมาศ

บทความวิชาการ

- ธรรมาภิบาลกับประชารัฐ 155

Good Governance and Civil State

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน และ โกศล กุศลชัย

- คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ 163

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Marketing Mix Effect to the Tourism Decision at Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan Province

ปาริชาติ กระแจะเจิม^{1*}

Parichart Krajerjerm^{1*}

ปริญญญา บรรจงมณี²

Parinya Bunjongmanee²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวยังตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่เข้ามาท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.840 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และค่าไคสแควร์ (Pearson chi-square) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวตำบลปากน้ำปราณเป็นครั้งแรก ร้อยละ 21.25 ตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวโดยปรึกษาครอบครัวและญาติ ร้อยละ 47.25 โดยมากเดินทางไปกลับ ร้อยละ 33.00 เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/คนรู้จัก ร้อยละ 29.25 เดินทางท่องเที่ยวด้วย รถตู้ หรือรถเช่า ร้อยละ 30.00 เหตุจูงใจในการท่องเที่ยว คือธรรมชาติที่สวยงาม ร้อยละ 36.75 และได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากป้ายโฆษณา ร้อยละ 41.75 2) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี

¹ นักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาด้านบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด (วิทยาเขตหัวหิน) ต.ชะอำ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : Parichart_neo@hotmail.com

¹ Graduated Student, Master of Education (Business Administration Division), Stamford International University 76120
Corresponding Author e-mail : Parichart_neo@hotmail.com

² ปริญญญา บรรจงมณี มหาวิทยาลัยนานาชาติ แสตมฟอร์ด (วิทยาเขตหัวหิน) อีเมล : parinya.bunjongmanee@Stamford.edu

² Lecturer, Graduate School, Stamford International University : parinya.bunjongmanee@Stamford.edu

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า ด้านบุคลากร เห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ 3) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตามลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นักท่องเที่ยวที่มีเพศ สถานภาพ รายได้ และภูมิลำเนาแตกต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตามลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน 4) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวตามลปากน้ำปราณ ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาดบริการ

Abstract

A study of The Marketing Mix Effect to the Tourism Decision at Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan Province. The objectives to learn the behaviour of tourists who decided to come to Paknampran, Pran buri, Prachuap-Khiri Khan Province. To study the marketing mix of District Administration Organization of Paknampran, Pran buri, Prachuap Khiri Khan Province, to compare of the tourists opinion to the marketing mix of District Administration Organization of Paknampran, Pran buri, Prachuap Khiri Khan Province. by person and to factor the relationship between the behavior of tourists to the marketing mix of District Administration Organization of Paknampran, Pran buri, Prachuap Khiri Khan Province. The sample used in this study were aged 18 years or more tourists who come to Paknampran, Pran buri, Prachuap Khiri Khan Province for 400 peoples. The instrument used in this study was a questionnaire to collect data from a sample. The reliability of the questionnaire was 0.840 statistics used to analyze data. Percentage, Mean, Standard deviation, t-test, One Way ANOVA 1) Most tourists come to Paknampran is a first time percentage 21.25 decide attraction by consulting the family and relatives of 47.25 by a trip of 33.00 traveling with a friend and lover of 29.25 traveling by van. Rental car or 30.00 per cent motive for the tour is the natural beauty and 36.75 percent get information from billboards tourism 41.75 percent. 2) The tourists opinions about the marketing mix decisions effecting tourism of Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan Province. The overall level agree. When considering an order from the highest to lowest based on the analysis found. Personnel with the most, followed by the service process. And distribution channels agree minimal respectively. 3) The tourists aged education level and a different factor in the decision of Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan Province. to assume a different tourism base set. The tourists have sex, status, income and domicile different factors in decisions tourism of Paknampran, Pranburi, Prachuapkhirikhan. not different and not according to the hypothesis. 4) The behavior of tourists who decide to travel. not related to the marketing mix of District Administration Organization of Paknampran, Pran Buri, Prachuap Khiri Khan Province. Not in accordance with the resolution of the base set.

Keywords : the Marketing Mix

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการให้บริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบลได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น องค์กรบริหารส่วนตำบลต้องทำงานในการให้บริการประชาชนภายใต้การบริหารจัดการงานท้องถิ่นที่ดี (Good Local Governance) ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่ประชาชนมุ่งหวังเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือเพื่อประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม [1]

อำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 68 (11) ได้กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลอาจดำเนินกิจการพัฒนาการท่องเที่ยว และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ก็เช่นเดียวกันได้กำหนดให้ องค์กรบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 (8) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เมื่อกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยที่มุ่งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน และนำเงินตราเข้าสู่ประเทศได้อย่างมหาศาล [2]

จากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่การท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีความสวยงามมีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นทะเลสวยงามเมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวผู้มารับบริการ รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ความงาม และ

สุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศไว้กับการเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยวที่ช่วยให้องค์กรบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ สามารถจัดการด้านบริการการท่องเที่ยวได้ดี เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันคือส่วนประสมทางการตลาดบริการ เป็นหลักการที่จะนำมาซึ่งการเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้เข้ามาใช้บริการ

ในการนำหลักการส่วนประสมทางการตลาดบริการมาใช้กับการให้บริการ และการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานราชการท้องถิ่นถือว่าเป็นเรื่องที่จะทำให้การปฏิบัติราชการที่เคยยึดติดอยู่กับระบบเก่า ๆ ที่มีลักษณะเชิงซ้ำ เช้าชาม เย็นชามเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นในลักษณะการให้บริการเชิงรุกมากขึ้น มีลักษณะคล้ายเอกชนมากขึ้นแต่จะแตกต่างกันคือหน่วยงานราชการไม่มุ่งผลกำไรแต่มุ่งหวังประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ

เพื่อให้เกิดการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและยังทำให้ตำบลปากน้ำปราณมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ทำการศึกษาไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ทำให้องค์กรบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณประสบผลสำเร็จเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบลชั้นนำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว และที่สำคัญคือ ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และช่วยให้องค์กรได้มีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวยังตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อเพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ และภูมิถิ่นกำเนิดต่างกันจะมีปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้นจึงใช้สูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าประชากร [3] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 385 คน เพิ่มอีก 15 คน เป็น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่

เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) เดิมข้อมูลลงในช่องว่าง ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) เดิมข้อมูลลงในช่องว่าง ตอนที่ 3 แบบสอบถามส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ คุณลักษณะการตอบจะเป็นการให้น้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาลักษณะและวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

2. ศึกษาเอกสารงานวิจัยและกำหนดแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาด บริการต่อประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์สาระที่ได้จากข้อ 1 และ ข้อ 2

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของแบบสอบถาม

5. ปรับแก้แบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วตามข้อ 5 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือตรวจสอบความเชื่อมั่นตามความเหมาะสมของเครื่องมือเพื่อหาค่า IOC เพื่อปรับแก้

7. แก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำเพื่อความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่า Reliability Analysis ได้ค่า

Alpha = 0.840

9. นำแบบสอบถามจากการทดลองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณกับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้สถิติค่าไค-สแควร์ (chi-square)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาของสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.50 ส่วนใหญ่มีอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 26.75 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี/ปริญญาตรี ร้อยละ

34.25 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงานร้อยละ 44.00 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 33.50 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 29.25 และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ร้อยละ 31.50

สรุปผลข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาเที่ยวตำบลปากน้ำปราณเป็นครั้งแรก ร้อยละ 21.25 ตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวโดย ปรึกษาครอบครัวและญาติ ร้อยละ 47.25 เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเดินทางไปกลับ ร้อยละ 33.00 เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/คนรู้จัก ร้อยละ 29.25 เดินทางท่องเที่ยวด้วย รถตู้หรือรถเช่า ร้อยละ 30.00 เหตุจูงใจในการท่องเที่ยวคือ ธรรมชาติที่สวยงาม ร้อยละ 36.75 และความรู้ ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจาก ป้ายโฆษณา ร้อยละ 41.75

สรุปผลข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม

รายการ	X	S.D.	แปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ	3.61	0.32	มาก
2. ด้านราคา	3.67	0.50	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.52	0.58	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.62	0.49	มาก
5. ด้านบุคลากร	4.35	0.28	มากที่สุด
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	3.82	0.43	มาก
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.69	0.51	มาก
เฉลี่ยรวม	3.75	0.27	มาก

สรุปผลข้อมูลสมมติฐาน

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นักท่องเที่ยวที่มีเพศ สถานภาพ รายได้ และภูมิลำเนาแตกต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

จากผลสรุปเกี่ยวกับการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาเที่ยวตำบลปากน้ำปราณเป็นครั้งแรกตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวโดยปริศนาครอบครัวและญาติ โดยมากเดินทางไปกลับเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/คนรู้จัก เดินทางท่องเที่ยวด้วยรถตู้ หรือรถเช่า เหตุสนใจในการท่องเที่ยวคือธรรมชาติที่สวยงาม และได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากป้ายโฆษณา ซึ่งข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงศิริโรจน์ [4] ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อน ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวครั้งนี้ คือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ความถี่ในการท่องเที่ยว 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รูปแบบของการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/ครอบครัว เดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดสัปดาห์ ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวภายในวันเดียว และใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางท่องเที่ยว

อภิปรายผลส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภา กิจประพทุทธ์กุล [5] ได้ทำการศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทิศนคติ และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยด้าน

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทักษะคิด และแรงจูงใจ ในการท่องเที่ยว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก

อภิปรายผลสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันไปปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงศิริโรจน์ [6] ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยว ตำบลปากน้ำปราณ กับส่วนประสมทางการตลาดของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเพ็ญ เข็มจรรยา [7] ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและการตัดสินใจ เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ดำน้ำนักสายสุทธานภดลใน วังสวนสุนันทาของนักท่องเที่ยวชาวไทย และปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ดำน้ำนักสายสุทธานภดลในวังสวนสุนันทาทดสอบ สมมติฐานด้วย Chi Square พบว่า ส่วนประสมทางการ ตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด 5 ตัว มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการตัดสินใจมาเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์ดำน้ำนักสายสุทธานภดลในวังสวนสุนันทา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการควรส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงให้มีความ น่าสนใจเช่น มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของผู้คนในตำบลปากน้ำปราณ โดยอาจ ส่งเสริมการจัดที่พักแบบ โฮมสเตย์ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านได้ศึกษาวิถีชีวิตการทำ มาเลี้ยงชีพเสมือนตนเองเป็นคนในท้องถิ่นนั้น และ ควรจัดทำสถานพักผ่อนหย่อนใจ และลานเล่นกีฬา เพื่อสุขภาพเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว

2. ด้านราคา จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์กำหนด อัตราค่าบริการกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน รวมถึง กำหนดอัตราค่าบริการสำหรับการเดินทางโดยรถบริการ สาธารณะอย่างเหมาะสม

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายควรส่งเสริม ให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทาง เว็บบไซต์ต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊กเพิ่มมากขึ้น สนับสนุนการจองห้องพักการจองคิว เข้าร่วมกิจกรรม และการบริการอื่น ๆ ผ่านระบบ ออนไลน์ และทางอินเทอร์เน็ตให้เกิดความสะดวก รวดเร็วแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

4. ด้านการส่งเสริมการตลาดควรส่งเสริมการ ท่องเที่ยวโดยนำเสนอจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ทะเล ภูเขา กิจกรรมวิถีชีวิตชาวบ้านผ่านทางสื่อ ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูล มากขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดความสนใจในการท่องเที่ยว

5. ด้านบุคลากรควรส่งเสริมให้บุคลากรผู้ให้ บริการมีภาพลักษณ์สุภาพ อ่อนหวาน ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว

6. ด้านกระบวนการให้บริการควรส่งเสริมให้มี ขั้นตอนการให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง รวดเร็วมากขึ้น ให้มีการจัดลำดับการรับบริการเพื่อ ให้การบริการเป็นด้วยความสะดวกเรียบร้อย

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว ดำเนินการจัดให้มีจุดบริการทิ้งขยะให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคในการให้บริการนักท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อหาทราบปัญหาอุปสรรคในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และนำข้อมูลดังกล่าวปรับปรุงแก้ไขการให้บริการด้านการท่องเที่ยวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] นุชจรีย์ หินแก้ว. (2555). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- [2] เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2557). การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี การวิจัยฐานทรัพยากร การเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 54 (3). 204-220.
- [3] Cochran, W.G. (1953). **Sampling Techniques**. New York : John Wiley & Sons. Inc.
- [4] สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงศิริโรจน์ .(2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา .
- [5] สิริภา กิจประพุกพิบูล. (2556). ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทักษะคติ และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง

ไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- [6] สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงศิริโรจน์. (2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- [7] สิริเพ็ญ เข้มจรรยา. (2555). พฤติกรรมและการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ตำหนักสายสุทธา นกคณในวังสวนสุนันทาของนักท่องเที่ยวชาวไทย และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

The Alienation and Engagement for Local Development of Personnel of Subdistrict Administrative Organizations in the Area of Ban Na District, Nakhon Nayok Province

สิงห์ทอง แซ่มซ้อย¹
Singthong chamchoiy¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 2) ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามประเภทของงาน เพศ อายุ และระดับการศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ของความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งสิ้น 10 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดรวมทั้งสิ้นจำนวน 222 คน โดยแยกเป็นดังนี้ ข้าราชการ จำนวน 143 คน และพนักงานจ้าง จำนวน 79 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.953 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage) เฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าสถิติทีแบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และหากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า : 1) ความรู้สึกแปลกแยกในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

¹ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความรู้สึกไร้อำนาจ ด้านความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกไร้ความหมาย ด้านความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง ตามลำดับ ส่วนความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร ด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ และด้านความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ตามลำดับ

2) ผลการศึกษาความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยประเภทของงาน เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยเมื่อจำแนกตามประเภทของงาน เพศ อายุ พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยระดับการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงลบ อยู่ในระดับต่ำ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร และด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

คำสำคัญ : ความรู้สึกแปลกแยก ความมุ่งมั่น

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the alienation and engagement for local development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations in the area of Ban Na district, Nakhon Nayok province, 2) study the engagement for local development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations classified by job type, gender, age and education level, and 3) study the relationship between the alienation and engagement for local development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations. The sample of this study was the civil servants and hired employees of 10 Subdistrict Administrative Organizations (SAO) in the area of Ban Na district and used 222 respondents from the total population, divided into 143 civil servants and 79 hired employees. The tool for data collecting was a 4 level of rating scale questionnaire with reliability at 0.953. The statistics used to analyze the data consisted of percentage, mean, standard deviation, independent sample t-test, one way ANOVA with Scheffé's method of Post Hoc and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows : 1) The alienation and engagement for local development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations were, overall, at a high level. Considering each aspect individually found that all aspect were at a high level also and ranked from the highest mean was powerless, normless, loneliness, meaninglessness, self alienation, respectively. The engagement was, overall, at a high level. Considering each aspect individually found that all aspect were at a high level also and ranked from the highest mean was the intension of membership, positive perception, intension of excellent performance, and intension of good member, respectively. 2) The engagement for local development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations classified by job type, gender, age and education level revealed that overall of the different job type, gender, age had differed at a statistical significance level of 0.05, except for the education level. 3) The relationship between the alienation and engagement for local

development of personnel of Subdistrict Administrative Organizations was, overall, at a negative low correlation, and ranked from the high to low was the intension of good member, the intension of excellent performance, the positive perception, the intension of membership, and the intension of obstacle fighting, respectively.

Keywords : Alienation, Engagement

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชนโดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณ ในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มิได้มีอธิปไตย ในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางตามกรอบแห่งกฎหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบทั่วไป เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล และรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานครและพัทยาซึ่งสอดคล้องกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน [1]

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น คือการพัฒนาศักยภาพ ความเป็นผู้พัฒนาท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นสัตว์สังคมผู้สร้างสรรค์ แต่ผู้พัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่มีโอกาสในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยมาก เนื่องจากพวกเขาได้ถูกกักขังอยู่ในการแบ่งงานกันทำที่มีการควบคุมตามลำดับชั้น ติดอยู่กับการทำงานที่ซ้ำซากจำเจ จนไม่มีโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ [2] เพราะฉะนั้นในการพัฒนาท้องถิ่นจึงทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกขึ้น นอกจากนี้สภาพที่ไม่เอื้ออำนวยแก่ การพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและบทบาทหน้าที่ รวมทั้งขาดทักษะและความเป็นอิสระในการบริหาร ทั้งนี้ก็เพราะว่า การมีประสบการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานส่วนตำบลยังน้อยอยู่” การขาดอิสระในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในแง่ การแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนต่าง ๆ นั้น ได้ส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นสาเหตุทำให้พวกเขาเกิดความรู้สึกแปลกแยกทั้งต่อผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อนที่ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ได้เป็นไปตามที่คาดการณ์เอาไว้ และเมื่อพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความรู้สึกแปลกแยกเช่นนี้แล้ว ย่อมทำให้มีความรู้สึก เบื่อหน่ายต่องานที่ตนปฏิบัติ ทั้งยังจะเป็นการนำมาซึ่งอคติในหน่วยงานของตนเอง [3]

พฤติกรรมของการมีความรู้สึกแปลกแยกดังกล่าว นั้น อาจจะทำให้ฝ่ายบริหารได้รับผลกระทบกระเทือนทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งการบริหารงานภายในองค์กรด้วยนอกจากนั้นก็อาจจะมีกรณีต่อต้านแสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน มีการสร้างวัฒนธรรมกลุ่มย่อยขึ้นซึ่งอาจจะสร้างความลำบากต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกได้ [4]

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมานี้ ทำให้พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีแรงจูงใจ ในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลให้การขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อไปสู่การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหยุดชะงักหรือเกิดความล่าช้าขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เพื่อจะได้หาแนวทางในการประสานความรู้สึกแปลกแยกและสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้สึกแปลกแยกและความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามประเภทของงาน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา आयुงาน และรายได้ครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นกับความมุ่งมั่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

สมมติฐานของการวิจัย

1. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประเภทของงานต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
3. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
4. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
5. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
6. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุงานที่ต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
7. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ครัวเรือนต่างกันมีความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

8. ความรู้สึกแปลกแยกมีความสัมพันธ์เป็นปฏิภาคผกผันกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ข้าราชการและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 222 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความรู้สึกไร้อำนาจ
- 1.2 ความรู้สึกไร้ความหมาย
- 1.3 ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน
- 1.4 ความรู้สึกโดดเดี่ยว
- 1.5 ความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง

2. ศึกษาความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร
- 2.2 ความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก
- 2.3 ความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- 2.4 ความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
- 2.5 ความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1. ประเภทของงาน จำแนกเป็น ข้าราชการ และ พนักงานจ้าง
2. เพศ จำแนกเป็น เพศชาย และเพศหญิง
3. อายุ จำแนกเป็น 20-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 51-60 ปี
4. สถานภาพ จำแนกเป็น โสด, สมรส, หย่าร้าง และแยกกันอยู่
5. ระดับการศึกษา จำแนกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี, สูงกว่าปริญญาตรี
6. อายุงาน จำแนกเป็น 1-3 ปี, 4-8 ปี และ 8 ปี ขึ้นไป
7. รายได้ครัวเรือน จำแนกเป็น 5,000-10,000 บาท, 10,001-20,000 บาท, 20,001-30,000 บาท และ 30,000 บาท ขึ้นไป

2. ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่น 5 ด้าน

1. ความรู้สึกไร้อำนาจ
2. ความรู้สึกไร้ความหมาย
3. ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน
4. ความรู้สึกโดดเดี่ยว
5. ความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น 5 ด้าน

1. ความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร
2. ความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก
3. ความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
4. ความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
5. ความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ

ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 10 แห่ง ดังนี้

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านนา
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าชะ
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านพริก

4. องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาเพิ่ม
5. องค์กรบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง
6. องค์กรบริหารส่วนตำบลอาษา
7. องค์กรบริหารส่วนตำบลพิศุลออก
8. องค์กรบริหารส่วนตำบลบางอ้อ
9. องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านพร้าว
10. เทศบาลตำบลบ้านนา

ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษาวิจัยเป็นเวลา 3 เดือนภายในปีการศึกษา 2559

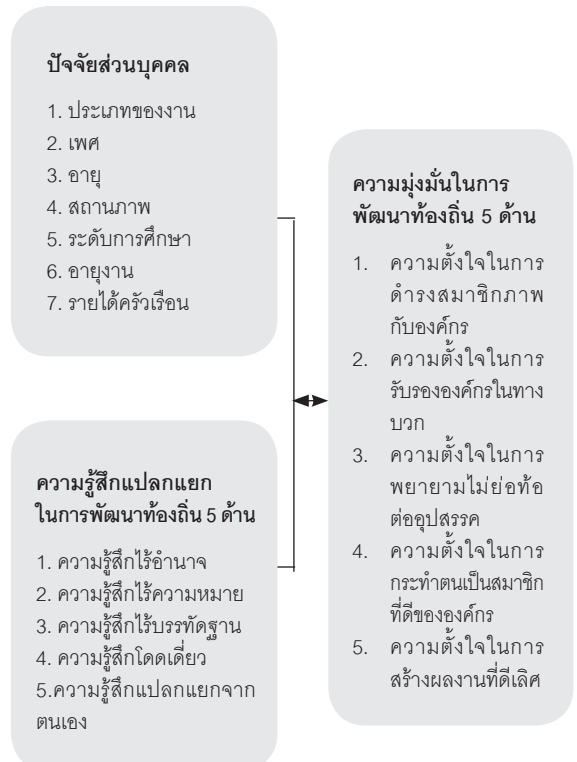
วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

(Independent Variable) (Dependent Variable)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับเรื่อง “ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก” และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ประเภทของงาน อายุงาน และรายได้ครัวเรือน ต่างกัน ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงได้นำเสนอ วิธีการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งสิ้น 10 แห่ง จำนวน 222 คน

กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาไว้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้สึกไร้อำนาจ 2) ความรู้สึกไร้ความหมาย 3) ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน 4) ความรู้สึกโดดเดี่ยว และ 5) ความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ใน 5 ด้าน ดังนี้ ประกอบด้วย 1) ความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร 2) ความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก 3) ความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 4) ความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และ 5) ความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ แบบสอบถาม จำนวน 222 ฉบับ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลเอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ บทความ หลักฐานทางวิชาการที่สามารถเปิดเผยได้ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scales) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สถาบันที่จบการศึกษา อายุงาน รายได้ครัวเรือน เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้ความหมาย ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยวและความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับในการวัดออกเป็น 4 ระดับ (Rating Scales)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ด้าน ประกอบด้วย ความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร ความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก ความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ ในหน้าที่ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 4 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการใช้เป็นแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้ากรอบแนวคิดจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกแปลกแยก และความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างข้อคำถาม ในแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา เอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดทฤษฎี และให้ ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขต เนื้อหาของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาเพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา
6. ร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้ทรง คุณวุฒิ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ตามค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งได้อธิบายวิธีการกรอก แบบสอบถาม สำหรับกรวิจัยไว้ให้อย่างละเอียด
2. เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ตามกลุ่ม เป้าหมาย คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขต

อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 222 ฉบับ

การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scales 4 ระดับ สำหรับวัดค่าตัวแปร ทั้งหมด สาเหตุ ที่ใช้จำนวน 4 ระดับ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการวัดความรู้ สึกที่แท้จริงของผู้ตอบแบบสอบถามว่าเป็นไปทาง ลบหรือบวกต่อความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นใน การพัฒนาท้องถิ่น โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดง ความรู้สึกเกี่ยวกับข้อคำถามที่เป็นข้อคำถาม เชิงบวก (Positive) และข้อคำถาม เชิงลบ (Negative) ที่สร้าง ขึ้นจำนวน 96 ข้อ โดยได้กำหนด การวัดค่าตัวแปร ซึ่ง เป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดย ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.75 ขึ้นไปปัดเป็นเลขจำนวน เต็ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ซึ่งแยกวิเคราะห์ ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกแปลกแยกกับ ความมุ่งมั่นในพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การ บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความ สัมพันธ์ค่าเฉลี่ยความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่น ในพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศและอายุงาน ใช้การ ทดสอบค่าที (t-test) สำหรับจำแนกตาม อายุ และระดับ การศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หรือ F-test
4. หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็น

รายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé) หรือ Tukey หรือ LSD

5. วิเคราะห์ข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการประสานความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ด้วยการวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยทดสอบค่าที (t-test) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

2. สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics)

ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ค่าเฉลี่ยความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศและอายุงาน ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

2.2 การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หรือ F-test

2.3 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) หรือ Tukey หรือ LSD (ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

2.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ด้วยการวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยทดสอบค่าที (t-test) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้สึกแปลกแยกในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านความรู้สึกไร้อำนาจ ด้านความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกไร้ความหมาย ด้านความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง ตามลำดับ ส่วนความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร ด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ และด้านความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ตามลำดับ

2) ผลการศึกษาความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยประเภทของงาน เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยเมื่อจำแนกตามประเภทของงาน เพศ อายุ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยระดับการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงลบ อยู่ในระดับต่ำ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร และด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความรู้สึกแปลกแยกในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านความรู้สึกไร้อำนาจ ด้านความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกไร้ความหมาย และด้านความรู้สึกแปลกแยกจากตนเอง ตามลำดับ

2. ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้านความตั้งใจในการสร้างผลงานที่ดีเลิศ ความตั้งใจในการดำรงสมาชิกภาพกับองค์กร ความตั้งใจในการกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะความรู้สึกแปลกแยกในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามประเภทของงาน เพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามประเภทของงานและเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความตั้งใจในการรับรององค์กรในทางบวก และด้านความตั้งใจในการพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

6. ผลการเปรียบเทียบความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมทุกด้าน ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กับ ความมุ่งมั่น มีค่า .502 และ .443 ตามลำดับ และเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกโดดเดี่ยว การรับรององค์กรในทางบวก และสร้างผลงานที่ดีเลิศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กล่าวได้ว่า เมื่อบุคลากรมีความรู้สึกแปลกแยกเพิ่มขึ้น ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นจะลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคลากรมีความลดลง ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้น ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับด้านการสร้างผลงานที่ดีเลิศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่า ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

กับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กล่าวได้ว่า เมื่อบุคลากรมีความรู้สึกแปลกแยกเพิ่มขึ้น ความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นจะลดน้อยลงในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคลากรมีความลดความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถอธิบายได้ดังนี้

ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับด้านการสร้างผลงานที่ดีเลิศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นด้านไร้อำนาจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับด้านการสร้างผลงานที่ดีเลิศ แต่มีทิศทางตรงกันข้ามกับด้านการดำรงสมาชิกภาพขององค์กร ด้านการรับรององค์กรในทางบวก และด้านความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร และ

ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นด้านไร้ความหมายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับด้านความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แต่มีทิศทางตรงกันข้ามกับด้านการดำรงสมาชิกภาพขององค์กร ด้านการรับรององค์กรในทางบวก และกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร และสร้างผลงานที่ดีเลิศ

ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นด้านไร้บรรทัดฐานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับด้านการดำรงสมาชิกภาพขององค์กรแต่มีทิศทางตรงกันข้ามกับด้านการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค กระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร และสร้างผลงานที่ดีเลิศ

ความรู้สึกแปลกแยกในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโดดเดี่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับด้านการดำรงสมาชิกภาพขององค์กร ด้านการรับรององค์กรในทางบวก ด้านความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคแต่มีทิศทางตรงกันข้ามกับ ด้านการสร้างผลงานที่ดีเลิศและด้านกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร

ด้านความรู้สึกแปลกแยกจากตนเองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับด้านกระทำตนเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร และด้านการสร้างผลงานที่ดีเลิศแต่มี

ทิศทางตรงกันข้ามกับการดำรงสมาชิกภาพขององค์กร การรับรององค์กรในทางบวก และด้านความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. เพื่อทราบถึงความแตกต่างทางด้านความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ที่มีประเภทของงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อายุงานและรายได้ครัวเรือน
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหา และปรับปรุงความรู้สึกแปลกแยกกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกษียร เตชะพีระ. (2526). “**ความแปลกแยกและปัญหามนุษยธรรม**”, วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2526).
- [2] Durkheim, Emile, (1951), **Suicide-A Study in Sociological**, อังไฉ, วรวรรณ พัฒนเจริญ, “ความแปลกแยกในองค์กร : กรณีศึกษาพนักงานสำนักงานประเภท 9 เชียงใหม่ การประปาส่วนภูมิภาค”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2548.
- [3] Seeman, Melvin : 1959, “**On the Meaning of Alienation**”, อังไฉ, วรวรรณ พัฒนเจริญ, “ความแปลกแยกในองค์กร : กรณีศึกษาพนักงานสำนักงานประเภท 9 เชียงใหม่ การประปาส่วนภูมิภาค”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2548.

- [4] สวัสดิ์ มณีรัตน์. (2547). “ความรู้สึกแปลกแยกทาง
การเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีประชากรเขตบึงกุ่ม
กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย
: มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3

Students' Expectations To Channel 3 Sammitti News Program Presentation

ดรุษ ประดิษฐ์ทรง^{1*}

Darut Praditsong^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบในการนำเสนอข่าวและความคาดหวังของนักศึกษาต่อของรายการข่าว 3 มิติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ไม่ทราบจำนวน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการรับชมรายการข่าว 3 มิติไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน มีความคาดหวังต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว ประเภทข่าวสังคม เนื่องจากเป็นข่าวที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในสถานการณ์ภายในสังคม และเหตุผลในการติดตามชมรายการข่าว 3 มิติ มาจากรายการมีรายละเอียดครบถ้วนน่าเชื่อถือ และต้องการให้รายการนำเสนอข่าวในลักษณะข่าวส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างชมรายการข่าว 3 มิติ เพราะรูปแบบและเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยให้ความสนใจการออกอากาศรายการสดมากที่สุด เนื่องจากการนำเสนอแบบเล่าข่าวด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และให้ข้อมูลรอบด้านในประเด็นที่หลากหลาย ภาพลักษณ์ของผู้ดำเนินรายการ การนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ตรง และฉากในรายการที่ทำให้รายการเกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นักศึกษาคาดหวังการได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วทันเหตุการณ์

คำสำคัญ : ความคาดหวัง รูปแบบการนำเสนอ รายการข่าว 3 มิติ

Abstract

Aim of this study were to examine presentation model and expectation of students on Channel 3 Sammitti News program. The study is a survey research using accidental sampling method and the questionnaire was used as research instrument. The data was analyzed using frequency, percentage, mean, S.D., t-test, and F-test.

¹ อาจารย์สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
¹ Mass Communication Faculty of Management Science Bansomdejchaopraya Rajabhat University
^{*} ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : darut_bsru@hotmail.com โทรศัพท์ 081-317-9422
^{*} Corresponding Author e-mail : darut_bsru@hotmail.com tel: 081-317-9422

Research results revealed that there is no significant different between male and female samples. Most of samples are aged between 20-21 years old and have 3-4 family members. They showed the expectation towards social news due to the usefulness for daily life and provided them understanding in social situations. They followed to Channel 3 Sammitti News program because the program was are reliable inside and up to date. They wish to watch the program which promotes national unity. Students followed the program because of its contents and presentation style. Most interested presentation was real time broadcasting for their subject variety. Real time presentations were the most desirable due to the informal wording which easy to understand in divert subjects. Characteristics of reporters, reliable subject matters, and program backdrop, promoted a trust worthy program. Students expected to get the updated information and news.

Keywords : expectations, presentation model, Channel 3 Sammitti News program

บทนำ

สังคมปัจจุบันเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการตัดสินใจของประชาชนอย่างมาก ปัจจัยที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารไปสู่ประชาชน ได้แก่ สื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวกลางที่เชื่อมทุกสิ่งในสังคมเข้าด้วยกัน และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของประชาชน จนอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสารไปยังผู้รับสารโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ประชาชนสามารถรับข้อมูลข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ สร้างความเจริญทางปัญญาไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมได้

การเปิดรับข่าวสารของประชาชนผ่านสื่อมวลชนในปัจจุบันสามารถรับได้หลายช่องทาง ซึ่งสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดได้แก่ สื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อมวลชนที่รวดเร็ว

และครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวางและยังคงข้อจำกัดของประชาชนในด้านการไม่รู้หนังสืออีกด้วย จนทำให้สื่อประเภทนี้ได้รับความนิยมนอย่างสูง ดังที่มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้

วสันต์ อดิษฐ์ [1] กล่าวว่า “โทรทัศน์” เป็นสื่อที่มีกลุ่มผู้ชมนิยมนมากที่สุด อีกทั้งยังมีอิทธิพลสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโทรทัศน์นั้นมีคุณสมบัติที่น่าสนใจอัน ได้แก่

1. สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมเอาสื่อประเภทอื่น ๆ ไว้ในตัวเอง
2. ภาพและเสียง สามารถเข้าใจในการติดตามของผู้ชมเป็นอย่างมาก
3. เทคนิคในการถ่ายภาพพิเศษช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. การนำเสนอเนื้อหาทางโทรทัศน์ ทำให้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ชม
5. โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อจิตใจ สามารถให้ผู้ชมคล้อยตามได้
6. รายการมีหลายรูปแบบ ทำให้เลือกได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน

จากที่ประชาชนมีความต้องการในการบริโภคข่าวสารเพิ่มมากขึ้น เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจทำให้สถานีโทรทัศน์มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบเนื้อหา วิธีการนำเสนอ รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. เป็นอีกหนึ่งสถานีที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบ วิธีการนำเสนอรายการข่าวทางโทรทัศน์ เพื่อสนองความต้องการของผู้ชมทุกกลุ่ม

รายการข่าว 3 มิติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นรายการข่าวรายงานข่าวเชิงวิเคราะห์เจาะลึกผลิตโดยฝ่ายข่าวไทยทีวีสีช่อง 3 ร่วมกับบริษัท ฮอดนิวิสต์ จำกัด ในช่วงเวลาใหม่ โดยมีหลักคิดเพื่อเติมเต็มและ

สนองตอบกลุ่มผู้ชมที่ไม่สามารถรับชมข่าวในช่วงเย็น โดยนำเสนอข่าวในลักษณะ “สตู๊ปข่าวค้นหาความจริง” (Fact News) และให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการค้นหาข้อมูล ภายใต้อินเทอร์เน็ต รวดเร็ว รอบด้าน ที่ให้ความแตกต่าง ในการนำเสนอข่าวแบบ 3 มิติ

การที่รายการข่าว 3 มิติ ไม่ได้นำเสนอข่าวแบบทั่วไปที่เป็นการรายงานแบบการประกาศ หรือการอ่าน คำบรรยายข่าวประกอบภาพของผู้ประกาศ หรือผู้สื่อข่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาความคาดหวัง ของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 ที่เป็นกลุ่มคน รุ่นใหม่ที่จะเป็นต้นแบบและพลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนำเสนอ รายการข่าวให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบและความคาดหวังของนักศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติทางสถานี วิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาที่อาศัยใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวน

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้หลักการของคอกเรน [2] ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 384 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง : เลือกวิธีการแบบบังเอิญ เขตละ 8 คน โดยแบ่งพื้นที่ในการเก็บแบบสอบถามจาก กลุ่มตัวอย่างเป็น 6 โซนตาม คำสั่งสภา กทม. [3] ได้แก่

1. กลุ่มกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย คูสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ดินแดง ห้วยขวาง พญาไท ราชเทวี และวังทองหลาง
2. กรุงเทพฯได้ ประกอบด้วย บางคอแหลม ปทุมวัน บางรัก สาทร ยานนาวา คลองเตย วัฒนา พระโขนง

สวนหลวง และบางนา

3. กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย จตุจักร บางซื่อ ลาดพร้าว หลักสี่ ดอนเมือง สายไหม และบางเขน

4. กรุงเทพมหานครตะวันออก ประกอบด้วย ลาดกระบัง บึงกุ่ม บางกะปิ สะพานสูง คันนายาว มีนบุรี หนองจอก คลองสามวา และประเวศ

5. กรุงเทพมหานครเหนือ ประกอบด้วย หนองจอก จอมทอง บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย บางพลัด ดลิ่งชัน และทวีวัฒนา

6. กรุงเทพมหานครใต้ ประกอบด้วย บางขุนเทียน ภาษีเจริญ บางแค หนองแขม บางบอน ราษฎร์บูรณะ และทุ่งครุ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ชนิดปลายปิด

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิก ในครอบครัว

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวัง ของนักศึกษาต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ ได้แก่

1. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ
2. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบ ในการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ
3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อประโยชน์ของการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติ

ผู้วิจัยใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับ 5 ระดับ

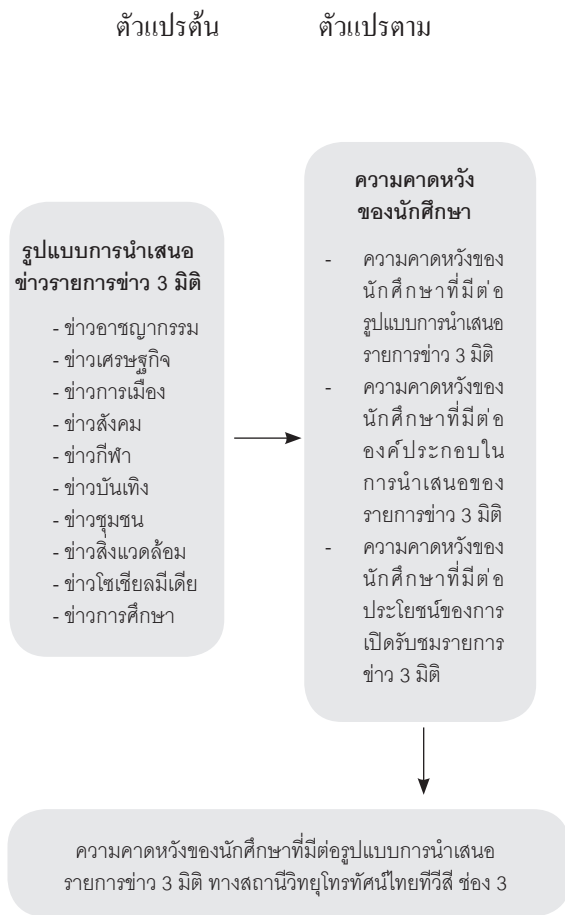
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ลักษณะประชากร วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. รูปแบบในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ข่าว 3

มิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) กรณีพบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการของ LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย :

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง :

ทฤษฎีความคาดหวัง

นักจิตวิทยาในกลุ่มปัญญานิยมเชื่อว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง เพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่จะสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดสมมติฐาน 3 ประการ [4]

- 1) พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในของเขาเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม
- 2) มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการความปรารถนา และเป้าหมายที่แตกต่างกัน
- 3) บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรมโดยเลือกจากพฤติกรรมหลายอย่าง สิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่จะได้ภายหลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสารจุดเริ่มต้น โดยศึกษาว่าผู้รับสารนั้นมีกระบวนการอย่างไรในการเลือกรับสื่อหนึ่ง ๆ กระบวนการดังกล่าวหมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร โดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ โดยที่ความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อ เวนเนอร์ อ้างถึงใน จรินทร ธนาธิลปะกุล [5] ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้ และนำมาสร้างแผนที่แสดงความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientational Gratifications) เพื่ออ้างอิง และใช้เป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม โดยมีรูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมาเป็นการติดตามข่าวสาร (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยแนะนำพฤติกรรมและช่วยในการตัดสินใจ (Decision Utility)
2. การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratifications) ซึ่งรับรู้จากข่าวสาร

เข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ เป็นต้น

3. การใช้ประโยชน์ของข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para-social Gratifications) เพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การชื่นชม หรือยึดถือผู้ประกาศข่าวเป็นแบบอย่างในพฤติกรรม

4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (Para-Orientation Gratifications) เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอย่างอื่น หรือเพื่อป้องกันตนเอง เช่น การใช้เวลาหมดไปด้วยการทำสิ่งที่เพลิดเพลิน สนุกสนาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล ทอดด์ ฮันท์ และเบรนท์ ดี รูเบน อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน [6] ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล

1. ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจ ทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการเพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ ฯลฯ

2. ทศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทศนคติ คือความชอบและมีใจโน้มเอียง (Preference and Predisposition) ต่อเรื่องต่าง ๆ ส่วนค่านิยม คือหลักพื้นฐานที่เรายึดถือ เป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรจะทำหรือไม่ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคนซึ่งทัศนคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้ สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมายและการเลือกจดจำ

3. เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย

มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรากำหนดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำเพื่อสนองเป้าหมายของตน

4. ความสามารถ (Capability) ความสามารถของเราเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งความสามารถด้านภาษามีอิทธิพลต่อเราในการที่จะเลือกรับข่าวสาร เลือกตีความหมาย และเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวนั้นไว้

5. การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้วเราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจและจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6. ลีลาในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับสารของเรานั้นส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับลีลาในการสื่อสารของเรา คือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อ บางประเภท ดังนั้นบางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

7. สภาวะ (Context) สภาวะในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วยมีอิทธิพลตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเรา และการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไร ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

8. ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนพัฒนานิสัยการรับสารอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการรับข่าวสารของเราเราพัฒนาความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและประเด็นข่าว

แนวคิดเกี่ยวกับข่าวและประเด็นข่าว ที่กล่าวว่า ข่าวคือการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคม โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์นั้นมีผลกระทบต่อสังคมการเมือง สาธารณชน ข่าวจึงมีไว้เพื่อตอบคำถามสังคมว่ามีอะไรเกิดขึ้น ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร ทำไมจึงเกิดและมีผลกระทบอย่างไร เบอร์เกอร์ อ้างถึงใน วันวิสาข์ จตุรธรรม [7]

ประเด็นข่าว คือ การรายงานบางสิ่งบางอย่างที่ใหม่ และเป็นที่น่าสนใจของผู้รับสาร โดยมีคุณค่าอยู่ที่หลายปัจจัย เช่น สถานการณ์ที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์กับผู้รับสาร ผลกระทบที่เกิดขึ้นในวงกว้าง จุดเด่นของเหตุการณ์ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องการอย่างเร่งด่วน สารสนเทศใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม ข่าวไม่มีความคงทนเมื่อผู้คนเข้าใจแล้วข่าวนั้นก็หมดความสำคัญและจะกลายเป็นประวัติศาสตร์ พหุณี เซขจรธรา และคณะ [8]

องค์ประกอบข่าว (News Elements)

องค์ประกอบข่าว มาลี บุญศิริพันธ์ [9] กล่าวถึงองค์ประกอบของข่าวที่มีความสำคัญต่อการคัดเลือกข่าว และจัดลำดับความสำคัญประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสด (Immediacy) ข่าวต้องได้รับการรายงานอย่างรวดเร็ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถ้าได้รับเสนอต่อผู้อ่านทันที และทันเหตุการณ์ย่อมถือว่ามีคุณค่าด้านความสดสูง

2. ความถูกต้องกับกาลเทศะ (Timeliness) ข่าวที่มีคุณค่าต้องได้รับการรายงานให้ทันเวลา และตรงกับ ความสนใจของประชาชน

3. ความใกล้ชิด (Proximity) โดยปกติคนทั่วไปมักให้ความสำคัญกับคนใกล้ตัวเสมอ เรื่องที่มีความใกล้ชิด และมีผลกระทบต่อผู้อ่านโดยตรงจะมีคุณค่าสูงเป็นพิเศษ

4. ความเด่น (Prominence) ข่าวส่วนมากมักมีองค์ประกอบของความเด่นอยู่ด้วยเสมอ เช่น บุคคลเด่น สถานที่เด่น เหตุการณ์เด่น เป็นต้น

5. ความขัดแย้ง (Conflict) ข่าวที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ มักเป็นเหตุการณ์ที่มีเรื่องความขัดแย้งเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางความคิด หรือด้านผลประโยชน์ หรือการแข่งขัน โดยปกติวิทยุสมัครเล่น มักชอบสนใจต่อเรื่องที่ไม่ลงรอยกัน และอยากทราบข้อยุติจากความขัดแย้งนั้น

6. ความผิดปกติ (Oddity) ความผิดปกติจากธรรมชาติ แปลกจากธรรมดา มักได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นแปลกมากก็ยิ่งมีคุณค่ามากเช่นกัน

7. ความกระทบกระเทือนอารมณ์ (Human interest) เป็นเหตุการณ์ที่มีองค์ประกอบของความกระทบกระเทือนอารมณ์ของผู้อ่าน ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกับบุคคลในเหตุการณ์ทั้งในด้านบวกและด้านลบ คือ เห็นใจ ตีใจ สะใจ ฯลฯ

8. ความมีเงื่อนงำ (Suspense) หมายถึง ข่าวที่มีเงื่อนงำ สลับซับซ้อน ยังไม่เป็นที่กระจ่างชัด เช่น การคอร์รัปชัน ทำให้คนอยากรู้อยากติดตาม โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมจะมีคุณค่าแก่การนำเสนอมากกว่า

9. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) คือ เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก เกิดความสูญเสีย กระทบต่อชีวิต ความรู้สึกมวลชน เป็นต้น

10. ความก้าวหน้า (Progress) มนุษย์มีความพยายามค้นคว้าที่จะเอาชนะธรรมชาติอยู่เสมอ มนุษย์จึงได้ค้นคว้าทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ บางครั้งทำให้ประชาชนทั่วโลกสนใจ จึงถือว่ามีคุณค่าทางข่าวสูงเช่นกัน

11. เพศ (Sex) ธรรมชาติของมนุษย์มักมีความสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ ทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ หรือความผิดปกติทางเพศ รวมถึงสิทธิสตรี การประกวดนางงาม

แนวคิดลักษณะองค์ประกอบของรายการข่าวโทรทัศน์

แนวคิดลักษณะองค์ประกอบของ รายการข่าวโทรทัศน์ กิตติ สิงหาปัด [10] กล่าวว่า เมื่อรายการ

ข่าวโทรทัศน์ได้เข้ามาสู่ยุคของการเป็นอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่การเสนอข่าวทางโทรทัศน์มีลักษณะเป็น “รายการ” ก็หมายความว่าสถานีต่าง ๆ ขยายเวลาการนำเสนอมากขึ้นมีการใช้ศาสตร์และศิลปะของการผลิตรายการโทรทัศน์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ

รายการข่าวมีองค์ประกอบหลักที่สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ องค์ประกอบของรายการข่าวในทางกายภาพ และองค์ประกอบของรายการข่าวในทางสร้างสรรค์

1. องค์ประกอบของรายการข่าวในทางกายภาพ

1.1 ไตเติ้ล (Titles) ข่าว ซึ่งอาจจะเป็นคอมพิวเตอร์กราฟิกล้วน ๆ หรือประกอบด้วยภาพข่าวด้วยก็มีและมีดนตรีประกอบ

1.2 หัวข้อข่าวเด่น ๆ นำรายการให้คนติดตาม

1.3 ผู้ประกาศข่าวอาจจะคนเดียวหรือหลายคนนั่งอยู่ในสตูดิโอที่ส่วนใหญ่ทันสมัยด้วยฉากและการจัดแสงที่สวยงาม

1.4 เวลารายการเริ่มดำเนินไปเราจะเห็นทั้งผู้ประกาศอ่านข่าวเอง หรือพูดส่งเข้าเทปรายการของผู้สื่อข่าวอีกคนหนึ่งหรือบางทีก็มีรายการสด ๆ มาจากที่เกิดเหตุทั้งผ่านรถถ่ายทอดสดหรือทางโทรศัพท์

1.5 ผู้ประกาศสัมภาษณ์แหล่งข่าวสด ๆ ทั้งที่สถานีหรือที่เกิดเหตุ

1.6 ข่าวบางข่าวมักใช้ภาพกราฟิกเคลื่อนไหวประกอบให้ผู้ชมเข้าใจง่าย

1.7 ข่าวบางช่วงของรายการมีลักษณะพิเศษเฉพาะเรื่อง มีชื่อช่วงนำเข้าเนื้อหาข่าว

1.8 มีช่วงพักเพื่อการโฆษณาสินค้า โดยก่อนและหลังโฆษณาก็จะมี Interlude คั่นก็มี

1.9 ข่าวที่เราได้ชมก็จะมีทั้งข่าวหนัก ๆ ที่เน้นเนื้อหาสาระและข่าวเบา ๆ ดูแล้ว เรียกเสียงหัวเราะได้มีทั้งข่าวที่เกิดในประเทศ ต่างประเทศ รวมทั้งผลการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ

1.10 ถ้าเป็นรายการข่าวประจำวันส่วนใหญ่จะออกอากาศเป็นรายการสด

2. องค์ประกอบของรายการข่าวในทางการ

สร้างสรรค์ สามารถจัดหมวดหมู่จากผลงานการสร้างของผู้ควบคุมการผลิตข่าวได้เป็น 4 ส่วน

2.1 ส่วนเนื้อหารายการ หมายถึง เนื้อหารายการประเภทต่าง ๆ

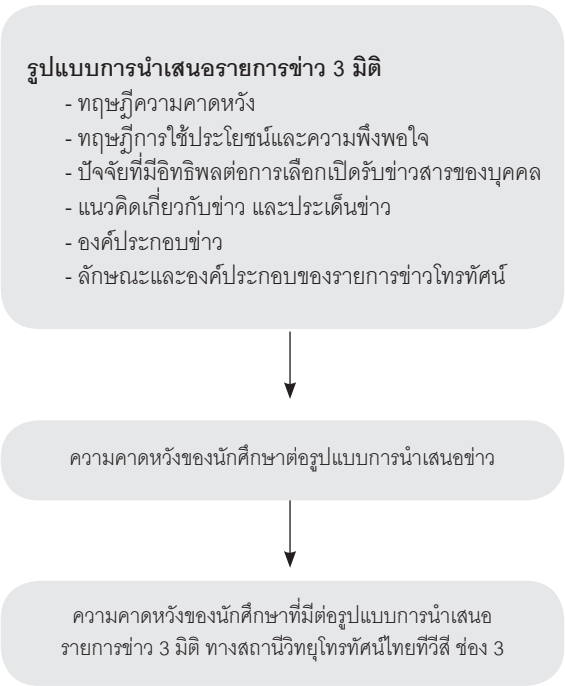
2.2 ส่วนผู้นำเสนอ ได้แก่ ผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าว รวมทั้งวิธีการที่พวกเขาเหล่านี้นำเสนอข่าว เช่น น้ำเสียง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย บุคลิก เป็นต้น

2.3 ศิลปะการผลิตรายการ ได้แก่ ภาพลักษณ์รายการ ฉาก รวมทั้งเสื้อผ้า กราฟิกต่าง ๆ เป็นต้น

2.4 วิธีการนำเสนอ หมายถึง การเลือกผู้ประกาศ การจัดเรียงลำดับของเนื้อหา การตัดสินใจจะรายงานสด หรือเป็นรายการเทป เป็นต้น

ทั้งนี้ รายการแต่ละรายการจะมีวิธีการสร้างสรรค์ในแต่ละส่วนประกอบแตกต่างกันไป

กรอบแนวคิดทฤษฎี :

รูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ

- ทฤษฎีความคาดหวัง
- ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล
- แนวคิดเกี่ยวกับข่าว และประเด็นข่าว
- องค์ประกอบข่าว
- ลักษณะและองค์ประกอบของรายการข่าวโทรทัศน์

ความคาดหวังของนักศึกษาต่อรูปแบบการนำเสนอข่าว

ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3

ผลการวิจัย

สรุปผลลักษณะประชากร ด้านเพศ พบว่า นักศึกษาเพศชาย ร้อยละ 50.1 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 49.9 ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 20-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมาได้แก่ อายุ 22-23 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 และอายุ 18-19 ปี และ 24-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.8 และอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ อายุ 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.4 ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-7 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.8 และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่น้อยที่สุด ได้แก่ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

สรุปผลความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ ด้านความชื่นชอบ พบว่า ส่วนใหญ่มีความชื่นชอบการนำเสนอข่าวสังคม จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาได้แก่ข่าวบันเทิง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และข่าวอาชญากรรม จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และข่าวโซเชียลมีเดีย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และข่าวกีฬา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และข่าวการเมือง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด พบว่า ข่าวที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมากที่สุด ได้แก่ ข่าวสังคม จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 รองลงมาได้แก่ ข่าวการเมือง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และข่าวเศรษฐกิจ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และข่าวอาชญากรรม จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และข่าวการศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และข่าวบันเทิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และข่าวโซเชียลมีเดีย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ด้านความคาดหวังจากการเปิดรับชม พบว่า ความคาดหวังด้านข้อมูลข่าวสาร จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาคือความน่าเชื่อถือของข่าว 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 และความถูกต้องของข่าว จำนวน 102 คน

คิดเป็นร้อยละ 26.8 และความรวดเร็วในการนำเสนอ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการชม พบว่า การเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 รองลงมาได้แก่ ความหลากหลายทางความคิด จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และข้อมูลข่าวสาร จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และการถ่ายทอดวัฒนธรรม จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาข่าวมีเป็นประโยชน์ต่อบุคคลใดมากที่สุด พบว่า เนื้อหาข่าวมีประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด จำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาได้แก่ กลุ่มสังคมเมือง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และกลุ่มนักศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 และอื่น ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาข่าวที่ชื่นชอบพบว่า ชื่นชอบข่าวเกี่ยวกับสังคม จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาได้แก่ ข่าวกีฬา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และข่าวบันเทิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และข่าวเศรษฐกิจ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และข่าวชุมชน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และข่าวอาชญากรรม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 และข่าวโซเชียลมีเดีย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และข่าวสิ่งแวดล้อม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

ด้านการติดตามชม พบว่า มาจากรายละเอียดครบถ้วนน่าเชื่อถือมากที่สุด จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และความหลากหลายในเนื้อหาข่าว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ตามลำดับ

ด้านข่าวที่ควรนำเสนอ พบว่า ควรนำเสนอข่าวส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และข่าวส่งเสริมความรู้เรื่องพลเมืองที่ดี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมา ได้แก่ ข่าวส่งเสริมเรื่องคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และข่าวส่งเสริมการประกอบอาชีพ

จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และข่าวส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมประเพณี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และข่าวผลงานและความสามารถของเด็กและเยาวชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และข่าวส่งเสริมเรื่องการศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 และข่าวส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชัน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4

สรุปผลความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบในการนำเสนอของรายการข่าว 3 มิติ

ด้านการเปิดรับชมรายการเนื่องจากองค์ประกอบของรายการ พบว่า ส่วนใหญ่เปิดชมรายการจากองค์ประกอบของรายการ ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาได้แก่ ช่วงเวลาและระยะเวลาการนำเสนอข่าว จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และภาพข่าว จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และผู้ดำเนินรายการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และอื่น ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ด้านองค์ประกอบที่ทำให้ติดตามชมรายการอย่างต่อเนื่อง พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ติดตามชมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เนื้อหาในการนำมาเสนอ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาได้แก่ เนื้อหาทางของผู้ดำเนินรายการ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และมีภาพประกอบ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และการใช้น้ำเสียง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และอื่น ๆ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 ตามลำดับ

ด้านความสนใจลักษณะการนำเสนอ พบว่า ส่วนใหญ่สนใจลักษณะออกอากาศรายการสด จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาได้แก่ มีภาพกราฟิกประกอบเพื่อความเข้าใจ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 และบางข่าวมีการนำเสนอแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และจัดเฉพาะการนำเสนอข่าวเท่านั้น จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอของ

รายการมีผลต่อการเปิดรับชม พบว่า มีผลต่อการเปิดรับชม ได้แก่ มีความหลากหลายไม่น่าเบื่อ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาได้แก่ ภูมิทัศน์มากขึ้น และเนื้อหาข่าวหลักชัดเจน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และสาระต่าง ๆ น้อยลง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

ด้านการดำเนินรายการของผู้ดำเนินรายการที่ทำให้อยากติดตามชมมากที่สุด พบว่า การนำเสนอข่าวด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา ได้แก่ ความเป็นกันเอง 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และการนำเสนอข่าวแบบเป็นกลางปราศจากอคติ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และแสดงแนวคิดและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวมาก จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากการนำเสนอข่าว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ด้านผู้ดำเนินรายการ พบว่า ผู้ดำเนินรายการควรมีลักษณะการนำเสนอข่าวในลักษณะรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ สามารถวิเคราะห์ข่าวได้ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และสามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และมีความหลากหลายในการนำเสนอ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และมีน้ำเสียงชัดเจน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

ด้านภาพลักษณ์ของผู้ดำเนินรายการ พบว่า ภาพลักษณ์มีความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวในด้านทำให้รายการข่าวน่าสนใจ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา ได้แก่ ทำให้รายการมีเอกลักษณ์ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 และทำให้การนำเสนอข่าวน่าเชื่อถือ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ตามลำดับ

ด้านภาพข่าวในการนำเสนอ พบว่า ควรมีลักษณะถูกต้อง เทียงตรง ใกล้เคียงกับความเป็นจริง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา ได้แก่ สดและใหม่อยู่เสมอ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และมีความน่าสนใจ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และเกาะติดสถานการณ์เสมอ จำนวน 51 คน คิดเป็น

ร้อยละ 13.4 และภาพมีชัดเจนสามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ด้านฉากในรายการ พบว่า มีความสำคัญด้านเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 สะท้อนเอกลักษณ์ของตัวรายการ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และทำให้รายการดูน่าสนใจ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 และบ่งบอกความทันสมัย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ตามลำดับ

สรุปผลความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อประโยชน์ของการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติจากภาพรวมของนักศึกษาพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อประโยชน์ของการเปิดรับชมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษาโดยจำแนกตามเพศ พบว่า ความคาดหวังของการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังของการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษาจำแนกตามอายุ พบว่า ความคาดหวังของการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สรุปและอภิปรายผล

ด้านลักษณะประชากร พบว่า อายุระหว่าง 20-21 ปี มากที่สุด และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20-21 ปี เริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ทำให้มีความต้องการในการเปิดรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล ทอคด์ ฮันท์ และเบรนท์ ดีรูเบน อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน [6]

ด้านความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว 3 มิติ พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามต้องการให้รายการข่าว 3 มิติ นำเสนอข่าวในลักษณะข่าวส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติมากที่สุด จากการศึกษาด้านความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว มีความสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังโดยนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมเชื่อว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างไร โดยอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่จะสนองความต้องการของตนเอง [4] นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ที่กล่าวว่าพฤติกรรมการสื่อสารครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร โดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ โดยที่ความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อเวบนอร์ อ้างถึงใน จรินทร์ ธนาจิตปะกุล [5] ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้ และนำมาสร้างแผนที่แสดงความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูลใช้เพื่ออ้างอิงและใช้เป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม 2. การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม 3. การใช้ประโยชน์ของข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล 4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

ด้านองค์ประกอบในการนำเสนอของรายการข่าว 3 มิติ พบว่าลักษณะของฉากในรายการทำให้รายการเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบในการนำเสนอของรายการข่าว 3 มิติ มีความสอดคล้องกับแนวคิดลักษณะองค์ประกอบของรายการข่าวโทรทัศน์ กิตติ สิงหาปัด [10] ที่กล่าวว่า "เมื่อรายการข่าวโทรทัศน์ได้เข้ามาสู่ยุคของการเป็นอุตสาหกรรมอย่างเต็มทีการเสนอข่าวทางโทรทัศน์มีลักษณะเป็น "รายการ" ก็หมายความว่าสถานีต่าง ๆ ขยายเวลาการนำเสนอมากขึ้นมีการใช้ศาสตร์และศิลปะของการผลิตรายการโทรทัศน์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบและ 1 ในองค์ประกอบของรายการข่าวในทางการสร้างสรรค์ ได้แก่ ศิลปะการผลิตรายการ

เช่น ภาพลักษณ์รายการ ฉาก เสื้อผ้า กราฟิกต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านความคาดหวังของประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษาพบว่า ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์มากที่สุด จากการศึกษาด้านความคาดหวังของประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับข่าวและประเด็นข่าว ที่กล่าวว่า ข่าว คือการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคม เบอร์เกอร์ อ้างถึงใน วันวิสาข์ จตุวรรณ [7] นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบข่าว (News Elements) มาลี บุญศิริพันธ์ [9] ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของข่าวที่มีความสำคัญต่อการคัดเลือกข่าว และจัดลำดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-21 ปีมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน มีความคาดหวังต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว ประเภทข่าวสังคม เนื่องจากมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน และต้องการให้เสนอข่าวในลักษณะข่าวส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติ ด้านองค์ประกอบในการนำเสนอของรายการข่าว 3 มิติ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมรายการ เพราะองค์ประกอบในด้านรูปแบบการนำเสนอและเหตุผลที่ติดตามชมอย่างต่อเนื่องมาจากเนื้อหาที่ได้รับการคัดเลือกมานำเสนอ โดยให้ความสนใจลักษณะการออกอากาศรายการสด และการนำเสนอข่าวแบบเล่าข่าวโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และความรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้กลุ่มตัวอย่างติดตามชม ส่วนด้านความคาดหวังของประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดรับชมรายการข่าว 3 มิติของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคาดหวังการได้รับประโยชน์ในด้านข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์

นอกจากนี้ ทางบริษัท ฮอตนิวส์ จำกัด โดยคุณกิตติสิงหาปัด ผู้ควบคุมการผลิตและผู้ดำเนินรายการข่าว

3 มิติ ได้นำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ โดยนำไปประกอบเป็นข้อมูลด้านการกำหนดทิศทางการนำเสนอข่าวของรายการข่าว 3 มิติทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในอนาคต อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

รูปแบบที่ผู้ผลิตรายการข่าว 3 มิติควรนำเสนอมากที่สุด ได้แก่ รายการข่าวประเภทข่าวสังคม โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวในลักษณะส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติและรูปแบบการนำเสนอควรมีลักษณะการออกอากาศสดหรือการสัมภาษณ์ข่าวจากสถานที่เกิดเหตุสลับกับผู้ดำเนินรายการภายในห้องสตูดิโอ ใช้วิธีการเล่าข่าวโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและภาพข่าวที่เที่ยงตรงใกล้ความเป็นจริง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] วสันต์ อดิศัพพ์. (2533). การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- [2] ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- [3] คำสั่งสภา กทม. (ที่ 44/2557 เรื่องการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบประจำกลุ่มปฏิบัติงานของสำนักงานเขตในการ ตรวจสอบติดตามและศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ของ กทม.) [ออนไลน์] 2557 [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2558] ; จาก <http://www.thairath.co.th/content/461318>.
- [4] อุไรวรรณ เกิดผล. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังของ หัวหน้าสถานีอนามัยต่อระบบการนิเทศงานสาธารณสุขผสมผสานในจังหวัดลพบุรี วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [5] จรินทร์ ธนาศิลป์กุล. (2545). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเว็บไซต์มหาวิทยาลัย

- ธรรมเนียมศาสตร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมเนียมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา
สื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสาร
มวลชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- [6] ประมะ สตะเวทิน. (2541). **การสื่อสารมวลชนกระบวนการและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [7] วันวิสาข์ จตุรวรรณ. (2556). **การนำเสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของสื่อหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- [8] พັນนี เขยจรรยา และคณะ. (2538). **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- [9] มาลี บุญศิริพันธ์. (2522). **หลักการประเมินคุณค่าข่าว**. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- [10] กิตติ สิงหาปัด. (2548). **การสร้างสรรครายการข่าว. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรครายการโทรทัศน์. หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**

การวิเคราะห์ความถูกต้องและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ และคหุณินพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Analysis of the Accuracy and Synthesis of Knowledge Gained from the Graduate, Thesis and Dissertation, Phetchaburi Rajabhat University

ยuth ไกยวรรณ^{1*}

Yuth Kaiyawan^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคหุณินพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และ 2) สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ (1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (4) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และ (5) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ และองค์ความรู้ที่ได้จากคหุณินพนธ์ (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ และ (2) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ จำนวน 398 เรื่อง และคหุณินพนธ์ จำนวน 79 เรื่อง โดยใช้การสุ่ม 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรกใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) ขั้นที่สองใช้เทคนิคการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling Technique) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบเช็คความถูกต้องที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา ผู้วิจัยตรวจสอบเช็คความต้องการด้วยตนเอง จากสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิทยานิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ถูกต้องมากเป็นลำดับแรก และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา และสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ถูกต้องมากเป็นลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 และ 4.42 ส่วนสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ ถูกต้องอยู่ในระดับมากและลำดับแรก ได้แก่ กำหนดการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้ถูกต้อง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และ 3.64 ส่วนคหุณินพนธ์สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา ความถูกต้องระดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ชื่อเรื่องแสดงถึงการกระทำที่จะตอบปัญหาการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ ได้แก่ กำหนดการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้ถูกต้อง และสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี ได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2) องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วม (2) ความมั่นใจในการทำงาน (3) การสร้างขวัญกำลังใจ (4) หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (5) การให้บริการ และ (6) การติดตามประเมินผลงาน สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษามี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้นแบบ

¹ รองศาสตราจารย์ อ.อ.ค. (สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน dr.yuth_go@hotmail.com 089-526-7471, 086-430-8017

เทคโนโลยีสื่อประสม (2) ประสิทธิภาพต้นแบบ (3) การยอมรับต้นแบบ และ (4) การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มี 3 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของโรงเรียนต่อชุมชน (2) การประกันคุณภาพและ (3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) วิธีสอน (2) การจัดการเรียนรู้ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (4) การสร้างสื่อการเรียนรู้ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มี 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความผูกพันต่อองค์กร (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (3) ภาวะผู้นำ (4) แรงจูงใจในการทำงาน และ (5) ความพึงพอใจของผู้บริหาร องค์ความรู้ที่ได้จากคณาจารย์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างยุทธศาสตร์ (2) ผลการประเมินยุทธศาสตร์ (3) ประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ และ (4) การมีส่วนร่วม สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ มี 2 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาต้นแบบสารสนเทศคุณภาพ และ (2) ประเมินผลการยอมรับต้นแบบสารสนเทศคุณภาพ สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี มี 5 ด้าน ได้แก่ (1) ระบบสารสนเทศเทคโนโลยี (2) ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเทคโนโลยี (3) องค์ประกอบของระบบสารสนเทศเทคโนโลยี (4) ประเมินผลการยอมรับระบบสารสนเทศเทคโนโลยี และ (5) ต้นแบบการจัดการเทคโนโลยี

คำสำคัญ : วิชานาพนธ์ คณาจารย์

Abstract

The objective of this were 1) to analyze the validity of thesis and dissertations, 2) to synthesize knowledge gained from the thesis, (1) public policy (2) computer science for education (3) education administration (4) curriculum and instruction and (5) business administration and the knowledge gained from the dissertation, (1) strategy and development (2) information technology and (3) technology management, in the graduate level Phetchaburi Rajabhat University. Examples used in this study include, thesis 398 and dissertation 79, by using random two steps. This first step, using stratified random sampling technique, and the second step using accidental random sampling technique. A tool used to check the thesis and dissertation from with 5 level that were developed by research. Researcher was collected theses and dissertations of public relation, in PBRU. The data collected were analyzed with SPSS software to determine the percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that : 1) Thesis in public policy very accurate first and the level of determine appropriate data collection, and thesis in computer technology for education and education administration be right at the very first level is to analyze the data consistent the research objectives set by the mean value 4.20 and 4.42. Thesis in curriculum and instruction and business administration to be right at the high level, the first priority was the quality of research tool, by the average of 4.11 and 3.64. the dissertation in strategy and development accuracy is the first and the most important research title shows action, and quality information technology accuracy is the first and most important, validation schedule for research tools Technology management, the first level accuracy was analyze the data to match the research objectives 2) The knowledge gained from these of public policy has 6 aspects : (1) participation (2) stability in work (3) morale (4) good governance (5) service (6) follow up, computer science for education has 4 aspects : (1) multimedia technology (2) capability model (3) the model acceptance (4) the learning achievement evaluation, in curriculum and instruction has 4 aspects : (1) teaching method (2) learning management (3) achievement and (4) media for teaching, and business administration has 5 aspects : (1) engagement (2) work factors (3) leadership (4) motivation (5) satisfaction. In the dissertation knowledge gained from strategy and development

has 4 aspects : (1) development (2) evaluation (3) follow up and (4) participation, information technology has 2 aspects : (1) development of information model and (2) evaluation of acceptance, and technology management was 5 aspects : (1) information systems (2) efficiency of information systems (3) elements of information system (4) acceptance evaluation and (5) technology management model.

Keywords : thesis, dissertation

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยครั้งแรกเริ่มเปิดรับสมัครนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระดับปริญญาโท มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 โดยเปิดรับสาขาวิชาการบริหารการศึกษากลับมาเป็นสาขาวิชาแรกและตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2554 บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เปิดสอนบัณฑิตศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 14 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 2) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา 3) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) สาขาวิชาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการพัฒนา 5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 6) สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ 7) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 8) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน 9) สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท 10) สาขาวิชาการจัดการทั่วไป 11) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท 12) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 13) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาระดับบัณฑิตศึกษา และ 14) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ [1]

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 [1] ให้ทุกมหาวิทยาลัยทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยของเอกชน ต้องปฏิบัติเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ทั้งนี้หากหลักสูตรใดผ่านการอนุมัติโดยสภามหาวิทยาลัยก่อนวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 อนุโลมให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 จากประกาศดังกล่าวจึงทำให้ทุกมหาวิทยาลัยมีการปรับหลักสูตรใหม่เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สำนักงานการอุดมศึกษา (สกอ.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งจึงมีการปรับหลักสูตรใหม่ และพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ทั้งหมดในระดับปริญญาโท จำนวน 7 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาระดับบัณฑิตศึกษา 2) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 3) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา 4) สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล 5) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 6) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน 7) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ หลักสูตรระดับปริญญาเอก 3 สาขาวิชา ดังนี้ 1) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี 2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ 3) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาระดับบัณฑิตศึกษา ค้นข้อมูลจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2559 จากสมุดบันทึกการจบการศึกษาของบัณฑิตสมุดบันทึกการจบบัณฑิตศึกษา ฝ่ายบัณฑิตศึกษา [2] พบว่า จำนวนบัณฑิตศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 648 คน มีจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งหมดจำนวน 648 เรื่อง และจำนวนบัณฑิตศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 88 คน มีจำนวนวิทยานิพนธ์ จำนวน 88 เรื่องนับถึงการประชุมสภามหาวิทยาลัย 17 กันยายน พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ในการทำวิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกำหนดให้นักศึกษาหนึ่งคนต่อหนึ่งเรื่องวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์หนึ่งเรื่องสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก ดังนั้นจึงมีวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์เท่ากับจำนวนผู้จบการศึกษา ทั้งนี้แยกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชาได้จำนวนวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ จำนวน 648 เรื่อง จาก 7 สาขาวิชา

ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 8 เรื่อง 2) รัฐประศาสนศาสตร์จำนวน 374 เรื่อง 3) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา จำนวน 21 เรื่อง 4) วิศวกรรมเครื่องกล จำนวน 2 เรื่อง 5) การบริหารการศึกษา จำนวน 145 เรื่อง 6) หลักสูตรและการสอน จำนวน 47 เรื่อง และ 7) การบริหารธุรกิจ จำนวน 51 เรื่อง การศึกษาระดับปริญญาเอกมีคณาจารย์ทั้งหมดจำนวน 88 เรื่อง จาก 3 สาขาวิชา ได้แก่ 1) การจัดการเทคโนโลยี จำนวน 26 เรื่อง 2) เทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ จำนวน 41 เรื่อง และ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 21 เรื่อง

การจัดสัมมนาเพื่อวางแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษาของฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมและงานทะเบียน ในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553 ณ ห้องประชุมภูมิแผ่นดิน สถาบันวิจัยและส่งเสริมวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี บุญเจริญ สิริเนาวกุล (บรรยาย 9 กันยายน พ.ศ. 2553) อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งร่วมเป็นวิทยากรการสัมมนาและได้กล่าวตอนหนึ่งว่ามหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อมีบัณฑิตจบมาจำนวนหนึ่งและมีการเปิดสอนมาเป็นเวลาพอสมควรแล้วควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ นอกจากนั้นสภาวิชาการและสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีข้อเสนอแนะควรมีการตรวจสอบความถูกต้องและสังเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ นำเสนอต่อองค์กร หน่วยงาน ชุมชนและสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้สนององค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือการประชุมในโอกาสต่าง ๆ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเป็นอาจารย์ผู้สอนบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกและเป็นรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนที่รับผิดชอบกำกับดูแลงาน

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความถูกต้องและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์คณาจารย์ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยนำไปเสนอต่อที่ประชุมบัณฑิตศึกษา สภาวิชาการและสภามหาวิทยาลัย และเสนอต่อการประชุมอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้ควบคุมคณะกรรมการผู้สอบวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ ในการนำข้อมูลที่ค้นพบไปปรับปรุงหรือหาแนวทางในการกำกับ ติดตามดูแลให้งานวิทยานิพนธ์และคณาจารย์มีความถูกต้องและสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อวงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ระดับ
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ (1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (3) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ (4) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ (5) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และองค์ความรู้ที่ได้จากคณาจารย์ (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ และ (2) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเอาไว้ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยกำหนดวิทยานิพนธ์จาก 5 สาขาวิชาและคณาจารย์จาก 3 สาขาวิชา ที่เป็นวิทยานิพนธ์และคณาจารย์ฉบับสมบูรณ์ดังนี้

1.1.1 วิทยานิพนธ์ ได้แก่ (1) สาขา

วิชารัฐประศาสนศาสตร์ (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (3) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ (4) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ (5) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

1.1.2 คุษฎีนิพนธ์ ได้แก่ (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ และ (3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1.2.1 วิเคราะห์ความถูกต้องในส่วนประกอบของการรายงานวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ของบัณฑิตศึกษา

1.2.2 การสังเคราะห์องค์ความรู้ ที่ได้จากวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยแยกตามหลักสูตรและสาขาวิชาดังนี้

1.2.2.1 วิทยานิพนธ์ ได้แก่ (1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (3) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ (4) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ (5) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

1.2.2.2 คุษฎีนิพนธ์ ได้แก่ (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ และ (3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านสถานที่ วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษาฉบับสมบูรณ์ระดับปริญญาโท และคุษฎีนิพนธ์ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ผู้วิจัยนำเสนอต่อการประชุมคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา การประชุมสภาวิชาการและการประชุมสภามหาวิทยาลัย และเสนอต่อการประชุมอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้ควบคุม คณะ

กรรมการผู้สอบวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการนำไปเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการปรับปรุงและการพัฒนางานวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ของบัณฑิตศึกษาให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กำหนดเอาไว้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 638 เรื่อง จากผู้ที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน 5 สาขาวิชาดังต่อไปนี้ ระดับปริญญาโท (1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 374 เรื่อง (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา จำนวน 21 เรื่อง (3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 145 เรื่อง (4) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 47 เรื่อง (5) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ จำนวน 51 เรื่อง รวมวิทยานิพนธ์ทั้งหมด จำนวน 638 เรื่อง

2. คุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาเอก จำนวน 88 เรื่อง จาก 3 สาขาวิชา ดังต่อไปนี้ [3] ระดับปริญญาเอก (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 21 เรื่อง (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ จำนวน 41 เรื่อง (3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี จำนวน 26 เรื่อง รวมคุษฎีนิพนธ์ทั้งหมด จำนวน 88 เรื่อง รวมประชากรวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ทั้งหมดเท่ากับ 726 เรื่อง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการเปิดตารางของเคอร์ซีและมอร์แกน (Kejcie and Morgan) [4] ได้ขนาดตัวอย่างการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนทั้งหมด 398 เรื่อง และตัวอย่างคุษฎีนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 79 เรื่อง รวมตัวอย่างที่ใช้ใน

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	สาขาวิชาที่เปิดสอน	ประชากร		ตัวอย่าง	
		จำนวน วิทยานิพนธ์	จำนวน คฤณีนิพนธ์	จำนวน วิทยานิพนธ์	จำนวน คฤณีนิพนธ์
1.	ระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์	374	-	189	-
2.	เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา	21	-	19	-
3.	การบริหารการศึกษา	145	-	104	-
4.	หลักสูตรและการสอน	47	-	42	-
5.	บริหารธุรกิจ	51	-	44	-
6.	ระดับปริญญาเอก ยุทธศาสตร์การพัฒนา	-	21	-	19
7.	เทคโนโลยี สารสนเทศคุณภาพ	-	41	-	36
8.	การจัดการเทคโนโลยี	-	26	-	24
รวม		638 เรื่อง	88 เรื่อง	398 เรื่อง	79 เรื่อง
รวมทั้งหมด		726 เรื่อง		477 เรื่อง	

การวิจัยทั้งหมดจำนวน 477 เรื่อง ดังตารางประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อผู้วิจัยได้ขนาดตัวอย่างของการวิจัยแล้ว ต่อไปผู้วิจัยกำหนดเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling Technique) ของการวิจัยซึ่งดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การสุ่มขั้นตอนแรก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) วิทยานิพนธ์ตามสาขาวิชาระดับปริญญาโท ทั้ง 5 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (4) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (5) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) คฤณีนิพนธ์ ตามสาขาวิชาระดับปริญญาเอกทั้ง 3 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา (2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ และ (3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี เพื่อให้ได้กลุ่มของตัวอย่างการวิจัยในลำดับแรก จากนั้น

จึงใช้เทคนิคการสุ่มในขั้นที่สองต่อไป

2. การสุ่มขั้นที่สอง เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจากการใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิแล้ว ขั้นตอนต่อไปผู้วิจัยจึงสุ่มวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องจากแต่ละสาขาวิชาด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) เพื่อนำวิทยานิพนธ์ที่สุ่มได้จากแต่ละสาขาวิชานั้นมาตรวจสอบความถูกต้องตามแบบตรวจสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นต่อไป

การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคฤณีนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา เพื่อนำไปตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคฤณีนิพนธ์ทีละเรื่องโดยผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งแบบตรวจสอบวิทยานิพนธ์และคฤณีนิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาประกอบด้วย 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นแบบตรวจเช็คข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์และคฤณีนิพนธ์ ส่วนที่ 2

เป็นแบบตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์ กำหนดเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ 1) ไม่ถูกต้อง 2) ความถูกต้องพอใช้ 3) ไม่แน่ใจ 4) มีความถูกต้องมาก และ 5) มีความถูกต้องมากที่สุด ส่วนที่ 3 เป็นลักษณะของผิดพลาดของวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย และส่วนที่ 4 เป็นตัวแปรและองค์ความรู้ที่พบในวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์ โดยในการสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเขียนเป็นประเด็นในการพิจารณาความถูกต้องในจุดต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์

2. แบบตรวจสอบความถูกต้องวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ที่สร้างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำมาทบทวนและตรวจสอบสำนวนภาษาในแต่ละประเด็นที่พิจารณา เพื่อปรับปรุงให้ข้อมูลที่ใช้เป็นประเด็นในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องดีขึ้น

3. แบบตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงดีแล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เป็นการตรวจสอบที่ต้องการตรวจสอบความสามารถของข้อความที่เป็นประเด็นใช้พิจารณาประเมินวิทยานิพนธ์ ว่าข้อความที่ใช้พิจารณานั้นตรงตามที่ต้องการประเมินหรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบข้อความที่ใช้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตรงตามสิ่งที่ต้องการตรวจสอบหรือไม่นั้น ไม่สามารถกำหนดหรือคำนวณออกมาเป็นตัวเลขได้ ผู้วิจัยจึงเลือก การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยอาศัยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา (Experts's judgment of content) เป็นวิธีที่ใช้ประสพการณ์และความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าตรงประเด็นหรือไม่ จึงเป็นวิธีที่ละเอียดอ่อนและเที่ยงตรงวิธีหนึ่งในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกการประเมินเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

วิทยานิพนธ์

4. เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบความถูกต้อง ไปจัดพิมพ์เป็นแบบตรวจสอบความถูกต้องฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อชี้แจงเบื้องต้นถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการก่อนเข้าไปศึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ที่เก็บในชั้นเก็บของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. หลังจากติดต่อทางโทรศัพท์ เพื่อสร้างความเข้าใจในเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยจะทำหนังสือจากผู้วิจัยไปยังผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวอย่งวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์อย่างเป็นทางการที่หลัง

3. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยจึงจะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ และคุษฎีนิพนธ์ที่เก็บในชั้นเก็บอย่างสุ่มทีละเรื่อง มาศึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามประเด็นที่กำหนดไว้และวิเคราะห์ประเด็นความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ในเครื่องมือการวิจัยที่กำหนดเป็นแบบตรวจสอบความถูกต้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจนครบตามจำนวนขนาดตัวอย่างการวิจัยที่กำหนด

4. บันทึกจำนวนตัวอย่างที่นำมาตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ในแต่ละวัน จนครบทุกสาขาวิชาตามที่กำหนดเป็นตัวอย่างของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยหลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบความถูกต้องที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละของตัวอย่างที่รวบรวมมา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลการพิจารณาความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ด้วยสถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

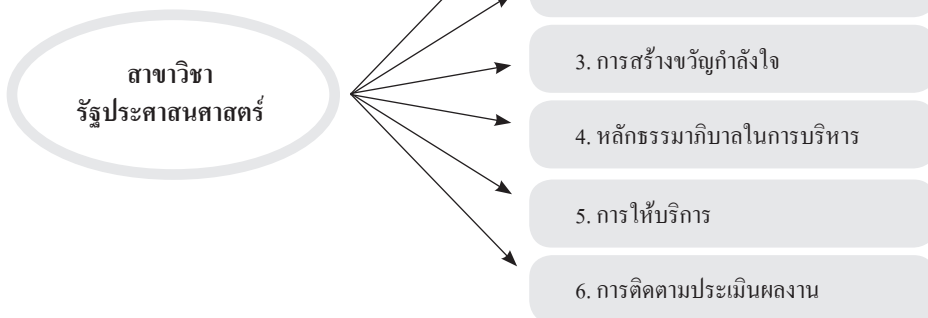
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเองที่ละชุดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ด้วยสถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์

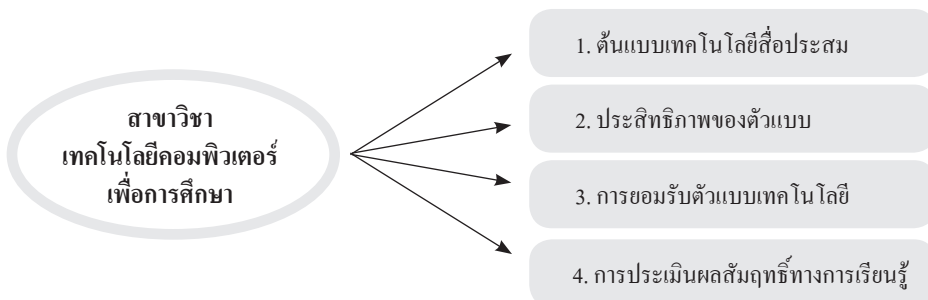
ข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์	จำนวน (n = 477)	ร้อยละ
1. ระดับงานวิจัย วิทยานิพนธ์ คุษฎีนิพนธ์	398 79	83.40 16.60
รวม	477	100.00
2. สาขาวิชาและระดับการศึกษา 2.1 สาขาวิชาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน บริหารธุรกิจ 2.2 สาขาวิชาระดับปริญญาเอก ยุทธศาสตร์การพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ การจัดการเทคโนโลยี	189 19 104 44 19 19 36 24	39.60 4.00 21.80 8.80 9.20 4.00 7.50 5.00
รวม	477	100.00
3. ตำแหน่งทางวิชาการของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์ มีตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ	317 160	66.50 33.50
รวม	477	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า วิทยานิพนธ์ มีจำนวน 398 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 83.40 วิทยานิพนธ์ มีจำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.60 ส่วนสาขาวิชาที่มีวิทยานิพนธ์มากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 189 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.60 รองลงมาได้แก่สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 104 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.80 ส่วนวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.50 จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตำแหน่งทางวิชาการของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ วิทยานิพนธ์ มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50

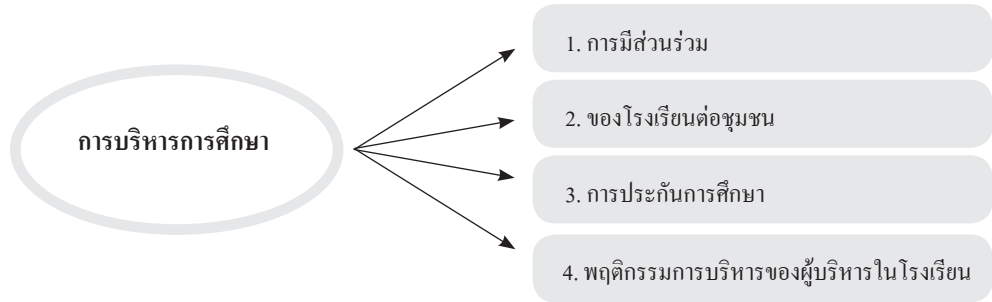
ภาพที่ 1 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขานี้ ไว้ดังนี้

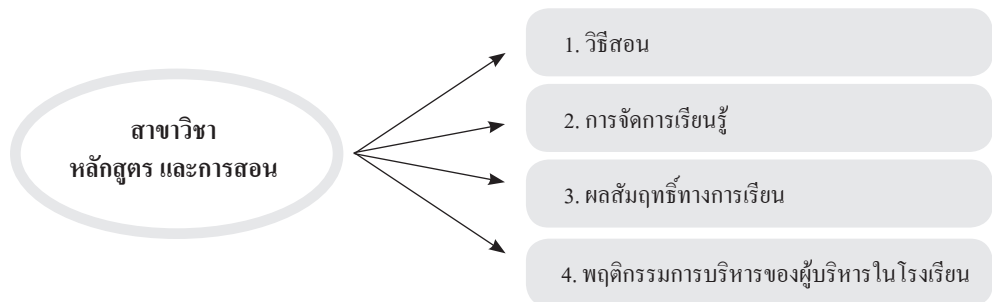
ภาพที่ 2 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา

3. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขานี้ ไว้ดังนี้

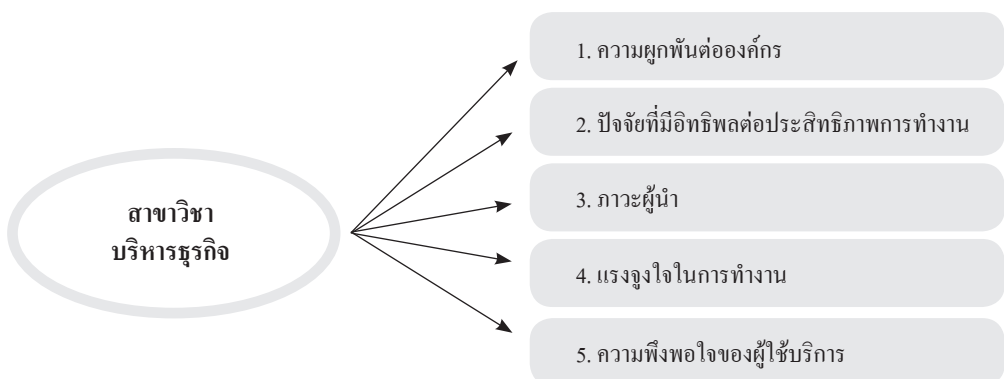
ภาพที่ 3 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

4. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขานี้ ไว้ดังนี้

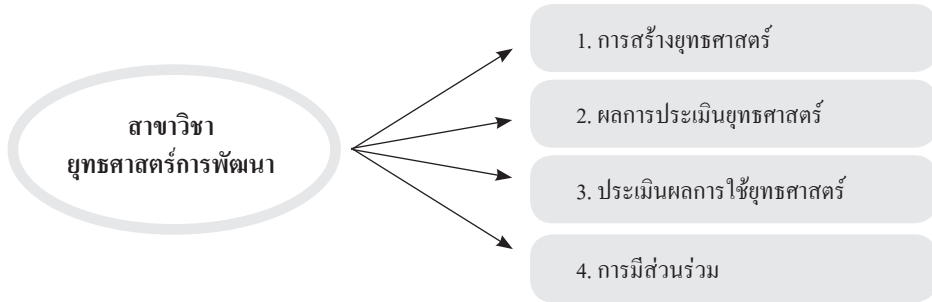
ภาพที่ 4 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

5. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขานี้ ดังนี้

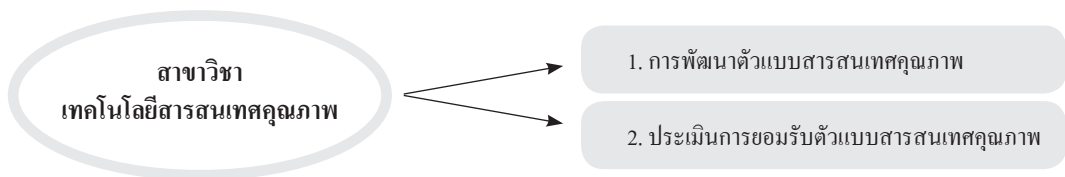
ภาพที่ 5 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

6. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากคณาจารย์ในสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขาวิชานี้ไว้ดังนี้

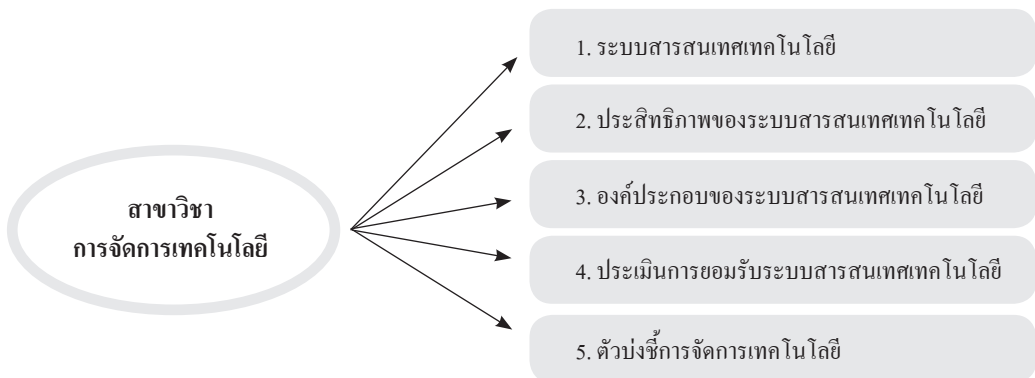
ภาพที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา

7. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากคณาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขาวิชานี้ไว้ดังนี้

ภาพที่ 7 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ

8. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากคณาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบขององค์ความรู้ในสาขาวิชานี้ไว้ดังนี้

ภาพที่ 8 สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของ
วิทยานิพนธ์และคุณนิพนธ์

ข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์ และคุณนิพนธ์
สรุปได้ดังนี้

วิทยานิพนธ์ มีจำนวน 398 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ
83.40 คุณนิพนธ์ มีจำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.60
ส่วนสาขาวิชาที่มีวิทยานิพนธ์มากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 189 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ
39.60 รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาบริหารการศึกษา จำนวน
104 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.80 ส่วนคุณนิพนธ์จำนวน
มากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาสารสนเทศคุณภาพ จำนวน 36
เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.50 จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ สาขา
วิชายุทธศาสตร์การพัฒน จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อย
ละ 4.00 ตำแหน่งทางวิชาการของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
และคุณนิพนธ์ มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 317 คน
คิดเป็นร้อยละ 66.50 ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน
160 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความถูกต้องของ
วิทยานิพนธ์และคุณนิพนธ์

2.1 ผลการวิเคราะห์ความถูกต้องของวิทยานิพนธ์
สรุปได้ดังนี้

(1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สรุปได้
ดังนี้ ค่าเฉลี่ยความถูกต้องวิทยานิพนธ์ พบว่า มากที่สุด
ได้แก่ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม
($\bar{X} = 4.22$) เป็นลำดับแรก

(2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อ
การศึกษา สรุปได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ยความถูกต้องวิทยานิพนธ์
ลำดับแรกอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์
ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X} = 4.42$)

(3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สรุปได้
ดังนี้ค่าเฉลี่ยความถูกต้องวิทยานิพนธ์ ลำดับแรกอยู่ใน
ระดับมาก ได้แก่ บอกการกระทำหรือการค้นห
อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.10$)

(4) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สรุปได้
ดังนี้ค่าเฉลี่ยความถูกต้องวิทยานิพนธ์ ลำดับแรกอยู่ใน

ระดับมาก ได้แก่ กำหนดการตรวจสอบคุณภาพเครื่อง
มือวิจัยได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.11$)

(5) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สรุปได้ดังนี้ค่า
เฉลี่ยความถูกต้องวิทยานิพนธ์ ลำดับแรกอยู่ในระดับ
มาก ได้แก่ กำหนดการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
ได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.64$)

2.2. ผลการวิเคราะห์ความถูกต้องของคุณนิพนธ์
สรุปได้ดังนี้

(1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน สรุปได้
ดังนี้ค่าเฉลี่ยความถูกต้องคุณนิพนธ์ ลำดับแรกอยู่ใน
ระดับมาก ได้แก่ ชื่อเรื่องแสดงถึงการกระทำที่จะตอบ
ปัญหาการวิจัย ($\bar{X} = 4.00$)

(2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ
สรุปได้ดังนี้ค่าเฉลี่ยความถูกต้องคุณนิพนธ์ ลำดับแรก
อยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดการตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.30$)

(3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี สรุปได้
ดังนี้ค่าเฉลี่ยความถูกต้องคุณนิพนธ์ ลำดับแรกอยู่ใน
ระดับมาก ได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบถ้วน
ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X} = 4.05$)

3. สรุปผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จาก
วิทยานิพนธ์และคุณนิพนธ์

3.1 องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์
สังเคราะห์ได้โดยสรุปดังนี้

1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 6 ด้าน ดังนี้
(1) การมีส่วนร่วม (2) ความมั่นคงในการทำงาน
(3) การสร้างขวัญกำลังใจ (4) หลักธรรมาภิบาลในการ
บริหาร (5) การให้บริการ (6) การติดตามประเมินผลงาน

2) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อ
การศึกษา สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้
(1) ต้นแบบเทคโนโลยีสื่อประสม (2) ประสิทธิภาพ
ของตัวแบบ (3) การยอมรับตัวแบบเทคโนโลยี
(4) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้ (1) การมี

ส่วนร่วมของโรงเรียนต่อชุมชน (2) การประกันคุณภาพ การศึกษา (3) พฤติกรรมการบริหารผู้เรียน โรงเรียน

4) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้ (1) วิธีสอน (2) การจัดการเรียนรู้ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) การสร้างสื่อการเรียนรู้

5) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สังเคราะห์ องค์ความรู้ สรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้ (1) ความผูกพันต่อองค์กร (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (3) ภาวะผู้นำ (4) แรงจูงใจในการทำงาน (5) ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการ

3.2 องค์ความรู้ที่ได้จากคณบดีบัณฑิต
 สังเคราะห์ได้โดยสรุปดังนี้

1) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
 สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้ (1) การสร้าง ยุทธศาสตร์ (2) ผลการประเมินยุทธศาสตร์ (3) ประเมิน ผลการใช้ยุทธศาสตร์ (4) การมีส่วนร่วม

2) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
 คุณภาพ สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 2 ด้าน ดังนี้ (1) การพัฒนาตัวแบบสารสนเทศคุณภาพ (2) ประเมิน การยอมรับตัวแบบสารสนเทศคุณภาพ

3) สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี
 สังเคราะห์องค์ความรู้ สรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้ (1) ระบบ สารสนเทศเทคโนโลยี (2) ประสิทธิภาพของระบบ สารสนเทศเทคโนโลยี (3) องค์ประกอบของระบบ สารสนเทศเทคโนโลยี (4) ประเมินการยอมรับระบบ สารสนเทศเทคโนโลยี (5) ตัวบ่งชี้การจัดการเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการวิเคราะห์ความถูกต้องของ
 วิทยานิพนธ์และคณบดีบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา

1.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ความถูกต้อง
 ของวิทยานิพนธ์และคณบดีบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา
 ดังนี้

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ความถูกต้อง
 อยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวม

ข้อมูลที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.22$) เป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจ
 เป็นเพราะว่าประธานสาขาวิชามีการติดตามและกำกับ
 อย่างใกล้ชิดและอาจจัดให้ผู้สอนได้สอนวิชาตามสาขา
 วิชาที่จบการศึกษา

1.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ความถูกต้อง
 ของคณบดีบัณฑิต ดังนี้

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาความถูกต้อง
 อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกได้แก่ ชื่อเรื่องแสดงถึง
 การกระทำที่จะตอบปัญหาการวิจัย ($\bar{X} = 4.00$) ลำดับ
 รองลงมา ได้แก่ เลือกเครื่องมือวิจัยเหมาะสมกับการวัด
 ค่าตัวแปร ($\bar{X} = 3.89$) ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าอาจารย์
 ที่ปรึกษาคณบดีบัณฑิตเห็นว่าเครื่องมือรวบรวมข้อมูลต้อง
 เหมาะกับตัวแปรจึงจะได้ผลการวิจัยออกมาสอดคล้อง
 กับความเป็นจริงมากที่สุด รายชื่อที่มีความถูกต้องระดับ
 ต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ระบุประชากร
 และกลุ่มตัวอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.15$) เป็นไปได้ว่า ผู้ทำ
 คณบดีบัณฑิตอาจขาดความเข้าใจในเรื่องกำหนดประชากร
 และกลุ่มตัวอย่าง

2. อภิปรายผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จาก
 วิทยานิพนธ์และคณบดีบัณฑิต

2.1 อภิปรายผลองค์ความรู้ที่ได้จาก
 วิทยานิพนธ์ ดังนี้

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ องค์ความรู้
 ที่ได้จากวิทยานิพนธ์กำหนดได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การ
 มีส่วนร่วม 2) ความมั่นคงในการทำงาน 3) การสร้าง
 ขวัญกำลังใจ 4) หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร 5)
 การให้บริการ และ 6) การติดตามประเมินผลงาน ทั้งนี้
 เนื้อหาทั้ง 6 ด้าน ครอบคลุมกับหลักของการบริหาร
 จัดการภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภ คำพาย [5] ที่
 กล่าวว่า รัฐประศาสนศาสตร์จะเริ่มจากการมีส่วนร่วม
 การให้บริการ การสร้างขวัญกำลังใจ การบริหารโดยใช้
 หลักธรรมาภิบาล สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อ
 การศึกษา องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์แยกได้ 4 ด้าน
 ได้แก่ 1) ต้นแบบเทคโนโลยีสื่อประสม 2) ประสิทธิภาพ
 ของตัวแบบ 3) การยอมรับตัวแบบเทคโนโลยี และ
 4) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์แยกได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) ของโรงเรียนต่อชุมชน 3) การประกันคุณภาพการศึกษาและ 4) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์แยกได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) วิธีสอน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) การสร้างสื่อการเรียนรู้ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ องค์ความรู้ที่ได้แยกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความผูกพันต่อองค์กร 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน 3) ภาวะผู้นำ 4) แรงจูงใจในการทำงาน และ 5) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

2.2 อภิปรายผลองค์ความรู้ที่ได้จาก
คุณนิตินพนธ์ ดังนี้

สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์ความรู้ที่ได้แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างยุทธศาสตร์ 2) ผลการประเมินยุทธศาสตร์ 3) ประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ และ 4) การมีส่วนร่วม สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ องค์ความรู้ที่ได้แยกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตัวแบบสารสนเทศคุณภาพ และ 2) ประเมินการยอมรับตัวแบบสารสนเทศคุณภาพ สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี องค์ความรู้ที่ได้แยกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ระบบสารสนเทศเทคโนโลยี 2) ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเทคโนโลยี 3) องค์ประกอบของระบบสารสนเทศเทคโนโลยี 4) ประเมินการยอมรับระบบสารสนเทศเทคโนโลยี และ 5) ตัวบ่งชี้การจัดการเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความถูกต้องและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ คุณนิตินพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

สาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทำวิทยานิพนธ์มีจุดที่ให้ความสำคัญและจุดที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นของวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน เช่น สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ให้ความสำคัญกับการอภิปรายอยู่ในระดับต่ำสุด

แต่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) จึงควรให้ความสำคัญมากขึ้นเหมือนกับข้ออื่น ๆ สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ให้ความสำคัญกับสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X} = 4.42$) มาก แต่ให้ความสำคัญกับชื่อเรื่องแสดงถึงการกระทำที่จะตอบปัญหาการวิจัย ($\bar{X} = 2.68$) อยู่ในระดับต่ำสุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) แต่ให้ความสำคัญลำดับต่ำสุดคือ การอภิปรายผลอยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงและมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.56$) แต่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการอภิปรายผลเป็นเรื่องของการยืนยันแสดงข้อค้นพบที่มีข้อมูลสนับสนุนก็ถือว่าสำคัญไม่น้อยไปกว่ารายข้ออื่น ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาควรเน้นให้นักศึกษาอภิปรายผลให้มากขึ้นกว่าเดิม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นลำดับต่ำสุด ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการวิจัยนำมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 2.52$) สาขาวิชาบริหารธุรกิจให้ความสำคัญน้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.74$) ส่วนคุณนิตินพนธ์สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนางานให้ความสำคัญน้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ บอกถึงหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากการวิจัยได้ชัดเจน ($\bar{X} = 2.37$) และระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.15$) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพให้ความสำคัญน้อยแต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการวิจัยนำมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 2.50$) ส่วนสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี ให้ความสำคัญน้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ บอกถึงหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากการวิจัยได้ชัดเจน ($\bar{X} = 2.71$)

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิเคราะห์ความสามารถในการนำความรู้จากวิทยานิพนธ์ และคุณนิตินพนธ์ไปใช้ในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชน

2. วิเคราะห์ปัญหา สะท้อนจากการทำวิทยานิพนธ์ และคู่มือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2549). เอกสาร
วิชาการงาน ฝ่ายบัณฑิตศึกษา. เพชรบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- [1] ยุทธ ไกยวรรณ. (2545). **พื้นฐานทางการวิจัย**. พิมพ์
ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ (2558) **ประกาศกระทรวง
ศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- [3] มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2554). **สมุดบันทึก
การจบบัณฑิตศึกษา ฝ่ายบัณฑิตศึกษา**. เพชรบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- [4] Kejcie and Morgan, (1970). **Statistics for
Reseach** . Chicago : McGraw-Hill.
- [5] วิมลกล ลำพวย ยุทธ ไกยวรรณ. (2551). **วิจัยทาง
ด้านรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร

Cooking computer game

พัชรินทร์ สุขสุรัตน์^{1*}

Pacharin Suksurat^{1*}

พรรณี คอนจ่อหอ²

Panee Khonchoho²

ปานจิตร หลงประดิษฐ์³

Panchit Longpradit³

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนจากอดีตจนถึงปัจจุบันประสบปัญหาหลากหลายด้าน อันเนื่องมาจากการขาดแรงจูงใจในการเรียนนั้นมีแนวทางในการแก้ไขให้ดีขึ้นด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียน โดยการใช้เกมเข้ามาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจและพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา เกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีความสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารโดยใช้ตัวแบบการเรียนรู้แบบค้นพบ 2) เพื่อประเมินการยอมรับของผู้เล่นที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สาขางานคอมพิวเตอร์การธุรกิจวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารมีฟังก์ชันการทำงาน 3 ฟังก์ชัน ประกอบด้วย (1) การแสดงตัวตน (2) การแสดงผลคะแนน (3) การเลือกเมนูการทำอาหาร 5 เมนู ประกอบไปด้วย ต้มยำกุ้งน้ำข้น ส้มตำ ผัดไทย หอยทอด และแกงเขียวหวาน 2) ผลการประเมินการยอมรับของผู้เล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านปฏิกริยาโต้ตอบกับผู้ใช้ยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.64) (2) ด้านการนำเสนอภาพยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62) (3) ด้านเสียงที่ใช้ยอมรับ

¹ นักศึกษาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : appleziga@windowslive.com

¹ Student Master M.Sc. (Computing Technology for Education) Phetchaburi Rajabhat University
* Corresponding Author e-mail : appleziga@windowslive.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปร.ด. (สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อีเมล : ng_panee@yahoo.co.th

² Assistant Professor Ph.D. (Quality Information Technology) Phetchaburi Rajabhat University, e-mail : ng_panee@yahoo.co.th

³ อาจารย์ ดร.ปร.ด. (สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อีเมล : panchit.lon@mail.pbru.ac.th

³ Ph.D. (Computer science) Phetchaburi Rajabhat University, e-mail : panchit.lon@mail.pbru.ac.th

อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) (4) ด้านความสนุกยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) และ (5) ด้านเนื้อหายอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.76$

คำสำคัญ : เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร เมนูอาหาร

Abstract

Learning and teaching from the past to the present has been faced with many problems in many areas due to the lack of motivation to learn. They can be solved by building a better environment for learning. This can be done by using the games to engage teaching. This will motivate the students to pay attention, willing, and ready to learn all the time, more interest in learning. It is also fun.

This research had 3 objectives as follows : 1) To develop a computer game for learning how to cook using models. It is discovery learning. 2) To assess the adoption of players with a computer game to learn to how to cook. The samples group used in this research is 30 vocational certificate 3rd year students majoring in computer applications for businesses, Bangsaphan Industrial and Community Education College. The sample was selected using simple random method. The statistics used in research are means and standard deviation.

The results found that : 1) Computer game for learning how to cook has 3 functions : (1) Identification (2) Display points (3) Selecting food to cooking with 5 dishes : Tom Yam Shrimp soup, papaya salad, Pad Thai, fried oysters and green curry 2) The assessment result of acceptance of computer games for learning how to cook comprises of 5 areas : (1) The content was accepted at the highest level with a mean ($\bar{X} = 4.76$) followed by (2) Audiowas highly accepted with a mean ($\bar{X} = 4.65$), (3) User interaction was accepted at the highest level with a mean ($\bar{X} = 4.64$), (4) the visual presentation was highly accepted with a mean ($\bar{X} = 4.62$), and (5) Enjoyment was highly accepted with a mean ($\bar{X} = 4.54$).

Keywords : Computer games for learning how to cook, Food Menu

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [1] มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ [2]

- 1) การเรียนรู้แบบองค์รวมโดยบูรณาการความสามารถและเนื้อหาสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลให้มีความสอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกันและมีความสมดุล
- 2) การเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความถนัดในบรรยากาศที่เข้าใจและมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความเป็นอิสระความสนุกสนานความอบอุ่นและความสำเร็จความสุขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้เรียน
- 3) การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ช่วยเหลือยอมรับซึ่งกันและกันได้ทุกเมื่อซึ่งจะเป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับการทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะการทำงานที่ดีตามไปด้วย
- 4) การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริงโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้สมองและสองมือส่วนการคิดเป็นความสามารถของสมองในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่วิธีการใหม่เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกันเมื่อผู้เรียนได้คิดแล้วจะต้องนำไปปฏิบัติจริงจึงจะเป็นการเรียนรู้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์
- 5) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างใคร่ครวญและทบทวนตนเองอย่างรอบด้านมีการรับรู้ผลการเรียนรู้และความถนัดของตนเองเน้นการเรียนรู้กระบวนการว่า การเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นอย่างไรเรียนด้วยวิธีการอะไรมีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มจนจบอย่างไรประเมินจุดดีจุดด้อยและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมพร้อมที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การเรียนรู้ผ่านเกม (games based learning) ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่นำเอาความสนุกสนานของเกมและเนื้อหาบทเรียนวิชาต่าง ๆ มาผสมผสาน และออกแบบให้อยู่ในรูปแบบใหม่เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะในลักษณะของเกมจำลองสถานการณ์ (simulation game) ที่มีการสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อและมีความท้าทาย เกมจึงเหมาะสมสำหรับการนำมาสร้างเป็นเกมเพื่อการเรียนรู้ การเล่นเกมนอกจากจะได้รับ ความสนุกสนานแล้ว ยังสอดแทรกความรู้ มีการส่งเสริมการรับรู้ด้วยตามหลักการเรียนรู้เชิงหรรษา (edutainment) ซึ่งการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จควรที่จะต้องให้ทุกคนได้มาเรียนรู้ โดยใช้ตัวแบบการสอนแบบค้นพบ ดังที่ สุรางค์ โค้วตระกูล [3] ได้กล่าวโดยสรุปว่าการสอนแบบค้นพบ (discovery learning) เป็นการสอนที่ผู้เรียนจะได้รับการแนะนำจากผู้สอนอย่างมีขอบเขตจำกัด หรืออาจไม่มีเลย ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นหลัก มุ่งหวังให้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกระบวนการแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องเกิดจากการหยั่งรู้จากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมขึ้น การเรียนรู้โดยวิธีนี้เป็นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความสนใจดังที่ ปรังชญนนท์ นิลสุข [4] ได้กล่าวถึงประเภทการค้นพบไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองกระทำสิ่งต่าง ๆ ก่อน จนกระทั่งหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง โปรแกรมจะเสนอปัญหาให้ผู้เรียนได้ลองคิดกระทำสิ่งต่าง ๆ ก่อน จนกระทั่งหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง โปรแกรมจะเสนอปัญหาให้ผู้เรียนได้ลองคิดลองถูก และให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนเพื่อช่วยผู้เรียนในการค้นพบนั้น จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

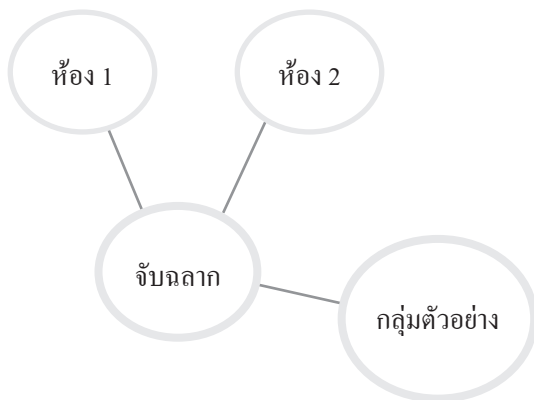
1. เพื่อพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้อาหารโดยใช้ตัวแบบการเรียนรู้แบบค้นพบ

2. เพื่อประเมินการยอมรับของผู้เล่นที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร

วิธีการดำเนินการวิจัย

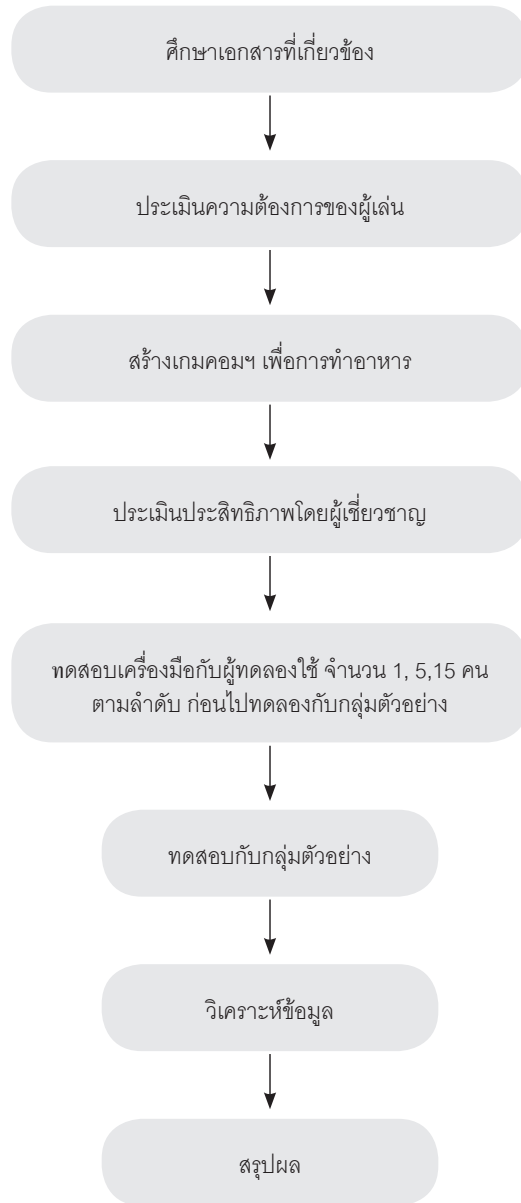
การวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรที่ต้องศึกษาดังนี้
1. ตัวแปรอิสระคือ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร 2. ตัวแปรตาม คือ การยอมรับของผู้เล่นต่อเกมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การทำอาหาร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม แผนกวิชาพาณิชยกรรม สาขางานคอมพิวเตอร์การธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพะเยา ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นห้องเรียน ใช้วิธีจับสลากเลือกห้องเรียน แล้วจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเขียนชื่อลงในสลาก แล้วนำสลากทั้งหมดใส่ในกล่องเขย่าให้ปะปนกัน และหยิบสลากออกมาให้ได้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพการแสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
1. เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร
2. แบบประเมินการยอมรับของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การทำอาหาร

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการวิจัย

ด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบ 3) แบบประเมินการยอมรับของผู้เล่นที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การทำอาหาร

เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้อาศัยตัวแบบการสอนทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ (discovery learning) ของบรูเนอร์ เจอร์โรม [5] กล่าวคือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหาโดยเรียกว่า การเรียนรู้โดยวิธีการค้นพบ (discovery approach) ผู้เรียนจะประมวลข้อมูลข่าวสารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจะรับรู้สิ่งที่ตนเองเลือกหรือสิ่งที่ใส่ใจ สนใจ การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้สำรวจสิ่งแวดล้อมและทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นการเรียนรู้โดยการค้นพบนี้เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนคอยให้การสนับสนุนผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและนำไปสู่การค้นคว้าทดลองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนได้ค้นพบกฎหรือความจริงหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองและกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบน้ำตก (แบบเพิ่มคุณสมบัติการทวนซ้ำเป็นรอบ) ซึ่งมีการรวบรวมความต้องการ การวิเคราะห์ การออกแบบ การสร้างโปรแกรมการทดสอบ การนำไปใช้และการบำรุงรักษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1. ชี้แจงการใช้งานขั้นตอนการทำกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 2. ดำเนินการทดลองโดยให้ผู้เล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร 3. ผู้เล่นเกมประเมินการยอมรับเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร 4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารมีฟังก์ชันการทำงาน 3 ฟังก์ชัน ประกอบด้วย (1) การแสดงตัวตน (2) การแสดงผล

คะแนน (3) การเลือกเมนูการทำอาหาร 5 เมนู ประกอบไปด้วย ต้มยำกุ้งน้ำข้น ส้มตำ ผัดไทย หอยทอด และแกงเขียวหวาน 2) ผลการประเมินการยอมรับของผู้เล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิจัย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการยอมรับ
1. ด้านปฏิริยาโต้ตอบกับผู้ใช้	4.64	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการนำเสนอภาพ	4.62	0.55	มากที่สุด
3. ด้านเสียงที่ใช้	4.65	0.54	มากที่สุด
4. ด้านความสนุก	4.66	0.53	มากที่สุด
5. ด้านเนื้อหา	4.76	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.66	0.53	มากที่สุด

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เล่นเกมมีระดับการยอมรับเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารในด้านที่ 5 ด้านเนื้อหาในระดับมากที่สุดและอยู่เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.51$) และด้านที่ 2 ด้านความสนุกอยู่ในอันดับที่สอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.53$) ด้านอื่น ๆ อยู่ระดับรองลงมาตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในทุกข้อม พบว่าผู้เล่นเกมมีระดับการยอมรับเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.53$)

อภิปรายการวิจัย

ผลการวิจัยเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

1. เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหารมีฟังก์ชันการทำงาน 3 ฟังก์ชัน ประกอบด้วย (1) แสดงตัวตน (2) การแสดงผลคะแนน (3) การเลือกเมนู

การทำอาหาร 5 เมนู ประกอบไปด้วยต้มยำกุ้งน้ำข้น ส้มตำ ผักไทย หอยทอด และแกงเขียวหวาน เกมคอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนรู้สามารถแสดงถึงขั้นตอนการทำอาหาร แทนการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เข้าใจถึงขั้นตอน การประกอบอาหารได้ชัดเจนขึ้น และยังสร้างความ สนุกสนาน เพลิดเพลินแก่ผู้เล่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ รุรินทร์ญา คติวานิช และอภิเจตน์ จิยางกูร [6] ได้วิจัยเรื่อง เกมสนุกไปกับตีตุน ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความสนุกสนาน และเรียนออกเสียงได้ อย่างเพลิดเพลิน สามารถนำมาเป็นสื่อการเรียนรู้ได้เป็น อย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสพร อีซอ [7] ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนแบบเกมในการ จัดการเรียน การสอน สายวิชาการตลาด (ศึกษาเฉพาะ กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิศาสตร์ภาคใต้) ผลการ วิจัยพบว่า เกมสามารถนำมาเป็นสื่อช่วยสอนได้เป็น อย่างดีนอกจากได้ความรู้แล้วยังสร้างความบันเทิง สร้าง บรรยากาศในห้องเรียนได้ดีอีกด้วย

2. ผลการประเมินการยอมรับประกอบด้วย 5 ด้าน (1) ด้านปฏิบัติการโต้ตอบกับผู้ใช้ (2) ด้านการนำเสนอ ภาพ (3) ด้านเสียงที่ใช้ (4) ด้านความสนุก (5) ด้านเนื้อหา ผู้เล่นมีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของอิทธิพล อิทธิอำนาจพันธ์ [8] ได้วิจัยเรื่อง เกมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สมุนไพรไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้สมุนไพรไทยด้วย เกมคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลประเมิน ทั้ง 3 คน และของผู้วิจัย เอง ทำให้พบว่า การพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์เพื่อ การเรียนรู้การทำอาหาร มีผลการยอมรับมากที่สุด สอดคล้องกับ รุรินทร์ญา คติวานิช และอภิเจตน์ จิยางกูร [6] อัสพร อีซอ [7] และ อิทธิพล อิทธิอำนาจพันธ์ [8] สรุปได้ว่า เกมสามารถเป็นสื่อการเรียนการสอน ได้เป็นอย่างดี และยังทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้เป็น อย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำงานวิจัยไปใช้

1. เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้การทำอาหาร สามารถนำไปติดตั้งได้กับ เครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบ พกพา และแบบตั้งโต๊ะ หลังจากติดตั้งเกมในเครื่อง คอมพิวเตอร์สามารถใช้งานได้ทันที
2. สามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องมีระบบ อินเทอร์เน็ต
3. เป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ต้องการ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ การทำอาหาร ในครั้งนี้มีชนิดของอาหารเพียง 5 เมนู ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนเกมให้มี หลายเมนู หลายประเภท เช่น อาหารคาวหวาน หรือ เครื่องดื่ม เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และได้รับเนื้อหา สารได้มากขึ้น
2. เพื่อให้เกมมีความสนุกสนาน น่าสนใจและ ชวนติดตามมากยิ่งขึ้น ควรพัฒนาเป็นเกมสามมิติในรูป แบบของเกมการจำลอง โดยการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ มาให้ผู้เล่นได้สวมบทบาทเป็นผู้อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ อาจะนำมาจากสถานการณ์จริงหรือสมมติก็ได้ เพื่อให้ ผู้เล่น ได้เรียนรู้ฝึกการคิดและตัดสินใจในสถานการณ์ ต่าง ๆ
- 3) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาเกมเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้การทำอาหารในรูปแบบเกมออนไลน์ให้มาก ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2545.
- [2] สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏสำนักงานมาตรฐาน การศึกษา : คู่มือดำเนินการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์มิติใหม่สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ :

- มหาวิทยาลัยไทยเพื่อเป็นไท. กรุงเทพมหานคร.
- [3] สุรางค์ โคว์วตระกูล. (2545). **จิตวิทยาการศึกษา**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2544). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำรา.
- [5] Bruner, J. S. (1971) *The Relevance of Education*, New York : Norton. In this book.
- [6] จุรินทร์ญา คติวานิช และอภิเจตน์ จิยางกูร. (2552). **เกมสนุกไปกับการตีคู่**. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] อัสพร อีชอ. (2549-2550). **การพัฒนารูปแบบการสอนแบบเกมในการจัดการเรียนการสอนสายวิชาการตลาดศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิศาสตร์ภาคใต้**. งานวิจัยต่อเนื่อง 2 ปี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- [8] อิทธิพล อิทธิอำนวย. (2553). **เกมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สมุนไพรรไทย**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1

The Development of the Participatory Instructional Model for Improving Literacy Achievement of Prathomsuksa 1 Student at the Schools under Chaiyaphum Educational Service Area Office 1

ล็กขณา เก้วใจ^{1*}

Luckhana Kewjai^{1*}

ชวนพิศ รักษาพวก²

Chuanpit Ruksapuk²

ประมุข ศรีชัยวงษ์³

Pramuk Srichaiwong³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอ่านออกเขียนได้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 และ 2) ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่คณะวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานการศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 29 คน ใช้เวลาทดลอง 3 สัปดาห์จำนวน 15 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถทางการอ่านออกเขียนได้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ (t-test แบบ Dependent Samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ ดร.(สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสาร), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 36000

* Dr'Luckhana Kewjai , Chaiyaphum Rajabhat University อีเมล : Luck_kew@hotmail.com

² ดร.(สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 36000

² Dr.Chuanpit Ruksapuk, Chaiyaphum Rajabhat University อีเมล : Luck_kew@hotmail.com

³ ดร.(สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 36000

³ Dr. Pramuk Srichaiwong Chaiyaphum Rajabhat University 36000 อีเมล Phudin_farm@yahoo.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยนำเข้า 9 องค์ประกอบ (2) ด้านกระบวนการ 6 องค์ประกอบ และ (3) ด้านผลลัพธ์ 3 องค์ประกอบ ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.92/85.33 2) ผลความสามารถทางการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดีมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน การมีส่วนร่วม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

Abstract

The purpose of this research was to develop a teaching-learning model through participatory processes to improve the achievement of the Literacy for Prathom Suksa 1 Students. 1) To develop the teaching and learning style, literacy and numeracy. The process involved. For Pratomsuksa 1 students of Chaipayum Educational Service Area 1 and 2) To evaluate the effectiveness of the use of teaching and learning styles. That the research team has developed together. The sample is 29 of Pratomsuksa 1 students of Anuban Ban Kwao school in the second semester of the academic year 2016. Spent 15 hours on a three-week trial. The instruments used in this research were the learning-oriented learning model, focusing on literacy For Pratomsuksa 1 students. The lesson plan. Literacy Capability test and the students satisfaction questionnaire on the learning styles. Learning management model and Data analysis. Using the percentage, mean, standard deviation, t-test, Dependent Samples, and Content Analysis.

The research found that 1) The instructional management model through participatory process to improve literacy achievement for Pratomsuksa 1 students consisted of (1) 9 inputs, (2) 6 processes, and (3) Results of the three components of the performance evaluation of the model found that the input factor. And the process is appropriate. 2) Literacy Achievement of Pratomsuksa 1 students. Before and after class, learning styles are emphasized by literacy class for students at the .01 level, the literacy ability of Pratomsuksa 1 students was at a very good level. 3) The satisfaction of Prathom Suksa 1 students to the Learning Management Learning Model. The emphasis is on literacy and numeracy. Participation in literacy promotion for Pratomsuksa 1 students is very satisfactory.

Keywords : The development of teaching, Participatory Instructional Model, Thai language teaching model

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญเป็นอันดับสูงสุด เพราะการศึกษา นอกจากจะทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีแล้วยังทำหน้าที่ฝึกอบรมสั่งสอน พัฒนาทักษะ และสติปัญญาในด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ค้ำทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้คนมีศักยภาพสูงนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและมั่นคงตลอดไป ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทาน ความว่า

“การให้การศึกษา นั้น กล่าวโดยวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือ การสร้างสรรค์ความรู้ความคิด พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตที่สมบูรณ์ ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพื่อช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและราบรื่น ทั้งสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุขเพื่อตนเองเพื่อส่วนรวมได้ตามควรแก่อัธยาศัย (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, อ้างถึงในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, [1] และ...ต้องช่วยกันทำการศึกษาดีขึ้น โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อจะได้คนที่มีคุณภาพครูต้องพัฒนาวิธีการคิดกระตุ้นให้นักเรียนคิดฝึกให้นักเรียนเป็นคนอยากรู้อยากเห็น รักการศึกษาค้นคว้า ให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจสนุกกับการเรียนชุกชกกับความรู้ให้ความสำคัญกับนักเรียนที่มีแนวคิดที่แตกต่างให้เด็กกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่แหวกแนว...” (พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, อ้างถึงในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, [2] สถานการณ์ปัจจุบันมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) สาระที่ 1 การอ่าน ข้อ 1 ระบุว่า “สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน” กับสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน 2.1 ข้อ 1 (ป.1-ป.3) ระบุว่าให้นักเรียน “สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้และประสบการณ์เขียนประโยคข้อความและเรื่องราวแสดงความคิดความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการ รวมทั้งใช้

กระบวนการเขียน พัฒนางานเขียน” [3]

จากความคิดจากหลักสูตรดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการประเมินของ สมศ. พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีปัญหาอย่างรุนแรงในด้านทักษะการอ่านออกเขียนได้ถึง 2 ใน 3 ของประเทศ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ สพท. ทั่วประเทศที่สำรวจข้อมูลนักเรียนชั้น ป.2 ทั่วประเทศที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ในปี 2556 พบว่ามีเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึง 79,358 คน คิดเป็นร้อยละ 12.45 (แผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปี 2552-2556) สอดคล้องกับสถิติผลการเรียนวิชาการเขียน การอ่านในช่วงชั้นที่ 1 (ป.3) ในจังหวัดชัยภูมิ [4] ที่รายงานจำนวนนักเรียน ป.3 จำนวน 740 คน มีผลสัมฤทธิ์การอ่านผ่านเกณฑ์ร้อยละ 42.48 ไม่ผ่านร้อยละ 57.52 ผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 44.01 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 55.99 แสดงให้เห็นว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ในเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีปัญหาการอ่านออกเขียนได้มากกว่าครึ่ง

ในบรรดาผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐานส่วนหนึ่ง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านออกเขียนได้ สาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย มีค่า สถิติ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2556 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 [4] ระบุค่าเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 1) โรงเรียนหนองนาแซงวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 38.79) 2) โรงเรียนบ้านท่าหินโงม อำเภอเมืองชัยภูมิ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 67.75) 3) โรงเรียนบ้านยางหวาย อำเภอกอนสวรรค์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 22.50) 4) โรงเรียนบ้านโนนสะอาดวิทยา อำเภอกอนสวรรค์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 38.81) 5) โรงเรียนบ้านแก้งขาว อำเภอบ้านเขว้า คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 44.00) 6) โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 42.22) 7) โรงเรียนบ้านกุดชุมแสง อำเภอนองบัวแดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 29.52) 8) โรงเรียนบ้านหนองหอย อำเภอนองบัวแดง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ

33.95) 9) โรงเรียนบ้านลาดชุมพล อำเภอภักดีชุมพล
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ร้อยละ 37.33) [4]

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นสถาบันทางการ
ศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนร่วม
แก้ปัญหาพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น มีความตระหนัก
ในการแก้ปัญหาดังกล่าวและร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อค้นพบ
การพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนอ่านออกเขียนได้
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลที่ยั่งยืน
จึงดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน
การสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน
อ่านออกเขียนได้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดย
กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ให้มี
ประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอน ที่คณะวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนขนาดเล็กสามารถนำผลการวิจัยไปใช้
แก้ปัญหาค่าการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับประเทศ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์
การอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ใน
กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 และ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศนำผลการวิจัย
ไปใช้ในการนิเทศ

2. โรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการที่

นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้นำไปเป็นแนวทางการ
บริหารและการจัดการเรียนการสอน

3. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมินำ
ผลไปผู้การเรียนการสอนในระดับปริญญาโทสาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
และสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)ในการศึกษารั้งนี้คือ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ป.1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้ง
สิ้น 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนหนองนาแซงวิทยา
จำนวน 15 คน 2) โรงเรียนบ้านท่าหินโงม จำนวน 20
คน 3) โรงเรียนบ้านยางหวาย จำนวน 18 คน 4) โรงเรียน
บ้านโนนสะอาดวิทยาจำนวน 17คน 5)โรงเรียนบ้านแก้งยาว
จำนวน 20 คน 6)โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า จำนวน 29
คน 7)โรงเรียนบ้านกุดชุมแสง จำนวน 20 คน 8) โรงเรียน
บ้านหนองหอย จำนวน 15 คน และ 9) โรงเรียนบ้านลาด
ชุมพล จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น 180 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานศึกษา
ชัยภูมิ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน
29 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple
Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการ
สุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3. เนื้อหาในการวิจัย

คำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 10 เรื่อง แผน 15 ชั่วโมง

4. ระยะเวลา

โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานการศึกษา ชัยภูมิ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 อนุบาลบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 29 คน ใช้เวลาในการสอนวันละ 1 ชั่วโมง 4 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 180 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 29 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนาดังนี้

1. ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ชัดเจน
2. สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานแล้วผู้วิจัย ได้นำมาสังเคราะห์และพัฒนาารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการ

จัดการเรียนรู้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหา และวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมิน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ถึง 5.00 ถือว่าเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไข

4. หาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) โดยใช้เกณฑ์ 80/80 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 29 คน โดยแยกเป็น เด็กเก่ง ปานกลาง อ่อนแล้ว ปรับปรุงแก้ไข

5. สรุปผล นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ด้านเนื้อหา ภาษา และวัดผล ในการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยเป็นผู้นัดและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. บันทึกเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 29 คน ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้
  - 2.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 29 คน

2.2 ก่อนทำการทดลองชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ ของการวิจัย ให้กับนักเรียน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับแผน การจัดการเรียนรู้วิธีการเรียนการสอน เพื่อให้ผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 นำแบบวัดความสามารถทางการอ่าน ออกเขียนได้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ เวลา 60 นาที ไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการ จัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยใช้เวลาในการสอนจำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง โดยไม่ นับวันที่สอบ

2.4 หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุด ลงผู้วิจัยทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบวัดความสามารถ ทางการอ่านออกเขียนได้ และสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ใน

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดย เน้นการอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ ร้อยละหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ (ฉบับร่าง) โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ องค์ประกอบกระบวนการจัดระบบการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของ เควินครุส (KevinKrusse) ร่วมกับกรอบการวิจัยและ พัฒนา (Research and Development) และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน แนวคิดการมีส่วนร่วม และนำรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ การอ่านการเขียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนเรียน	29	20	15.52	0.41	28	-8.71	.00
หลังเรียน	29	20	17.66	0.24			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถ ทางการอ่านการเขียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนด ไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ คะแนน หลังการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 16.83$, S.D.= 1.32) และก่อน ใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 13.52$, S.D.= 2.21)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของนักเรียนทุกคนจากการประเมิน ความสามารถในการอ่านการเขียนโดยการมีส่วนร่วมได้

คะแนน	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
ความสามารถ ในการอ่านออก เขียนได้	29	10	8.97	0.98	89.66	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ทุกคนจากการประเมินความสามารถในการคิดพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.97 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98 และค่าเฉลี่ย รวมทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.66 อยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.67	0.81	มาก	3
ด้านบรรยากาศในการเรียน	2.71	0.63	มาก	2
ด้านระยะเวลาในการเรียน	2.59	0.54	มาก	4
ด้านการประเมินผลในการเรียน	2.79	0.73	มาก	1
ภาพรวม	2.69	0.68	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.68) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.63) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.81) และด้าน ระยะเวลาในการเรียน ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.54)

อภิปรายผล หรือการวิจารณ์และสรุป

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 87.92/85.33

เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา และด้านวัดประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ทำให้รูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่นำไปใช้จริงได้ และทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางธนาพร ชูเรือง [6] และณฤดี เนตรโสภา (2560 : บทคัดย่อ) ที่มีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมทำให้สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปพัฒนา ผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่เริ่มเรียนภาษาไทย เพื่อทำให้เกิดผลความสามารถในการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม อ่านจับใจความอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบ

มีส่วนร่วม ประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ได้และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสามารถให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน การอ่านจับใจความ การคิด พื้นฐานและได้รับการพัฒนาในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไป

2.2 ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ครูผู้สอนต้องศึกษาเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้ง การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น

2.3 ครูผู้สอนต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องหลักการวิธีการเรียน ขั้นตอนการให้คะแนน จะช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ และมั่นใจเพราะนักเรียนยังไม่เคยเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอน และร่วมมือกันเรียนรู้เพื่อความสำเร็จของนักเรียน

2.4 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้กำลังใจกับผู้เรียน เพื่อให้มีความมั่นใจในการเรียน และมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อสมาชิกในกลุ่ม

2.5 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2539). **ประมวลพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรตั้งแต่ พุทธศักราช 2493-2537**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- [2] จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). **การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด**. นนทบุรี: สุริยันการพิมพ์.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. <http://academic.obec.go.th/curriculum44/15> มีนาคม 2557.
- [4] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1. (2548). **รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนปีการศึกษา 2548 เอกสารลำดับที่ 35/2549**. ชัยภูมิ : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานฯ. อัดสำเนา.
- [5] ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2550). **เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แก้่าง่ายนิดเดียว**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : นวสาสนการพิมพ์.
- [6] ธนาพร ชูเรือง. (2558). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นสมองเป็นฐานผสมผสานการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิด พื้นฐานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด**.

ก๋วยกินดองอาหารวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ

Koi Kin-dong Traditional Food of Chaiyaphum Province

ประมุข ศรีชัยวงษ์^{1*}

Pramuk Srichaiwong^{1*}

บุญช่วย กิตติวิชัญกุล²

Boonchiuay Kittiwichayakul²

พิชิตชัย แผงศรีสาร³

Pichitchai Pangsrisan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการบริโภคก๋วยกินดองของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ 2) การสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นของชุมชนชนบท จังหวัดชัยภูมิ และ 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบอาหารก๋วยกินดองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้บริโภค ในปัจจุบัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้บริโภค ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากปราชญ์ชาวบ้าน และเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มย่อย จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการบริโภคก๋วยกินดองพบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการรับประทานอาหารประเภท ลาบ ก๋วย ครั้งแรกที่บ้านกับครอบครัว โดยตัวแบบการรับประทาน จาก พ่อ แม่มากที่สุด รองลงมาเป็น ตา ยาย และปู่ ย่า ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการรับประทาน ระหว่าง 11-20 ปี สำหรับเนื้อที่มีความนิยมนมากที่สุด คือ เนื้อวัว ซอกรสขม (ก๋วยขม) มากที่สุดโดยมีลักษณะสับเนื้อละเอียด ผสมเลือด ส่วนสถานที่รับประทานเป็นประจำที่ร้านอาหารที่ชอบ จำนวนครั้งในการรับประทาน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ สำหรับเครื่องเคียง จะเป็นผักสดที่มีรสขม ที่มาจากรสชาติมากที่สุด 2) การสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นของก๋วยกินดอง มีความสัมพันธ์กับประเพณีแต่งงานของคนอีสานที่เรียกว่า “งานกินดอง” การเชิญแขกที่มาร่วมงาน จะต้องเลี้ยงอาหารที่ดีที่สุด คือ ลาบ ก๋วย จนเป็นสัญลักษณ์ทางด้านอาหาร ของงานแต่งงาน นอกจากนี้ คำว่า ลาบ คนอีสานเชื่อว่า เป็นโชค ลาก ที่บุตรสาวได้แต่งงานหรือได้ลูกเขย จึงเป็นการรับโชคของฝ่ายเจ้าสาว การประกอบอาหารเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานนั้น ลาบ ก๋วย เป็นเมนูหลัก และเป็นสัญลักษณ์ ของงานแต่งงานในภาคอีสาน เป็นที่ชื่นชอบของผู้มาร่วมงาน จนกลายเป็นอาหารพื้นบ้านที่สามารถรับประทานได้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.(สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 36000

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : Phudin_farm@yahoo.com

¹ Dr. Pramuk Srichaiwong Chaiyaphum Rajabhat University 36000

* Corresponding Author e-mail : Phudin_farm@yahoo.com

² อาจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อีเมล : Bamboo_ni@hotmail.com

² Boonchuyay Kittiwichayakul Chaiyaphum Rajabhat University 36000

³ อาจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อีเมล : pengsrisan@gmail.com

³ Pichitchai Pangsrisan Chaiyaphum Rajabhat University 36000

ในทุกโอกาสและหลากหลายกลุ่มอาชีพ จนมีการพัฒนามาสู่ร้านอาหารและตั้งชื่ออาหารที่สอดคล้องกับงานกินดอง ว่าก้อยกินดอง และลาบกินดอง จนกลายเป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดชัยภูมิ 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบอาหาร ก้อยกินดองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน เนื่องจากความต้องการอาหารที่สะอาด ปลอดภัย ประกอบพฤติกรรมดั้งเดิมของผู้บริโภคที่นิยมรับประทานอาหารพื้นบ้าน ลาบ ก้อย จะต้องมีการควบคุมตลอดเส้นทางการผลิตตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง คือ จากฟาร์มจนถึงโต๊ะอาหาร ที่ต้องถูกสุขลักษณะ และสุขอนามัย ปราศจากการปนเปื้อนทั้งทางด้านกายภาพ ทางเคมีและทางชีวภาพ โดยผู้ประกอบการร้านอาหารจะต้องมีความรู้ ความรับผิดชอบ ต่อผู้บริโภค ที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

คำสำคัญ : อาหารพื้นเมือง ลาบ ก้อย วัฒนธรรมกินดอง

Abstract

This research has 3 objectives : 1) to study consumption behaviour of Koi Kin Dong in Chaiyaphum Province ; 2) to study cultural inheritance in local food and to study a link that maintains local traditions of Chaiyaphum's local communities ; and 3) to study and propose guidelines for developing Koi dish to serve the satisfaction of consumer trends at the present time. This research was a development research consisting of processes in public participation and network. The instruments used in this research included questionnaires, in-depth interviews, and focus group interview and discussion.

The research results were as follows : 1) The consumption behaviour of Koi Kin Dong found that the target group had consumed Larb and Koi before. Most were at home the first time they consumed "Larb" or "Koi", and this group of people regularly consumes it at restaurants. Moreover, it indicated that the consumer behavior model was originally from the parents. They have been consuming Koi for 11-20 years. The most famous meat was beef. Most consumers prefer bitter flavor and minced beef mixed with blood. The number of times it was consumed per week was a time. The bitter vegetable side dishes were preferable which were fresh and naturally grown locally. 2) The cultural inheritance in local food and the link in local traditional of Koi Kin Dong were related with the traditional Isan wedding ceremony called "Ngan Kin Dong". The host would serve their guests the best food, Larb Koi, turned to be a symbolic food of the wedding. Furthermore, the word "Larb" sounds the same as "good luck", so Isan people believe that their daughter getting married and having a son-in law are implied that they are receiving good lucks. However, this dish is favorable for most of people, it has been improved to be the main menu in restaurants, so that the name of the restaurant is harmonized with Ngan Kin Dong that "Koi" or "Larb" Kin Dong. 3) The guidelines to develop Koi Kin Dong style to serve the satisfaction of consumers nowadays should have production control from productive farms to restaurants by focusing on health and hygiene ; without physical, chemical and biological contamination. The Entrepreneur or restaurant owners should gain knowledge and consumer responsibility by following standards and regulations of the Ministry of Public Health.

Keywords : Local food, Lap Koi, Kin-dong Traditional culture

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การเข้าถึงอาหารถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่คนสามารถเข้าถึงได้โดยเท่าเทียมกัน ความมั่นคงทางอาหาร คือสิทธิที่เราจะได้รับการอาหารอย่างเพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยอาหารนั้นควรมีคุณค่าทางโภชนาการ มีความปลอดภัย ปราศจากสารพิษต่าง ๆ ในวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารในสังคมไทย อาหารคือวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งในแง่มุมมองทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ท้องถิ่นของไทย ซึ่งจะมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในแต่ละท้องถิ่นที่รังสรรค์ปรุงแต่งให้เป็นอาหารประจำถิ่นหรือประจำภูมิภาค โดยในแต่ละภูมิภาคของประเทศต่างก็มีอาหารเป็นเครื่องบ่งชี้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การผลิต ประเภทวัตถุดิบ การปรุงเครื่องเคียงต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับภูมิประเทศ ทำให้วัฒนธรรมการบริโภคแต่ละท้องถิ่น แตกต่างกันไป นอกจากนี้อาหาร ยังช่วยจัดระเบียบทางสังคมให้คนในชุมชน ได้รวมกลุ่มกัน ร่วมกันผลิตอาหาร การจัดสรรแบ่งปันอาหาร การแบ่งงานกันทำ ก่อให้เกิดประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อของชุมชนแต่ละท้องถิ่น กรมศิลปากร [1] สำหรับอาหารพื้นบ้าน เป็นอาหารที่รับประทานกันในชีวิตประจำวัน ในทุกครอบครัวที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม และแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น การทำอาหารในครอบครัวก็จะแตกต่างจากการประกอบอาหารเพื่อการค้า หรือเพื่อโภชนาการอื่น ๆ โสพิศ ขันทองดี [2] ซึ่งจะสอดคล้องกับ National Food Institute [3] รายงานถึงความสัมพันธ์ของอาหารในแต่ละภูมิภาคว่าขึ้นอยู่กับระบบนิเวศชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น โครงสร้างทางสังคม และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และกอบแก้ว นางพินิจ [4] ได้กล่าวถึงอาหารไทยว่าเป็นกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ จะนิยมเลี้ยงอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน ทำให้เกิดมิติทางสังคมที่ดีต่อกัน

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นดินแดนที่มีอารยธรรมมาแต่โบราณ มี

ประเพณี วัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน มีวัฒนธรรมทางอาหารที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่น เช่น หม่าชัยภูมิ ลาบ ก้อย และอาหารพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ สำหรับอาหารประเภท ลาบ ก้อย เป็นอาหารอีสานอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความนิยมสูงในพื้นที่ ซึ่งปรุงมาจากเนื้อสัตว์ โดยเฉพาะเนื้อ โคน กระบือ สุกร แต่ในระยะหลังความนิยม เนื้อกระบือลดลง อาจเป็นเพราะว่าจำนวนของกระบือ มีจำนวนลดลงทำให้คนหันมานิยมบริโภคเนื้อโคที่จัดหามาได้ง่ายกว่ามากขึ้น

ก้อย กินดอง คือ ชื่ออาหารประเภทลาบ ก้อย ที่ปรุงจากเนื้อ โคน กระบือ ที่ดิบ ๆ คล้ายกับลาบ ก้อย ทั่วไป แต่ที่แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ คือ ชื่ออาหาร “ก้อยกินดอง-ลาบกินดอง” ซึ่งเป็นรายการอาหารที่ได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มผู้บริโภค ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้นว่าร้านอาหารอีสาน ลาบ ก้อย ตามงานบุญประเพณี งานพิธีกรรม ตามครัวเรือน ตลอดจนการรวมกลุ่มกันรับประทานในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางอาหาร และรูปแบบความหลากหลายทางกายภาพของอาหาร ที่แต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะตัว การตั้งชื่ออาหารย่อมมีที่มาและเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม พิธีกรรม ตลอดจนประเพณีต่าง ๆ เช่นเดียวกับก้อยกินดอง ที่มีความสัมพันธ์กับประเพณีการแต่งงานของคนภาคอีสานที่เรียกว่าแต่งงานว่า “งานกินดอง” การเลี้ยงรับรองผู้มาร่วมงาน จะมีรายการอาหารที่นิยมในหมู่บ้าน คือ ลาบ ก้อย ซึ่งถือเป็นรายการอาหารหลักของงานแต่งงาน จนกลายเป็นอาหารเอกลักษณ์ของงานกินดอง (แต่งงาน) ของคนตามชนบทในภาคอีสาน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในชนบทในอดีตที่เรียบง่าย ภายใต้อารยธรรมที่ยังหลงเหลือร่องรอยมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับการกินอาหาร เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการปลูกฝังมาจากบรรพบุรุษ ที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตและรสนิยมของผู้บริโภค แม้ว่าการเจริญก้าวหน้าทางด้านสาธารณสุขจะมีมากขึ้นในปัจจุบัน ผู้บริโภคมีความเข้าใจในด้านโภชนาการ และคำนึงถึงความปลอดภัยทางอาหารมากขึ้นก็ตาม แต่การบริโภคอาหาร

ยังคงมีความหลากหลายทั้งในชีวิตประจำวัน และบางโอกาสตามพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อและค่านิยมในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งก้อยกินดอง เป็นรายการอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ดิบ ๆ ที่มีผู้นิยมบริโภคในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยมีรูปแบบการบริโภคที่แตกต่างกัน ทั้งที่บ้านตามสถานที่ที่มีงานพิธีกรรมต่าง ๆ ตามร้านอาหารอีสาน ตลอดจนการรวมกลุ่มรับประทานตามโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมในการบริโภคที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชน ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น และเน้นความสะดวกสบาย ทำให้แนวโน้มการกินอาหารนอกบ้านมากขึ้น นอกจากนี้ทำให้มีผู้ประกอบการร้านอาหาร ลาบ ก้อย และก้อยกินดอง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ความต้องการวัตถุดิบจากเนื้อโคมากขึ้นตามความต้องการอีกด้วย ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้เกิดสาขาอาชีพอื่น ๆ ที่สร้างรายได้ให้กับประชาชน เช่น การปลูกผักสวนครัว การปลูกพืชผักพื้นบ้าน และอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโคพื้นเมืองของเกษตรกร เพื่อป้อนตลาดเนื้อสัตว์ ทำให้อาชีพการเลี้ยงสัตว์ยังเป็นอาชีพที่คงอยู่คู่กับเกษตรกรตามวิถีชีวิตแบบชนบทไทยเอาไว้ได้

ผู้วิจัย ได้ให้ความสนใจถึงความสนใจเป็นมา ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนชนบท ภายใต้กรอบประเด็นวัฒนธรรม จนกลายมาเป็นรายการอาหารอีสานที่ชื่นชอบในปัจจุบัน ก้อยกินดองเป็นอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบเนื้อสัตว์ที่ดิบ ๆ ที่ผู้นิยมบริโภคสามารถจัดหาปรุงแต่งบริโภคได้ที่บ้าน ร้านอาหารและในงานพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพิธีแต่งงานหรืองานกินดองของชาวอีสาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับประเพณีท้องถิ่น มีการสืบทอดมาซึ่งปัจจุบันจนเป็นอาชีพให้กับผู้ประกอบการร้านอาหารอีสานทั่วไป การสืบทอดวัฒนธรรมการกิน การถ่ายทอดกรรมวิธีการปรุง รูปแบบการกินที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งในเรื่องรสชาติ เครื่องเคียงที่มีผักพื้นบ้านตามธรรมชาติ และ

ตามฤดูกาล จึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ หากมีการส่งเสริมให้กระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะตลอดเส้นทางห่วงโซ่อาหาร การถ่ายทอดกรรมวิธี ที่สะอาดปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค นอกจากจะเป็นเอกลักษณ์ทางอาหารอีกประเภทหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้อาชีพเกษตรกรกรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์ และเป็นอาชีพที่ยังคงอยู่คู่กับเกษตรกรในชนบทได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของก้อยกินดองของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาการสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นของชุมชนชนบท จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบอาหารก้อยกินดองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง ก้อยกินดองภูมิปัญญาอาหารพื้นบ้านของจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยโดยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การสนทนากลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามสุ่มเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากผู้รับประทานอาหารอีสาน ลาบ ก้อยจากร้านอาหาร ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอบ้านแท่น อำเภอภูเขียวและอำเภอแก่งศรีภูมิ อำเภอ ๆ ละ 2 แห่ง ๆ ละ 50 คน รวม 400 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 30 วัน จนครบตามจำนวนที่ต้องการ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการเจาะจงเลือก (Purposive sampling) ผู้มีความสำคัญในการให้ข้อมูล (Key informants) ในสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ปราชญ์

ชาวบ้าน หมอสูตรขวัญ คนเฒ่า คนแก่ และผู้ที่มิประสบความสำเร็จในการทำก๋วยกึ่งคอง เพื่อศึกษาถึงความ เป็นมาและความสัมพันธ์ของก๋วยกึ่งคองกับวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิและการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบอาหาร ก๋วยกึ่งคองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ในปัจจุบัน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าของร้านอาหาร ตัวแทนผู้บริโภค และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในการควบคุมคุณภาพอาหาร จากสำนักงานสาธารณสุข และปศุสัตว์จังหวัดชัยภูมิหรือตัวแทน

เครื่องมือในการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือในการวิจัย เชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพ ส่วนบุคคล แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ก๋วยกึ่งคอง สำหรับเครื่องมือเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และประเด็น การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริโภคอาหาร ลาบ ก้อย
2. แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ประเภทก๋วยกึ่งคอง จากผู้ที่เกี่ยวข้องรับประทานในร้านอาหาร
3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการให้ข้อมูลด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหาร พื้นบ้าน การเชื่อมโยงทางประเพณีระหว่างประเพณีกับ อาหาร ลาบ ก้อย
4. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่ออภิปรายกลุ่มในการหา แนวทางพัฒนารูปแบบอาหารก๋วยกึ่งคอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค กระบวนการผลิตเชิง พาณิช และการอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตาม

ประเด็นการระดมความคิดเห็นในด้านวัตถุดิบ (เนื้อสัตว์) รสชาติของก๋วยกึ่งคอง อุปกรณ์ เครื่องครัว ผู้ปรุงอาหาร เครื่องเคียง และด้านสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เกี่ยวกับ สุขอนามัยของอาหาร

5. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจาก ส่วนราชการหรือผู้แทน ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัดชัยภูมิ สาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ และสำนักงานสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองชัยภูมิ เพื่อหาข้อเสนอแนะในการ พัฒนารูปแบบอาหารให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ก๋วยกึ่งคอง จากผู้ที่เกี่ยวข้องรับประทานอาหารในร้านอาหาร และสั่งรายการอาหารประเภทลาบ ก๋วยกึ่งคอง โดยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากเจ้าของร้าน และเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากลูกค้าที่เข้ามารับประทานอาหารภายในร้านเป้าหมาย
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกปราชญ์ชาวบ้าน ด้านความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่างงานประเพณีกับ พฤติกรรมการบริโภคอาหารก๋วยกึ่งคอง ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนชนบท โดยการเจาะจงเลือกปราชญ์ ชาวบ้านที่มีองค์ความรู้ทางด้านประเพณีกึ่งคอง และ อาหารพื้นถิ่น
3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อระดม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบอาหารลาบ ก้อย การอนุรักษ์อาหารพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดประเด็น บันทึกข้อมูล และสรุปประเด็น การสนทนากลุ่มย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนา

กลุ่มย่อย และจากการมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ติความและพรรณนาข้อค้นพบตามประเด็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารประเภทก้อยกินตอง

การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เป็นลูกค้าเข้ามารับประทานอาหาร ลาบ ก้อย ภายในร้านอาหารประเภท ลาบ ก้อย ผลการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการบริโภค ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ลาบ ก้อย ของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลผู้บริโภค N=400 (%)	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่รับประทานอาหารลาบ ก้อย ครั้งแรก		
บ้าน	210	52.50
ร้านอาหาร	73	18.25
ตามงานเลี้ยง งานประเพณีต่าง ๆ	103	25.75
อื่น ๆ	14	3.50
รวม	400	100
2. แบบอย่างในการกิน ลาบ ก้อย		
ปู ย่า	65	16.25
ตา ยาย	83	20.75
พ่อ แม่	156	39.00
ญาติพี่น้อง	37	9.25
เพื่อน	59	14.75
รวม	400	100
3. สถานที่รับประทานอาหารลาบ ก้อย เป็นประจำ		
บ้าน	87	21.75
ร้านอาหาร	225	56.25

ข้อมูลผู้บริโภค N=400 (%)	จำนวน	ร้อยละ
ตามงานเลี้ยง งานประเพณีต่าง ๆ	66	16.50
อื่น ๆ	22	5.50
รวม	400	100

4. ประสบการณ์ในการกิน ลาบ ก้อย

1-10 ปี	107	26.75
11-20 ปี	172	43.00
21-30 ปี	88	22.00
มากกว่า 30 ปี	33	8.25
รวม	400	100

5. เนื้อสัตว์ที่ท่านชอบในการทำลาบ ก้อย มากที่สุด

โค	182	45.50
กระบือ	44	11.00
สุกร	72	18.00
ปลา	90	22.50
อื่น ๆ	12	3.00
รวม	400	100

6. รสชาติของ ลาบ ก้อย ที่ชอบ

ขม	249	62.25
เปรี้ยว	80	20.00
เผ็ด	45	11.25
อื่น ๆ	26	6.50
รวม	400	100

7. ลักษณะของลาบ ก้อย ที่ชอบ

สับละเอียดใส่เลือด	122	30.50
หั่นเป็นชิ้นใส่เลือด	90	22.50
สับละเอียดไม่ใส่เลือด	77	19.25
หั่นเป็นชิ้นไม่ใส่เลือด	80	20.00
อื่น ๆ	31	7.75
รวม	400	100

ข้อมูลผู้บริโภค N=400 (%)	จำนวน	ร้อยละ
8. จำนวนครั้งที่รับประทานลาบ ก้อย ในหนึ่งสัปดาห์		
1 ครั้ง	233	58.25
2 ครั้ง	78	19.50
3 ครั้ง	41	10.25
4 ครั้ง	21	5.25
มากกว่า 4 ครั้ง	27	6.75
รวม	400	100
9. รสชาติของผักที่ชอบรับประทานกับ ลาบ ก้อย		
เปรี้ยว	37	9.25
ขม	232	58.00
จืด	131	32.75
รวม	400	100
10. แหล่งที่มาของผักที่นำมารับประทานที่บ้าน		
ตลาด	133	33.25
ปลูกเอง	115	28.75
เก็บหาตามสภาพธรรมชาติ	152	38.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์รับประทานอาหารลาบ ก้อยครั้งแรกที่บ้านตนเองมากที่สุด โดยมีพ่อ แม่เป็นแบบอย่างในการรับประทานสถานที่รับประทานเป็นประจำคือที่ร้านอาหารที่ชอบส่วนมากมีประสบการณ์ในการรับประทานระหว่าง 11-20 ปี เนื้อที่ชอบมากที่สุดในการปรุงลาบ ก้อย คือเนื้อโค ชอบรสชาตขม และหันละเอียดมากที่สุดเช่นเดียวกับผักที่เป็นเครื่องเคียงชอบรสขม โดยมีแหล่งที่มาจากรธรรมชาติ

2. ผลการศึกษาการสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่น

การศึกษาศึกษาการสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key

informants) ในการสืบทอดทางวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านและการเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่น พบว่าการกินคองหรือการแต่งงานเป็นการปฏิบัติงานแต่สมัยโบราณ กล่าวคือ เมื่อทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงตกลงพร้อมใจที่อยู่กินร่วมกันหรือแต่งงานกัน ฝ่ายชายก็จะให้พ่อ แม่ หรือญาติผู้ใหญ่มาสู่ขอฝ่ายหญิงและกำหนดวันแต่งงานหรือ “กินคอง” ตามคำเรียกงานของชาวบ้าน ส่วนคำว่า คอง หมายถึงความเกี่ยวพันสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ กล่าวคือ พ่อ แม่ ฝ่ายชาย หรือฝ่ายหญิงเมื่อลูกสาวหรือลูกชายแต่งงานกันจะเกี่ยวคองกันคือจะมีความสัมพันธ์ปองคองกันเกิดขึ้นเป็นญาติพี่น้องกัน

การกินคองกับลาบกินคองต้องแยกออกจากกันคำว่า กินคอง เป็นการแต่งงานของคู่บ่าวสาว โดยทั้งคู่ตกลงพร้อมใจที่อยู่กินร่วมกันเป็นสามีภรรยาติดตามประเพณี ส่วนคำว่า ลาบกินคอง ในความรู้สึก หมายถึงโชคกลางของครอบครัวที่จะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงได้จัดพิธีสูตรขวัญต้อนรับ แต่เนื่องจากการแต่งงานแต่ละครั้งก็จะประกอบอาหารรับประทานเพื่อเป็นสิริมงคลจึงทำเป็นลาบ ในการรับประทาน โดยสมัยก่อนจะใช้เนื้อสัตว์เป็นหลัก เป็นต้นว่า วัว ควาย หมู ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ และฐานะทางสังคม ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นเนื้อวัว แทนเนื้อควายเนื่องจากหายาก และมีราคาแพง

การกินคอง คนสมัยก่อนเมื่อฝ่ายชายฝ่ายหญิงตกลงแต่งงานกันก็จะนัดหมายประกอบพิธีกันและในงานจะมีการรับประทานอาหารกัน อาหารจะเป็นจำพวกปลาเป็นส่วนใหญ่ภาชนะที่ใส่อาหารจะเป็นกระดองเต่าผสมกับถ้วยชามให้กับแขกที่มาร่วมงานรับประทานกันจึงเรียกว่า กินคอง จากนั้นก็เปลี่ยนแปลงมาเป็นภาชนะที่ทันสมัยสวยงาม ส่วนอาหารก็เปลี่ยนจากปลามาเป็นเนื้อสัตว์ คือวัวเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากในขณะนั้นวัวราคาถูกลงและหาง่าย การประกอบอาหารมีหลากหลายประเภท แต่ที่ขาดไม่ได้คือ “ลาบ” เพราะว่าการแต่งงานถือว่ามีโชคมีลาภ ส่วนการสูตรขวัญเป็นการให้กำลังใจของผู้เข้าร่วมพิธีโดยเฉพาะการสูตรขวัญงานแต่งงานหรือการกินคอง บทสูตรจะเป็นการ

สอนคู่บ่าวสาวที่เข้าร่วมพิธีไปในตัวหากถือปฏิบัติจะเป็นสิริมงคลต่อตัวเอง ลาบกินดอง” โดยมีที่มาจากความชอบส่วนตัว ที่เวลาไปร่วมงานแต่งงานที่ชาวอีสานทั่วไป เรียกว่า “งานดอง” หรือ “งานกินดอง” ซึ่งเจ้าภาพที่เป็นฝ่ายหญิงจะเป็นผู้จัดเตรียมอาหารไว้สำหรับเลี้ยงรับรองแขกที่มาร่วมงาน ซึ่งเป็น ญาติ พี่ น้อง เพื่อนบ้านที่เชิญมาร่วมงาน จะต้องมีอาหารที่ดี รายการอาหารพิเศษสุด ซึ่งแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จากทัศนคติที่เชื่อว่า อาหารดี มีผู้มาร่วมงานเป็นจำนวนมากก็จะแสดงถึงความมีฐานะทางสังคม เป็นคนกว้างขวางในชุมชน ของพ่อ แม่ เจ้าสาว ซึ่งอาหารเลี้ยงแขกที่พิเศษสุด คือ ลาบ ก้อย เพราะถือว่ามีโชค มีลาภ จากงานดอง หรือ การได้ลูกเขย

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนารูปแบบอาหารก้อยกินดอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

การศึกษาวิจัยโดยการสนทนากลุ่มย่อย ได้แก่ เจ้าของร้านอาหารลาบ ก้อย ตัวแทนผู้บริโภค ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ ภาครัฐจังหวัดชัยภูมิ และผู้แทนจากเทศบาลเมืองชัยภูมิ ดังนี้

1) ความต้องการวัตถุดิบมาทำอาหารลาบ ก้อย พบว่า ความต้องการของผู้บริโภคเนื้อ ในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงประเพณีแต่งงาน จะมีความต้องการเนื้อวัวจากเขียงเนื้อและโรงฆ่าสัตว์มากกว่าปกติ ทำให้มีราคาที่สูงขึ้น โดยเฉพาะเนื้อส่วนขาหลังและเนื้อสัน เพราะว่าเวลาสับทำลาบก้อย จะเหนียวนุ่มเมื่อปรุงกับเครื่องปรุงเนื้อจะนุ่มน่ารับประทาน นอกจากนี้ยังมีส่วนของบี (น้ำดี) และน้ำพริกที่เป็นวัตถุดิบสำหรับทำก้อยกินดองด้วย

2) รสชาติของก้อยกินดองในการปรุงรสชาติอาหาร ลาบ ก้อย จะต้องมีส่วนเค็มหรือเค็สดับของแต่ละร้านอาหารที่แตกต่างกัน โดยผู้แทนจากผู้ประกอบการร้านอาหาร ได้ให้ความเห็นว่า รสชาติส่วนใหญ่ในแต่ละร้านจะมีสูตรของตนเองอยู่แล้ว ทำให้ลูกค้าคิดใจจนมารับประทานเป็นประจำ ผู้ประกอบการ จะนิยมปรุงรสขม โดยเฉพาะก้อยกินดอง ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ

มีความต้องการบี (น้ำดี) และขี้พริก (น้ำพริก) วัว มาช่วยเค็มรสขม ทำให้ดีวัวแท้ ๆ หายาก และราคาแพง จนมีผู้ทำน้ำบี สำเร็จรูปมาขายตามท้องตลาดเพราะผู้บริโภคจะชอบลาบ ก้อย ที่ออกรสขมเป็นส่วนใหญ่

3) อุปกรณ์ เครื่องครัว ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปนเปื้อน และสุขอนามัยของผู้บริโภค ขอให้ร้านอาหารได้ให้ความสำคัญและนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ส่วนผู้ปรุงอาหาร ลาบ ก้อย ยังไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคือ การแต่งกายไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่สวมหมวก ผ้ากันเปื้อน สวมเสื้อผ้าสกปรก ไม่ป่วยเป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมาย โดยเสนอให้มีมาตรการในการควบคุมอย่างเคร่งครัดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) ประเด็น เครื่องเคียงจะเป็นผักสด พริกสด กระเทียม ผักพื้นบ้านตามฤดูกาล โดยเฉพาะผักที่มีรสขม เช่น สะเดา ตีปลาช่อน เพ็ชร์พริก ผักสะเม็ก ส่วนผักที่ปลูกตามสวนครัว ที่นิยมนำมาเป็นเครื่องเคียง ได้แก่ ผักแขยง ผักอีเล็ท แดงกวา ถั่วฝักยาว มะเขือ หอมเป (ซีฝรั่ง) ต้องล้างทำความสะอาด และเลือกผักที่ปลอดสารเคมี ยาฆ่าแมลง และควรนำผักพื้นบ้านที่อยู่ตามธรรมชาติมาเป็นเครื่องเคียง ก้อยกินดอง มากกว่าซื้อมาจากตลาด

5) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของผู้บริโภค จะต้องเลือกใช้บริการ จะต้องมีส่วนที่จัดครุภัณฑ์สำหรับลูกค้าให้เป็นสัดส่วน การป้องกันฝุ่นละอองปนเปื้อนกับวัตถุดิบ สภาพภายในร้านมีโต๊ะอาหารจำนวนเหมาะสม ไม่แออัด มีอากาศถ่ายเทสะดวก ปราศจากฝุ่นละออง ขยะมูลฝอย สัตว์เลี้ยงและแมลงต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตอาหารปลอดภัย ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางหรือ From farm to table ได้แก่ ภาครัฐจังหวัดชัยภูมิ สาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ และผู้เฝ้าระวังการกวดสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงอาหาร เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคนั้น ได้เน้นการเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพดีนั้น ต้องมีสีสดสม่ำเสมอตลอดทั้งชิ้น ควรมีไขมันแทรก (marbling) กระจายอยู่ใน

ขึ้นเนื้อ ถ้าเป็นเนื้อที่ติดมันควรมีมันสีขาวครีมในวัวอายุ น้อย ถ้ามันที่สีเหลืองมักเป็นวัวแก่ หรือวัวนมที่พ้นวัยให้นมแล้ว ไม่ฆ่าเลือด มีมันเหลือง กดแล้วไม่นุ่ม ไม่มีกลิ่น

การอภิปรายผล

1. พฤติกรรมการบริโภคลาบ ก้อย ที่ปรุงมาจาก เนื้อดิบ พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์ในการรับประทานครั้งแรกที่บ้าน โดยมีพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย หรือคนในครอบครัวเป็นต้นแบบ ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนอีสาน จะรับประทานอาหารร่วมกันเป็น พายั่ว (สำหรับ) ทำให้เกิดการเรียนรู้ และถ่ายทอดมายังบุตรหลาน ซึ่งจะสอดคล้องกับ National Food Institute. [4] รายงานถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมทางอาหารมาจากชาติพันธุ์ วัฒนธรรมการเลี้ยงดู วัฒนธรรมท้องถิ่น และโครงสร้างทางสังคม

2. การเชื่อมโยงวัฒนธรรมอาหารและประเพณีท้องถิ่น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า วัฒนธรรมอาหารมีความสัมพันธ์กับประเพณีแต่งงานท้องถิ่น ที่คนอีสานเรียกว่า “กินดอง” ซึ่งในงานกินดอง หลังจากเสร็จจากพิธีกรรมต่าง ๆ ก็จะรับประทานอาหารร่วมกันที่เจ้าภาพจัดเตรียมไว้ในมือพิเศษ คือ อาหารลาบ ก้อย ที่เป็นอาหารสัญลักษณ์ในงานดอง ที่แคะร่วมงานขึ้นขอบ ซึ่งจะสอดคล้องกับ กอบแก้ว พินิจ [3] รายงานว่าอาหารไทยเป็นกิจกรรมทางสังคม ที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์จากการร่วมรับประทานอาหารร่วมกันในงาน บุญ หรืองานประเพณี

3. การศึกษาแนวทางพัฒนารูปแบบอาหารก้อยกินดอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับความสะอาดปลอดภัย ความใหม่ สดของวัตถุดิบ สีของเนื้อ และความนุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ Watcharawit Meenongyai [5] พบว่าความนุ่มของเนื้อโค มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อ นอกจากนี้วัตถุดิบจะต้องปราศจากการปนเปื้อน ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ซึ่งจะสอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดภัยของ

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ [6] ที่กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยตลอดห่วงโซ่อาหาร (Food Chain)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในเส้นทางการผลิตอาหารจากโคพื้นเมือง ที่เป็นวัตถุดิบสำคัญ ถึงแนวทางในการเพิ่มปริมาณให้เพียงพอในจังหวัด
2. ควรศึกษาวิจัยต่อการปนเปื้อนในอาหาร ลาบ ก้อย ก้อยกินดอง จากความเสี่ยงจากการปนเปื้อนจุลินทรีย์ต้องห้าม
3. ควรศึกษา วิจัย ปัญหาและผลกระทบ ตลอดเส้นทางห่วงโซ่อาหาร จากต้นทางมาจนถึงผู้บริโภค (Form farm to table)

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมศิลปากร.(2542). วัฒนธรรมอารยธรรมภูมิปัญญา และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- [2] โสพิศ ขันทองดี. (2550). ศึกษาอาหารพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [3] กอบแก้ว นางพินิจ. (2542). อาหารไทย. โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ. สำนักพิมพ์เสมาธรรม ; กรุงเทพมหานคร.
- [6] สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์. (2559). คู่มือปฏิบัติงานโครงการเนื้อสัตว์ปลอดภัยใส่ใจผู้บริโภค ปศุสัตว์. Online: <http://certify.dld.go.th/certify>.
- [4] National Food Institute. (2008). Exploring Thai Flavours. Charansanitwong 40. Bangkok.
- [5] Watcharawit Meenongyai (2014). Factors Affecting on Beef. (2008). Khon Kaen Agr. Journal. 42 (3) : 4433-452.

การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคม ในจังหวัดนครปฐม

The Promoting Youth Development by Buddhist Way of Social Institutions in Nakhon Pathom Province

วิญญู กิณะเสน^{1*}
Winyou kinasen^{1*}
พระมหาวิระชาติ โปธา²
Phramahaweerachat Potha²
ทองใบ ธีรานันท์ทางกูร³
Thongbai Dhiranandankura³
ฐากูร หอมกลิ่น⁴
Thakul Homklin⁴
บานชื่น นักการเรือน⁵
Banchuen Nakkanrian⁵
กรุณา มธุลากรังสรณ์⁶
Karuna Mathulapransan⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคม
ในจังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัด
นครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน

¹ ปร.ด. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร : 084-6775-121 อีเมล : wksrc7@gmail.com

¹ Ph.D. (Buddhist Studies) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus

* Corresponding Author e-mail : wksrc7@gmail.com

² ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : Pm_weera@hotmail.com

² Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : Pm_weera@hotmail.com

³ พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ มาสเตอร์ ออฟ ฟิโลโซฟี (รัฐศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : thongbai_thira@yahoo.com

³ Rear Admiral Associate Professor M.PHIL. (Political Science/International Relations) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thongbai_thira@yahoo.com

⁴ ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : @gmail.com

⁴ D.P.A. (Public Administration) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thakul_h@hotmail.com

⁵ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : noraphiya@gmail.com

⁵ Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : noraphiya@gmail.com

⁶ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : karunakhanthong@gmail.com

⁶ Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : karunakhanthong@gmail.com

ตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสม ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมอันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล จำนวน 384 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมว่า สถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี

คำสำคัญ : การพัฒนา วิถีพุทธ สถาบันทางสังคม เยาวชน

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province, 2) to compare the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province classified to personal factors, and 3) to study other suggestions of the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province. Research was mixed both quantitative and qualitative. The sample group was the 384 people who were representatives of social institutions in Nakhon Pathom province consisting of families institutions, religious institutions and educational institutions of the three districts ; Nakhon Chai Si, Sampran and Phutthamonthon, including in-depth interviews with key informants 9 people. The tools were questionnaires and structured in-depth interviews. The reliability was 0.91. The statistics used were frequency percentage mean standard deviation t-test F test and correlation coefficient.

The research results were as follows : The results of research were found that the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province had on a high level in all aspects. The results of hypothesis testing were found that the people in Nakhon Pathom Province with different ages, education, occupations, and monthly income had difference of the promoting youth development by Buddhist way with the statistical significance at .05. But the people with different genders had no difference of the promoting youth development by Buddhist way. In addition, the people had other suggestions of the promoting youth development by Buddhist way of social institutions in Nakhon Pathom Province : The family institutions should encourage youth to get involved in the activities of the family, such as the merit in such an important day. The religious institutions should be held in religious activities for the youth to learn and follow, and the educational institutions should encourage young

people to express themselves fully in the activities of the school to enhance the experience of life.

Keywords : Development, Buddhist Way, Social Institutions, Youth

บทนำ

ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมสมัยใหม่อย่างไร้ขีดจำกัด เนื่องจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับอิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ของโลกวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เยาวชนกล้าแสดงออกมามากขึ้น และมักจะแสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสม มีการแสดงความรักกันในที่สาธารณะ คือ รันไม่คอยเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอน คำตักเตือนของพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้งในสังคมเมืองและชนบท เช่น การมั่วสุมทางเพศ ดินยาเสพติด การหมกมุ่นกับการเล่นเกมส์ การทะเลาะวิวาท การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว การขายบริการทางเพศ เป็นต้น โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและไม่มีความพร้อมที่จะรับเอาสิ่งที่ดี ไม่สอดคล้องกับค่านิยมและทัศนคติของคนไทยที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่ซับซ้อนในเชิงโครงสร้างของสังคม การแก้ไขปัญหาเยาวชนในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ก่อนที่พลังของเยาวชนซึ่งเป็นพลังแห่งอนาคตของประเทศชาติจะถูกบั่นทอนจนไม่สามารถเป็นทรัพยากรที่ดี เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติในวันข้างหน้าได้ ซึ่งจากการศึกษาปัญหาของเยาวชนไทย พบว่า สาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผลการเรียนของเยาวชนตกต่ำ มากที่สุดคือเกิดจากการที่เยาวชนสนใจเรื่องของเกมส์มากเกินไป รองลงมาคือเกิดจากเยาวชนให้ความสนใจสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น ทำให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ลดน้อยลง และเป็นเพราะพ่อแม่ทุ่มเวลาหาเงิน ทำงาน

และใช้เงิน ใช้เทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้สาเหตุมาจากคุณภาพของครูผู้สอนและสื่อการเรียนการสอน ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเสพติดทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมาคือปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปัญหาการลอกเลียนแบบจากสื่อต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาความรุนแรงการทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท และการคบตีกัน ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ [1]

การดำเนินชีวิตของเยาวชนในแต่ละวัน เยาวชนต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ช่วยทำให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับกิเลสตัณหา ซึ่งเกิดจากความไม่รู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขเวทนา และหลีกเลี่ยงทุกข์เวทนา พลังที่จะต่อสู้กับกิเลสตัณหาได้คือพลังสติปัญญา ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัดอบรมด้วยหลักธรรมอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนสามารถยกระดับจิตใจขึ้นสูงเหนือกิเลสตัณหาได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยจะเห็นได้ว่าหลักพระพุทธศาสนา จะเน้นถึงการยอมรับศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธองค์ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาชีวิตให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่าหลักการพัฒนาชีวิตมนุษย์จะพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขา ในด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ปัญญา) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) [2] โดยหลักการดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้าน นอกเหนือจากนี้ยังมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเยาวชนได้ตามความเหมาะสม โดยมีสถาบันทางสังคมที่อยู่รอบข้าง เป็นกลไกตามมิติที่ดีในการให้คำแนะนำสั่งสอน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยได้นำการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธมาใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น

การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรัชญาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธ การพัฒนาการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพัฒนาลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยสถาบันทางสังคมทั้ง 3 คือ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีบทบาทในการขัดเกลา อบรมสั่งสอน และส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชน ดังนั้น สถาบัน องค์กรหรือหน่วยงานทางสังคม จึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเยาวชนเมื่ออยู่ในสังคม จะเป็นผู้ที่มีหลายบทบาทเกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น การได้รับสถานภาพเป็น “ลูก” เป็นอันดับแรก และมีสถานภาพต่าง ๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนก็เรียกว่าเป็น “นักเรียน, นักศึกษา, นิสิต” เมื่อเติบโตขึ้นก็ระดับก็เรียกว่าเป็น “พลเมือง” เป็นต้น เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโตขึ้นก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ ปุณฺณวริโย [3]

ดังนั้น การที่เยาวชนจะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขได้จะต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองโดยได้รับคำแนะนำที่ดีจากสถาบันทางสังคม ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมดังกล่าว จึงมีความพยายามในการที่จะค้นหารูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคม เพื่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตลอดจนการช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่วิจัย ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดนครปฐม ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา (3) สถาบันการศึกษา

2. ด้านประชากรที่วิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคม ประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3. ด้านสถานที่ทำวิจัย ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม

4. ด้านระยะเวลาที่วิจัย ได้แก่ ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเวลา 1 ปี (ระหว่างเดือนตุลาคม 2557-กันยายน 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคม อันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จำนวน 384 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย

วิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จาก 7 อำเภอ ได้ 3 อำเภอ คือ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละอำเภอ แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วยตัวแทนจากทั้ง 3 สถาบันในจังหวัดนครปฐม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากพระไตรปิฎก แบบสอบถาม เอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา แบ่งออกเป็นสถาบันละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 5, 4, 3, 2, 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา และ (3) สถาบันการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังมีแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ 1) สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอย่างไรบ้าง (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันศาสนา (3) สถาบันการศึกษา 2) ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใดบ้าง

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ริเชซคักดี อุนอาร์มณ์เลิส [4] เท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บรวบรวมกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้ครบทั้งหมด จำนวน 384 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบและจัดระเบียบข้อมูล จากนั้นตรวจให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ ชูศรี วงศ์รัตนะ [5] ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง น้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (Independent t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับ

การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอ่านจับใจความแล้วสรุปเพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.10 มีอายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 37.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 54.40 มีอาชีพรับจ้าง/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 33.10 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 44.80

การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละสถาบันก็พบว่ามีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากทั้งหมดตามลำดับ คือ สถาบันศาสนา รองลงมา คือ สถาบันครอบครัว และสุดท้าย คือ สถาบันการศึกษา (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม

ข้อความ	ระดับการส่งเสริม		
	($\bar{X}$)	(SD)	แปลผล
1. สถาบันครอบครัว	3.77	.58	มาก
2. สถาบันศาสนา	3.96	.50	มาก
3. สถาบันการศึกษา	3.65	.59	มาก
รวม	3.79	.47	มาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนในจังหวัดนครปฐมได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือสถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า 1) สถาบันครอบครัวมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ในทุก ๆ ด้านทั้งทางโลกและทางธรรมผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เพื่อให้เยาวชนได้ซึมซับวัฒนธรรมและวิถีชุมชนรอบ ๆ ตัว โดยมีสถาบันศาสนาคอยจัดกิจกรรมไว้รองรับการพัฒนาเยาวชน เช่น การจัด

กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม หรือกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น และมีการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการฝึกอบรมไว้ให้พร้อม เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ศึกษาเรียนรู้และนำมาพัฒนาตนเองตามหลักธรรมคำสอน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ อีกด้วย 2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนคือควรจะมีการร่วมกันมือกันทั้งครอบครัว ชุมชน วัด และโรงเรียน ผ่านกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ในวิถีของชุมชน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงสรุปได้ว่า สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมมีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก และมีการส่งเสริมแตกต่างกันในด้านอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ส่วนด้านเพศไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือสถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี ซึ่งสามารถสรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า “การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธที่ดีคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาพร้อมทั้งเครือข่ายของสถาบันทางสังคม”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัด

นครปฐม โดยรวมทั้ง 3 สถาบัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง โดยเน้นที่สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกได้มีการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีมีการอะลุ่มอล่วย ไม่เข้มงวดจนเกินไปให้อิสระ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกฝึกให้รู้จักทักษะการใช้ชีวิตประจำวันที่ดีและการเอาตัวรอดในสังคมเพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมให้รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์สังคม ส่งเสริมให้รู้จักใช้ปฏิภาณไหวพริบ มีเหตุผล ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและปลูกฝังให้มีจิตใจเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัวซื่อสัตย์มีสัมมาการะวะ กตัญญูกตเวที เคารพผู้ใหญ่และรู้จักเกรงใจเพื่อพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่จะส่งผลให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังที่ มณีสนุญ ประกอบ และคณะ [6] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา” ว่า รูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่จะส่งผลให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นพลเมืองดีของชาติ มีบุคลิกภาพลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสม มีรูปแบบดังนี้ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอะลุ่มอล่วย 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์สังคม ด้านสติปัญญา และด้านจริยธรรม และ 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนคือสถาบันศาสนาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่ออบรมให้ความรู้ทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ส่งเสริมและชักชวนให้บิดามารดาซึ่งผู้ปกครองของเยาวชนทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการปฏิบัติกิจทางศาสนาตามโอกาสต่าง ๆ สนับสนุนด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง มีการจัดโครงการอบรมสามเณรภาคฤดูร้อนและค่ายคุณธรรมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชน และจัดวัดให้เป็นสถานที่สงเคราะห์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่อบรม

สั่งสอนเยาวชนให้เว้นจากความชั่วแล้วแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันศาสนา ดังที่ พระมหาประยูรช ษุขโต [7] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน” ว่า สถาบันศาสนา เช่น วัดและคณะสงฆ์ควรทำหน้าที่อย่างจริงจังในการส่งเสริมศีลธรรมจรรยาแก่คนในชุมชน ด้วยการอบรมสั่งสอนโดยตรงหรือจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์หรือวันพระ หรือยุวพุทธิกสมาคมหรือสมาคมทางศาสนาอื่น ๆ เพื่ออบรมให้ความรู้ทางศาสนาโดยสม่ำเสมอและทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมชักชวนให้บิดามารดาผู้ปกครองทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการปฏิบัติกิจทางศาสนาตามโอกาสอันควร พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนไทย เป็นแหล่งที่มาของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและค่านิยมต่าง ๆ ในปัจจุบันสถาบันศาสนาได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชนบทที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการบวชเรียน เป็นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสแล้ว การฝึกอบรมตามหลักพุทธศาสนาแก่พระสงฆ์สามเณรขณะบวชยังเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บวชได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สถาบันการศึกษาก็ได้มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนโดยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองตั้งแต่เล็ก ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบ และรู้จักควบคุมตัวเองได้ จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าทั้งด้านวิชาการและด้านกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ได้เข้าร่วมตามความสนใจและความถนัด สร้างเสริมให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมการแสดงออกตามความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จและรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน จึงทำให้สถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมมีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียน ดังที่ อัจฉรา สุขารมณ [8] ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ศุภาพจิต” ว่า โรงเรียนที่ดี

ควรส่งเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียนทั้งนี้ควรควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างเด็กนักเรียนด้วยกัน 2) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองให้แก่เยาวชนตั้งแต่เล็ก ๆ 3) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยของหมู่คณะ 4) เข้าใจสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังการประพฤติดุชของเยาวชน 5) จัดการกับปัญหาพฤติกรรมด้วยความสุ่มและเฉลียวฉลาด 6) เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและยอมรับสภาพของเยาวชนแต่ละคน 7) จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่เยาวชนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและอื่น ๆ 8) สร้างความรู้สึกเป็นผู้มีคุณค่าขึ้นในใจเยาวชนแต่ละคน และ 9) เตรียมตัวเยาวชนสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมภพหน้า ดังกล่าวมาข้างต้นนี้จึงทำให้การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ [9] เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันตภิกขุ)” พบว่า วิธีการประยุกต์หลักการพัฒนาเด็กมาใช้ในสังคมปัจจุบัน คือ บทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็ก เช่น สถาบันครอบครัว (บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่) สถาบันการศึกษา (บทบาทและหน้าที่ของครูอาจารย์) สถาบันศาสนา (บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์) ทั้ง 3 สถาบัน สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ได้โดยเป็นต้นแบบด้วยการนำมาประพฤติดปฏิบัติ ตลอดจนการจัดผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ร่วมด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสุข นิธิอุทัย [10] เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย” พบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนตามแนวพุทธ โดยใช้หลักไตรสิกขา สถาบันทางสังคมเป็นปรโตโมสะ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาแนวพุทธให้แก่เยาวชน โดยศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนที่สามารถวัดได้ การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์ การพัฒนาความสามารถในการคิด บทบาทของสถาบันทางสังคมมีส่วนในการอบรมสั่งสอน ชัดเกล้า

และเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ค่อนข้างแตกต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมแตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าประชาชนที่เป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันนั้น ย่อมมีความแตกต่างกันทั้ง การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเข้าไปมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธ เช่น ผู้ที่มีอายุอยู่ในกลุ่มต่ำจะมีการส่งเสริมน้อยกว่ากลุ่มอายุที่สูง เนื่องจากประสบการณ์ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเยาวชนและโอกาสยังไม่เหมาะสม ผู้ที่การศึกษาระดับปริญญาตรีมีการส่งเสริมมากกว่าระดับอื่น เพราะสังคมปัจจุบันการศึกษาระดับปริญญาตรีมีโอกาสที่จะได้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหรือส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพครู และข้าราชการส่วนอื่น ๆ และผู้ที่มีรายได้น้อยก็จะมีโอกาสในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนได้น้อยตามไปด้วย เป็นต้น จึงทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวมานี้มีผลต่อการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภาค กูดอก [11] เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคที่ 16” พบว่า พระสงฆ์ที่มีการศึกษาทางแผนกธรรมและประสบการณ์ต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรมแตกต่างกัน โดยพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษานักธรรมเอก มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนมากกว่านักธรรมตรีและนักธรรมโท และพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนมากกว่าพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ส่วนประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าประชาชนที่เป็นตัวแทนของสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันนั้น แม้จะมีเพศแตกต่างกันแต่ก็มีการส่งเสริมพัฒนา

เยาวชนไม่แตกต่างกัน เพราะมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการฝึกฝนอบรมเยาวชน ไม่ว่าจะเพศชายหรือหญิง แต่ก็สามารถที่จะส่งเสริมการฝึกฝนอบรมพัฒนาเยาวชนได้ตามสถานะของตน จึงทำให้เพศไม่มีผลต่อการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธ

จากผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะพบว่าประชาชนในจังหวัดนครปฐมได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ สถาบันครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันศาสนาควรมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตาม และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดี ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนนั้นสถาบันทางสังคมจะต้องมีการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวจะต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถาบันศาสนาจัดขึ้นเพื่อฝึกอบรม และสถาบันการศึกษาต้องคอยประสานงานและสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดกัจฉเมธี ติกุขวิโร (เพื่อนฝูง) [12] เรื่อง “การศึกษามหาวิทยาลัยของพระสงฆ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนในเขตตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” พบว่า พระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติในการแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนในเขตพื้นที่ คือ 1) การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหา ระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน และกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น ให้ผู้นำชุมชนได้มีบทบาทในการช่วยกันประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัคร ตำรวจบ้าน ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และประชาชนในชุมชน ช่วยกันเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กวัยรุ่น ไม่ให้เกิดปัญหาภายในชุมชน 2) โรงเรียนควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์ให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง และมีระบบระเบียบมากขึ้น ควรจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้และ

ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางด้านจริยธรรมอย่างกว้างขวาง และ 3) ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือรัฐบาลควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมประสานให้เกิดชุมชนกัลยาณมิตรด้วยการสร้างเครือข่ายในทุกระดับทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติคือ

1. สถาบันครอบครัว ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการฝึกให้ลูกรู้จักทักษะการใช้ชีวิตประจำวันที่ดีและการเอาตัวรอดในสังคม เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์สังคม ด้านสติปัญญา และด้านจริยธรรม

2. สถาบันศาสนา ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นเยาวชนที่ดีตามวิถีพุทธ

3. สถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองให้แก่เยาวชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ดีเพื่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเยาวชน

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาของสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างค่านิยมและยกย่องเชิดชูเยาวชนที่มีความรู้คู่คุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). “ความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย”, ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 15-16 พฤศจิกายน 2555.
- [2] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2537). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- [3] บุญเพ็ญ บุญญวิริโย, พระมหา (แก้ววงศ์น้อย). (2544). *แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [4] ชีระศักดิ์ อุ่่นอารมณ์เลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต.
- [6] มนต์ บุญประกอบ และคณะ. (2542). *พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- [7] ประยูร ปรุตุโต, พระมหา. (2513). **พระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิลพร.
- [8] อัจฉรา สุขารมณ. (2527). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- [9] รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ. (2551). **การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งกลาจารย์ (ปัญญาันนทิกงุ)**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [10] สมสุข นิธิอุทัย. (2555). **การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [11] โสภาค ภู่ดอก. (2541). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคที่ 16**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [12] กิจเมธี ดิกขวิโร, พระครูปลัด (เพื่อนฝูง). (2555). **การศึกษามหาบัณฑิตของพระสงฆ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนในเขตตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา

The Visiting and Worshipping Campaign of 9 Buddhist Temples for Enhancing the Intellectual Value in Bangkok Metropolitan Region

มานพ นักการเรือน^{1*}
Manop Nakkannrian^{1*}
บานชื่น นักการเรือน²
Banchuen Nakkannrian²
กรุณา มธุลาภรังสรรค์³
Karuna Mathulapransan³
พระมหาวิระชาติ โปธา⁴
Phramahaweerachat Potha⁴
ทองใบ ชีรนนันทกุล⁵
Thongbai Dhiranandankura⁵
ฐากูร หอมกลิ่น⁶
Thakul Homklin⁶

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ศึกษาการส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา 3) เปรียบเทียบการส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัดเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชน และ 4) ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการส่งเสริมของวัด

1 รองศาสตราจารย์ ปร.ค. (สังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร : 085-0560-268 อีเมล : manopsrc@hotmail.com

1 Associate Professor Ph.D. (Social Sciences) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus

* Corresponding Author e-mail : manopsrc@hotmail.com

2 ปร.ค. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : noraphiya@gmail.com

2 Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : noraphiya@gmail.com

3 ปร.ค. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : karunakhanthong@gmail.com

3 Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : karunakhanthong@gmail.com

4 ปร.ค. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : Pm_weera@hotmail.com

4 Ph.D. (Political Science) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus email : Pm_weera@hotmail.com

5 พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ มาสเตอร์ ออฟฟิโต โซฟี (รัฐศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : thongbai_thira@yahoo.com

5 Rear Admiral Associate Professor M.PHIL. (Political Science/International Relations) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thongbai_thira@yahoo.com

6 ปร.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อีเมล : thakul_h@hotmail.com

6 D.P.A. (Public Administration) Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus e-mail : thakul_h@hotmail.com

ในการไหว้พระ 9 วัด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัด ในเดือนมิถุนายน จำนวน 323 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ดับเบิลยู จี คอชเรน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้ว และได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .95

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของวัด โดยรวม อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง การส่งเสริมของวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุต่างกัน มีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้น มีผลไม่แตกต่างกัน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา มีดังนี้ ด้านการปรับปรุงศาสนพิธี ไม่ตรงตามหลักพระธรรมวินัย ควรจัดศาสนพิธีให้สอดคล้องกับหลักพระศาสนา ด้านการจัดนิทรรศการในวัด ไม่มุ่งใจให้เข้าไปชม ควรปรับปรุงข้อมูลให้น่าสนใจ และด้านการจัดอุทยานการศึกษาขึ้นในวัด คือ ต้นไม้พุดได้ ซึ่งเขียนคติพจน์ติดไว้ไม่เพียงพอ ควรเขียนคติพจน์ติดไว้ให้เพียงพอ

คำสำคัญ : การส่งเสริม การไหว้พระ 9 วัด คุณค่าทางปัญญา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the potentiality of temples in Bangkok Metropolitan Region, 2) to study the visiting and worshipping campaign of 9 Buddhist temples for enhancing the intellectual value, 3) to compare the visiting and worshipping campaign of 9 Buddhist temples and 4) to study problems and guideline to the problem solutions. This research was the survey research. 323 samples determined using W.G. Cochran were people who visited the temples in June. The research tool was the questionnaire that was checked by experts and had the value of reliability .95.

The research results were as follows : The research findings were revealed that the potentiality of 9 temples was at the almost often level in the overall picture. The visiting and worshipping campaign of 9 Buddhist temples was at the almost often level. The results of hypothesis testing were revealed that Buddhists with different age were significant difference at significant statistic level 0.05. Problems and guideline to the problem solutions were as follows : firstly, the aspect of Buddhist activities was not based on the principles of Buddhism. Therefore, Buddhist activities should be performed according to the principles of Buddhism. Secondly, the aspect of exhibition in the temples was not attractive. Therefore, the exhibition should be updated by stressing on attractive information. And lastly, educational park in the temples was Dhamma talking trees that were not enough. So, it should be planted more trees for making park lively and posted Dhamma on the tree sufficiently.

Keywords : Campaign, the Visiting and Worshipping of 9 Buddhist Temples, the Intellectual value

บทนำ

การไหว้พระ 9 วัด ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเป็นกิจกรรมซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เป็นเรื่องการไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสิริมงคล พร้อมทั้งความเชื่อและวิธีการสักการะแต่ละแห่งเพื่อ เสริมความเป็นมงคลกันอย่างสูงสุด เช่น ไปไหว้พระ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต้องไปไหว้ “พระแก้วมรกต” ด้วยรูป เทียน ดอกบัวคู่ เพื่อ “แก้แหวนเงินทองไหล มาเทมาตลอดปี” “ไหว้พระวัดชนะสงคราม อุปสรรค ร้ายพ่ายแพ้” “ไหว้พระวัดอรุณ ซีวิตโรจนรุ่งทุกวันคืน” ไหว้พระวัดกัลยาณมิตรฯ ไหว้ “พระประธานหรือ หลวงพ่อช่าปออง” ด้วยรูป 3 ดอก เทียนแดงคู่ เพื่อ “ความสวัสดิมีชัย เดินทางปลอดภัย” ไหว้พระ วัดใหญ่ชัยมงคล ทำให้มีชัยเหนือทุกสิ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของการ อ่อนวอน ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้ประสบความสำเร็จหรือให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย เป็นการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ แม้แต่คนที่ไปไหว้พระ กันเอง ก็เป็นการไปเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อ่อนวอน ให้ช่วยเหลือเช่นกัน จนขาดการพึ่งพาตนเอง ถ้าคนใน สังคมไม่มีความรู้ในสิ่งที่ตนเองเคารพเชื่อถืออย่างถูกต้อง ก็จะถูกชักนำไปในทางความเสื่อมเสีย เช่น อาจเสีย ทรัพย์สินเงินทอง ไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้สังคม ไม่มีปัญญาเป็นฐาน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมการไหว้ พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา คือมีปัญญา เป็นตัวกำกับในการมีความเชื่อที่มีต่อการไหว้พระ วัฒนธรมท้องถิ่น ตลอดจนถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ในวัด เป็นการเสริมสร้างปัญญา ให้พึ่งตนเอง ไม่อ่อนวอน ขอความช่วยเหลือจากสิ่งภายนอก ใ้บุรุษ กราบไหว้บุคคลที่ควรบูชาและสิ่งต่าง ๆ ที่ควรบูชา เพื่อเป็นการให้รู้คุณค่าของบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้มองเห็นคุณค่าความดีเป็นสิ่งสำคัญ และ การปฏิบัติต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นตามความเหมาะสม ได้ด้วยความจริงใจ เป็นการนำคนไปสู่สังคมแห่ง การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า “การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนใน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทาง ปัญญา” เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตและปัญญาทางพระพุท ธศาสนาที่สมบูรณ์ของพุทธศาสนิกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพ มหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา
3. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมของวัดในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัด เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชน จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน
4. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการ ส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่า ทางปัญญา

สมมติฐานของการวิจัย

การส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัดเพื่อให้มีคุณค่าทาง ปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและ ปัจจัยสนับสนุนต่างกัน มีผลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้ พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน เดือนมิถุนายน ในด้านเพศ อายุ อาชีพและจำนวน

ครั้งที่ไปไหว้พระ 9 วัด และพื้นที่ จำนวน 40,000 คน และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

คือ การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปรับปรุงศาสนพิธีให้มีความหมายตรงตามพระธรรมวินัย ประหยัด เรียบง่าย และปราศจากอบายมุข 2) ด้านการจัดนิทรรศการในวัด และ 3) ด้านการจัดอุทยานการศึกษาขึ้นในวัด

2. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 323 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม และจังหวัดปทุมธานี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา คือ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การแจกแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเวลา 6 เดือน ใน พ.ศ. 2558

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยโดยมีประชากร ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน จำนวน 40,000 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน จำนวน 323 คน ซึ่งได้โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ดับเบิลยู จี คอคพแรน (W.G. Cochran) ใช้ในกรณีไม่ทราบขนาดประชากร เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบว่า พุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.40 มีอายุ 40 ปีลงมา ร้อยละ 69.70 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 41.80 มีจำนวนที่ไปไหว้พระ 9 วัด 5 ครั้งลงมา ร้อยละ 65.30 และอยู่ในพื้นที่เขตปริมณฑล ร้อยละ 74.90

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของพุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน โดยรวม อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .04$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการให้พระทุกรูปในสังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อประชาชนพบเห็นจักเกิดความศรัทธา อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง 3.98 รองลงมาคือ มีการให้พระสงฆ์ที่ศึกษาธรรมดีแล้วให้ได้มีโอกาสเผยแผ่ธรรมแก่ประชาชน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง 3.94 และสุดท้ายคือ มีการคัดสรรอบรมบุคคลผู้ที่จะมาบวชในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง 3.44

ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบว่า การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.75$, $SD = .04$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดอุทยานการศึกษาขึ้นในวัด อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.86$, $SD = .05$) รองลงมา คือ ด้านการจัดนิทรรศการในวัด อยู่ในระดับเกือบ

ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.73$, $SD = .04$) และสุดท้าย คือ ด้านการปรับปรุงศาสนพิธีให้มีความหมายตรงตามพระธรรมวินัย ประหยัด เรียบง่าย และปราศจากอบายมุข อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.86$, $SD = .05$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า การส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัด เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนต่างกัน มีผลแตกต่างกัน พบว่าการส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัด เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีเพศอาชีพ จำนวนครั้ง พื้นที่และปัจจัยสนับสนุนต่างกัน มีผลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ แต่ที่มีอายุต่างกัน มีผลโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการปรับปรุงศาสนพิธีให้มีความหมายตรงตามพระธรรมวินัย ประหยัด เรียบง่าย และปราศจากอบายมุข คือ จัดศาสนพิธีไม่สอดคล้องกับหลักพระศาสนา ไม่นั่นประหยัดและไม่สร้างความเข้าใจแก่พุทธศาสนิกชนเท่าที่ควรจะเป็น จึงควรจัดศาสนพิธีให้สอดคล้องกับหลักพระศาสนาเน้นประหยัดและเรียบง่าย

ด้านการจัดนิทรรศการในวัด คือ ข้อมูลที่นำมาจัดนิทรรศการเป็นของเก่าและไม่ได้อ่าเรื่องที่สนใจเพื่อให้อ่านเข้าไปชม จึงควรปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยและหาเรื่องที่สนใจให้แก่นักที่เข้าไปชม

ด้านการจัดอุทยานการศึกษาขั้นในวัด คือ ดันไม้พูดได้ ซึ่งเขียนคติธรรมหรือคติพจน์ดีไว้ไม่เพียงพอ จึงควรเร่งปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นและเขียนคติพจน์ดีไว้ให้เพียงพอ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า สักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของพุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในเดือนมิถุนายน การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง การส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัด เพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีอายุต่างกัน มีผลโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้ **การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล** พบว่า ศักยภาพของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของพุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเดือนมิถุนายน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .04$) ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า วัดที่พุทธศาสนิกชนไปไหว้พระ 9 วัด ส่วนแต่เป็นวัดที่มีชื่อเสียงและมีคนไปในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก พระภิกษุสามเณรในวัดดังกล่าวจึงได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เช่น ห่มผ้าเป็นปริมณฑล ไม่เจรจกันเสียงดัง แบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาธรรมและให้มีโอกาสเผยแพร่ธรรมแก่ประชาชน จึงทำอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลิศ โสภาก และคณะ [1] หลักการของกองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่า "ศาสนานี้เป็นที่พึ่งทางใจ ดังนั้น การปกครองสงฆ์ให้มีพฤติกรรมและการกระทำที่เหมาะสม นับเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นที่พระทุกรูปพึงปฏิบัติ เข้าอาวาสควรดำเนินการให้พระทุกรูปในสังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อประชาชนพบเห็น

จักเกิดความศรัทธา ถือเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เบื้องต้นแล้ว และจะต้องพยายามบริหารวัดให้มีอาคารสถานที่ อาณาบริเวณเหมาะสมต่อการศึกษาและปฏิบัติธรรมทั้งในส่วนของภิกษุ สามเณรและประชาชน ให้สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา มีความสงบรวมเย็น ทำให้อยากเข้ามาหาความสงบและศึกษาธรรม รวมทั้งสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่มาวัดหรืออยู่ใกล้วัดด้วย” ธรรมนันทน์ บัวจันทร์ [2]

การศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัด ของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา พบว่า การส่งเสริมของวัดในการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.75, SD = .04$) ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า เนื่องจากวัดดังกล่าว เป็นทั้งวัดที่ส่งเสริมการไหว้พระเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงได้พยายามจัดวัดให้มีบริเวณร่มรื่น สวยงาม สะอาด และสงบ โดยมีการจ้างเจ้าหน้าที่ฆราวาสฝ่ายต่าง ๆ มาจัดการดูแล และได้เน้นมอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ ศาสนพิธีได้ช่วยอธิบายให้ผู้เข้าร่วมศาสนพิธีได้เข้าใจถึงขั้นตอน ความสำคัญและความหมาย ตลอดจนได้ประสานงานเรื่องการจัดนิทรรศการกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จึงทำให้อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรลิกา อังกูร [3] เรื่อง “ความพร้อมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยผ่านการนำชมศิลปวัฒนธรรมจำนวน 15 วัดในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า วัดส่วนใหญ่มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้วัดมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ได้แก่ การปลูกต้นไม้ การจัดสวน หอ่อม ความสะอาดของบริเวณวัดความเป็นสัดส่วนของเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส และสอดคล้องกับการวิจัยของ รศ.นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ [4] เรื่อง “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร”

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการอนุรักษ์ ศาสนสถาน และการท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการข้างต้น การให้ศาสนสถานดำรงอยู่ได้อย่างยาวนาน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ จากการศึกษาผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส ซึ่งการบริหารจัดการของผู้รับผิดชอบจะแตกต่างกันตามลักษณะความสำคัญของวัด และจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปทัศนศึกษา จำนวนมากที่สุด คือ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จะมีการบริหารการจัดการสมัยใหม่ กล่าวคือ มีจำนวนผู้ดูแลที่เป็นฆราวาสจำนวนมาก โดยแบ่งหน้าที่กันทำในด้านการรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในทรัพย์สิน และวัดยังเกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐเข้ามาดูแลบูรณะร่วมกัน ส่วนวัดที่มีนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยยังมีการบริหารจัดการโดยเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาสและมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งดูแล อย่างไรก็ตาม ภาพรวมของการศึกษารวมชนมีส่วนเข้ามาดูแลค่อนข้างไม่มากนัก

การวิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัดเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีผลแตกต่างกัน พบว่าการส่งเสริมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการไหว้พระ 9 วัดเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่มีเพศ อาชีพ จำนวนครั้ง พื้นที่และปัจจัยสนับสนุนต่างกัน มีผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า พุทธศาสนิกชนที่มีเพศ อาชีพ จำนวนครั้ง พื้นที่และปัจจัยสนับสนุนต่างกัน ต่างก็มีความศรัทธาต่อพระรัตนตรัย ชอบไปไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ต้องการคดิธรรม แกร็ดความรู้ทางศาสนาที่ประกอบด้วยประวัติศาสตร์ที่ละเอียดลึกซึ้ง มีความสนใจการฝึกสมาธิภาวนาในวันหยุดและวันหยุดพักผ่อนเช่นเดียวกัน ตลอดจนได้รับความเพลิดเพลิน ความสุขทางใจในการไปไหว้พระ 9 วัดและรับรู้ว่า

วัดมีการจัดหาเจ้าหน้าที่มาแนะนำทั้งในส่วนกิจกรรมทางศาสนาและประวัติศาสตร์ของวัด ตลอดจนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีกด้วย จึงทำให้มีผลไม่แตกต่างกัน แต่ที่อายุต่างกัน มีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็ปรากฏผลได้ว่าพุทธศาสนิกชนที่มีอายุต่างกัน ย่อมทำให้มีประสบการณ์การเรียนรู้การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของวัดที่สนับสนุนด้านนี้แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากเห็นข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อมาอธิบายกิจกรรมทางศาสนาและอื่น ๆ มากกว่า ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ย่อมคาดหวังจะได้รับคุณค่าทางปัญญาให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีผลแตกต่างกันดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า จัดวัดให้มีบริเวณร่มรื่น สวยงาม สะอาด และสงบ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ เป็นการแสดงถึงพุทธศาสนิกชนนอกจากต้องการไปไหว้พระเพื่อต้องการบุญ อีกส่วนหนึ่งต้องการพาบุตรหลานไปพักผ่อนในวัด ซึ่งเลือกวัดที่มีบริเวณร่มรื่นสวยงามและมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความสะอาดอีกด้วย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร คือ เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะกรุงเทพมหานครและเจ้าคณะจังหวัดควรกำหนดเป็นนโยบายให้มีการจัดวัดให้เป็นรมณีสถาน โดยร่วมมือกันระหว่างวัดพุทธศาสนิกชนที่ไปไหว้พระ 9 วัด และชุมชนบริเวณวัดดังกล่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดศาสนพิธีให้ประหยัดและเรียบง่าย จึงมีข้อเสนอแนะให้เจ้าอาวาสวัดที่มีพุทธศาสนิกชนไปไหว้พระ 9 วัด ควรมีการปรับปรุงการจัดศาสนพิธีต่าง ๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยอย่างมาก คือ งานบวช งานศพ การทอดกฐิน

การทอดผ้าป่า พิธีฝังลูกนิมิตและฉลองพระอุโบสถ ให้เป็นไปอย่างประหยัดและเรียบง่าย

ผลการวิจัยพบว่า การจัดให้มีนิตรรศการขึ้นภายในวัด ควรมีการจัดสื่อที่จูงใจให้พุทธศาสนิกชนไปไหว้พระ 9 วัด สนใจเข้าไปชมกระดู้นให้เกิดความอยากรู้ประวัติศาสตร์วัด ท้องถิ่นและหลักพระศาสนาที่สอดแทรกอยู่ในนั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางจัดวางผังวัดให้เป็นสัดส่วนเพื่อให้วัดเป็นระเบียบ
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและบริการข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการทำการเรียไ้ไปตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อไม่ให้เป็นที่เชิงพุทธพาณิชย์

เอกสารอ้างอิง

- [1] บุญเลิศ โสภกา และคณะ. (2553). วัดพัฒนา 52. กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนสถานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- [2] ธรรมนันท์ บัวจันทร์. (2553). คู่มือประกอบการเผยแพร่พระพุทธศาสนา : ภาคปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- [3] รติกา อังกูร. (2544). “ความพร้อมของวัดในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยผ่านการนำชมศิลปวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [4] นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์, และคณะ. (2553). “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้ง ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

Leadership of School Administrators Affecting Conflict Management of Schools in Phetchaburi Province Under the Secondary Educational Service Area Office 10

สุรินทร์ ผุดผ่อง^{1*}
Surin Pudpong^{1*}
อัญชณา พาณิช^{2*}
Anchana Panich^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี 2) การจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับรองลงมา ซึ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารแบบวางเฉย 2) การจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมมือ ด้านการยอมให้ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการเอาชนะ ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของ

¹ นักศึกษามัธยมศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : surin_pd@hotmail.com โทรศัพท์ 087-1165878

¹ Graduated Student, Master of Education (Educational Administration), M.Ed. Phetchaburi Rajabhat University 76000

* Corresponding Author e-mail : surin_pd@hotmail.com tel : 087-1165878

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ป.ร.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อีเมล : anchokok@gmail.com

² Assistant Professor Ph.D. (Educational Administration) Phetchaburi Rajabhat University : e-mail : anchokok@gmail.com

สถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ได้แก่ ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน (X_2) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) มีประสิทธิภาพในการทำงานร้อยละ 27.20 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปแบบแนบดัดได้ดังนี้ $\hat{Y}_{tot} = 1.313 + 0.309(X_2) + 0.209(X_1)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง ผู้บริหาร สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to evaluate : 1) the leadership of school administrators, 2) the conflict management of school administrators, and 3) the leadership of school administrators affecting the conflict management of schools in Phetchaburi Province under the Secondary Educational Service Area Office. The samples consisted of 285 administrators and teachers in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 10. The research instrument was a five-rating-scale questionnaire. Statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows : 1. The leadership of school administrators in Phetchaburi Province, as a whole and each aspect, were at a high level. Considering in transformational leadership, idealized influence was at the highest level, followed by individualized consideration, inspiration motivation, and intellectual stimulation. For transactional leadership, contingent reward was at the highest level, followed by management-by-exception. 2. The conflict management of school administrators in Phetchaburi Province was overall at a moderate level. Considering in each aspect, compromising was at the highest level, followed by, collaboration, accommodation, avoiding, and competition, respectively. 3. The leadership of school administrators affecting the conflict management of schools in Phetchaburi Province Under the Secondary Educational Service Area Office 10 included transactional leadership (X_2), and transformational leadership (X_1) having the predictive efficiency of 27.20 percent, the equation could be written as $\hat{Y}_{tot} = 1.313 + 0.309(X_2) + 0.209(X_1)$.

Keywords : leadership, conflict management, administrators, schools

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงทำให้การบริหารและการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ หากผู้บริหารสถานศึกษาแสดงแบบการเป็นผู้นำย่อมจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อย่างแน่นอน การทำงานใด ๆ ที่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ตัวผู้นำของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ นั่นเอง สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คือ การทราบถึงสาเหตุหรือแหล่งที่มาของโอกาสในการเกิดความขัดแย้ง เพื่อที่จะหาแนวทางในการรับมือและจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนาและเป็นสิ่งที่ยากจะหลีกเลี่ยงพ้น ครอบครัวยุคใหม่ยังมีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมเมื่อไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งได้จึงควรจะต้องรู้จักและเข้าใจ ความขัดแย้งแปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ [1] ในกรณีที่ผู้บริหารจะใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้ความขัดแย้งอยู่ในระดับที่เหมาะสม และส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารต้องมีวิธีการหรือมีแนวทางในการบริหารความขัดแย้ง ความขัดแย้งเป็นสิ่ง

ที่เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แต่ในขณะเดียวกันอาจเป็นปัจจัยในทางบวกที่ช่วยพัฒนาลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้นได้เช่นกัน [2]

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องเผชิญหน้าอยู่ทุกวัน ผู้บริหารไม่สามารถทำเป็นไม่สนใจหรือละเลยเสียได้ และไม่สามารถปล่อยให้เกิดขึ้นและรุนแรงขึ้นได้โดยไม่จัดการแก้ไข การจัดการความขัดแย้งเป็นภารกิจที่ยากที่สุดอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยไม่สามารถเลือกได้ว่าจะต้องทำงานกับใครก็ตาม ผู้บริหารต้องมีทักษะในการจัดการความขัดแย้งซึ่งมีความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงาน นักทฤษฎีองค์การได้พยายามศึกษาวิจัยปัญหาเรื่องความขัดแย้งในหน่วยงานหรือนักการศึกษาได้นำศาสตร์ในเรื่องนี้มีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาด้วยเห็นว่าหากสามารถควบคุมสาเหตุของความขัดแย้งและจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ จะทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสาเหตุของความขัดแย้งและประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี [3]

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีปัญหาที่สัมพันธ์กับการบริหารอยู่มาก เป็นต้นว่า ปัญหาคุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการบริหาร การพัฒนาบุคลากร การจัดสวัสดิการ จากการศึกษาการศึกษางานในสถานศึกษามีปริมาณมากขึ้น นอกจากงานด้านวิชาการและงานภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 งานแล้วยังมีงานอื่นๆ อีกมากมายที่ผู้บริหารและคณะครูจะต้องประสานงานและทำงานร่วมกัน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอได้แก่ ครูผู้สอนขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่รวมกิจกรรมตามมติของคณะครูส่วนใหญ่หรือตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารเองไม่สร้างภาวะผู้นำให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาก็เกิดความแตกแยกขาดความสามัคคี ครูในสถานศึกษาทะเลาะวิวาทกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาทะเลาะวิวาทกับคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษา ครูทะเลาะวิวาทกับผู้ปกครองนักเรียน ครูไม่ตั้งใจทำการสอน ผู้บริหารไม่ยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ และครูผู้สอนทะเลาะวิวาทกับผู้บริหารสถานศึกษา การที่จะประสานงานร่วมมือกันทำงานย่อมมีปัญหา ต่างคนต่างทำงาน มีการแย่งกันทำงาน ส่งงานไม่ทันตามกำหนดเวลา เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ บางครั้งก็แบ่งพรรคแบ่งพวก ความขัดแย้งเหล่านี้หากเกิดขึ้นในสถานศึกษา ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของงานลดลง [4] จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ว่าอยู่ในระดับใด ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ตลอดจนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ้อื่น ๆ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในสถานศึกษาและวางแผนปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
2. เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 1,076 คน รวมทั้งสิ้น 1,098 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) [5] ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง และครูผู้สอน 263 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 ด้าน และภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน มี 2 ด้าน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
2. ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนประกอบด้วย 1) ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์และ 2) ด้านการบริหารแบบวางเฉย
3. ตัวแปรตาม คือ การจัดการความขัดแย้ง ประกอบด้วย 1) การเอาชนะ 2) การร่วมมือ 3) การประนีประนอม 4) การหลีกเลี่ยง 5) การยอมให้

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและกระบวนการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา และร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและของนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข
3. ปรับปรุงแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 ถึง 1.00

4. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ที่ผ่านความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 30 คน

ซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.963

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง หลังจากส่งหนังสือขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกให้ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

3. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ พิจารณารายละเอียดรายด้านดังนี้

1.1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงถึงความตั้งใจมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้ร่วมงานและไว้ใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนตามลำดับ

1.1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอุทิศตนเพื่อให้วิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรดำเนินไปตามที่คาดหวังไว้ผู้บริหาร

สถานศึกษาชี้ให้เห็นความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต จากการทำงานร่วมกัน ตามลำดับ

1.1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานคิดแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลและหลักฐานมากกว่าคิดว่าเป็นปัญหารองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อหาแนวทาง และวิธีการมาพัฒนาองค์กรผู้บริหารสถานศึกษาให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในการพิจารณาปัญหา และแก้ไขปัญหาตามลำดับ

1.1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงานรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของผู้ร่วมงานเมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอตามศักยภาพเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพตามลำดับ

1.2 ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ รองลงมาคือ ด้านการบริหารแบบวางเฉยตามลำดับพิจารณารายละเอียดรายด้านดังนี้

1.2.1 ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายกย่องชมเชยเมื่อผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมแรงเมื่อผู้ร่วมงานตั้งใจทำงานผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับผู้ร่วมงานกำหนดเป้าหมายและหลักเกณฑ์ความสำเร็จของงาน พร้อมทั้ง

ให้รางวัลเป็นการตอบแทนเมื่อประสบความสำเร็จในการทำงาน ตามลำดับ

1.2.2 ด้านการบริหารแบบวางเฉยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาคอยสังเกตผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาคอยช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงานให้ถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดความคิดพลาดหรือล้มเหลวและผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาดหรือล้มเหลวเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ตามลำดับ

2. การจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยดังนี้ ด้านการประนีประนอม รองลงมาคือ ด้านการร่วมมือด้านการขอมให้ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการเอาชนะตามลำดับแสดงรายละเอียดรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการเอาชนะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแถลงนโยบายการทำงานพร้อมทั้งกำชับให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้ให้เห็นความสำคัญของเป้าหมาย มากกว่าความแตกต่างในวิธีการหลักเพื่อเอาชนะผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นงานมากกว่ามุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามลำดับ

2.2 ด้านการร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความพอใจและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ทั้งสองฝ่ายแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และนำไปสู่การร่วมมือกันปฏิบัติงานผู้บริหารสถานศึกษาจัดการ

ความขัดแย้งโดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนฝ่ายเดียวตามลำดับ

2.3 ด้านการประนีประนอม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายรองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษานอนน้ำใจและรักษาสัมพันธภาพของผู้ร่วมงานตามลำดับ

2.4 ด้านการหลีกเลี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความอดทนอดกลั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาแก้ปัญหาเท่าที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความตึงเครียดตามลำดับ

2.5 ด้านการยอมให้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษานอนน้ำใจผู้ร่วมงานหรือพยายามรักษาสัมพันธภาพเอาไว้ รองลงมาคือ ผู้บริหารดูแลช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ร่วมงานในการแก้ไขปัญหาผู้บริหารสถานศึกษายอมเสียสละผลประโยชน์ของตนเองให้แก่ผู้ร่วมงานตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ได้แก่ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน (X_2) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.309 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.209 ซึ่งสามารถเขียนสมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ $\hat{Y} = 1.313 + 0.309(X_2) + 0.209(X_1)$

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียนถือเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นแบบอย่าง เป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการบริหาร ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานขอมอูทิศตนเพื่อการปฏิบัติงาน เกิดความรู้สึกละเอินและเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มีความกระตือรือร้น มีความสุขในการทำงาน และขอมอูทิศตนเพื่อความสำเร็จของงาน ดังที่แพทริก (Patrick) [6] ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำว่า ผู้บริหาร ในฐานะผู้นำขององค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุขามนตร์ เข้มเจริญกิจ [7] ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาประเภทที่ 1 ปีการศึกษา 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการเป็นแบบอย่าง มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ตามลำดับ ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา นุชสาย [8] ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการประนีประนอม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการร่วมมือ ด้านการยอมให้ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการเอาชนะ ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงทำให้การบริหารและการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ โดยผู้บริหารและคณะครูจะต้องประสานงานและทำงานร่วมกัน ซึ่งในการทำงานร่วมกันจะต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้บริหารไม่สามารถทำเป็นไม่สนใจหรือละเลยเสียได้ และไม่สามารถปล่อยให้เกิดขึ้นและรุนแรงขึ้นได้โดยไม่จัดการแก้ไข หากผู้บริหารสถานศึกษาแสดงแบบการเป็นผู้นำย่อมจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นการจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องทราบถึงสาเหตุหรือแหล่งที่มาของโอกาสในการเกิดความขัดแย้ง เพื่อที่จะหาแนวทางในการรับมือและจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ล้างวน ชื่นธงชัย [3] ได้กล่าวว่าการจัดการความขัดแย้งเป็นภารกิจที่ยากที่สุดอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยไม่สามารถเลือกได้ว่าจะต้องทำงานกับใครก็ตาม ผู้บริหาร

ต้องมีทักษะในการจัดการความขัดแย้งซึ่งมีความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงาน นักทฤษฎีองค์การได้พยายามศึกษาวิจัยปัญหาเรื่องความขัดแย้งในหน่วยงานหรือนักการศึกษาได้นำศาสตร์ในเรื่องนี้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ด้วยเห็นว่าหากสามารถควบคุมสาเหตุของความขัดแย้งและจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในสถานศึกษาได้ จะทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสาเหตุของความขัดแย้งและประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศร กรุงกาญจนา [9] ได้ศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารความขัดแย้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ด้านสัมพันธภาพการเผชิญหน้าอยู่ในระดับมาก ส่วนการถอนตัวการประนีประนอมและการใช้อำนาจอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรจักร จอมทรัพย์ [10] ได้ศึกษาการบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการประนีประนอม อยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ แบบการร่วมมือ และแบบการเอาชนะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้แก่ ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการความขัดแย้งขององค์กร แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้

ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มที่ ดังที่ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ [11] ได้กล่าวว่า การจัดการความขัดแย้งเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการแก้ไขด้วยปัญญาและความสุขุมรอบคอบ ไม่ควรจะละเลยกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในลักษณะทำตัวอยู่เหนือความขัดแย้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตรา นุชสาย [8] ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญตา เกื้อกูลรัฐ [12] ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธารามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้อิสระและสนับสนุนผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการทำงานหากไม่เกิดข้อบกพร่อง คอยสังเกตผล

การปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานเพื่อคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงานให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันการเกิดความผิดพลาดหรือล้มเหลว

1.2 การจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านการเอาชนะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่ทำร้ายจิตใจและความรู้สึกของบุคคลอื่นและการบริหารความขัดแย้งควรใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างร่วมกัน

1.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้แก่ ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นผู้บริหารควรปรับพฤติกรรมของผู้นำของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างพื้นที่ที่มีบริบทขนาดของสถานศึกษาจำนวนบุคลากรที่ต่างกัน เพื่อยืนยันถึงความสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำของสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [2] มยุรี สนิทกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [3] ลำจวน ชื่นธงชัย. (2551). การจัดการความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- [4] วัชรินทร์ เหลืองนวล. (2555). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] วรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สุภิสรา แพนสง. (2552). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [7] สุชามนตร์ เข้มเจริญกิจ. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- [8] สุภัทรานุชสาย. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [9] นริศร กรุงกาญจนา. (2549). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [10] วรจักร จอมทวีชัย. (2555). การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- [11] เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี่.
- [12] ขวัญตา เกื้อกุลรัฐ. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สี่ทศวรรษโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทย

Four Decades of Small Schools in Thailand

ไพรัช มณีโชติ¹

Pairath Maneechote¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์นโยบายและการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จากปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2559 และ 2) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของไทย เป็นการศึกษาวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประเภทเอกสาร ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บันทึก รายงาน หลักสูตร คู่มือ ที่ถูกบันทึกเก็บไว้ในหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยแนวคำถามกับกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กใน 3 กลุ่ม คือ 1) บุคคลในหน่วยงานทางการศึกษาระดับประเทศ ซึ่งเป็นผู้เคียดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับนโยบายระดับประเทศ 2) บุคคลในหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ซึ่งเป็นผู้เคียดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับจังหวัดของไทย และ 3) บุคคลในระดับโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) นโยบาย และการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละช่วงทศวรรษ พบว่า นโยบายในช่วงทศวรรษที่ 1 มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 2 มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดมิให้การศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี และในช่วงทศวรรษที่ 3 มีนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดในหลายประเด็น คือ สนับสนุนให้มีการลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กโดยการรวมหรือเลิกล้ม สำหรับสภาพการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ในช่วงศตวรรษที่ 1 และศตวรรษที่ 2 มีการกำหนดอัตรากำลังข้าราชการครูที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 40 คน แต่ในช่วงศตวรรษที่ 3 และ 4 การบริหารงานบุคคลมีความเปลี่ยนแปลงมาก สถาบันอุดมศึกษาที่เคยผลิตนักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาเป็นจำนวนมากปรับมาเป็นการผลิตครูเฉพาะทางในสาขาที่ขาดแคลน แต่ในขณะที่เดียวกันจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการครูที่มีพื้นฐานการสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือลักษณะการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถบูรณาการการสอนทุกวิชาได้ 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนควรรวมครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพย์สินและที่ดินของโรงเรียนที่ถูกควรรวม โดยเฉพาะเรื่องอาคารสถานที่ให้มีการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

คำสำคัญ: การวิเคราะห์นโยบาย การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

¹ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Abstract

This research was qualitative research in history. The purposes were 1) to analyze the policy and administration of small schools from 1977 to 2016 2) to make the policy recommendation for development of small schools in the educational areas of Thailand. The documents used in study were sourced from documents records reports curriculum handbooks that are stored in the educational institution on the development of small schools. Documents were also sourced from the individual where was information obtained through in-depth interviews. It was decided that three groups of people would be interviewed were important in developing the educational administration of small schools ;1) people in the national education institution who were directly related to the development of small schools in the national policy level 2) people from the educational institution in the province who served directly related to the development of small schools in the provinces of Thailand and 3) people in the schools such as the director of the school, teacher, parents and the community leader who were directly involved with the administration of small schools. The data was analyzed by content analysis.

The research found that : 1. The policy and the administration in small schools during the first decade kept to the regulations of the Ministry of education on the establishment of primary schools. In the second decade the National Education Act 1999 enforced compulsory education for 9 years. And the third decade, there were many issues of policy about administration on small schools. They were encouraged to reduce the number of small schools by combining or closing. The state of administration of small schools, in particular personnel administration, affected the educational administration of small schools. In the first and the second decades, class size had been limited 40 students for a teacher. For the third and the fourth decades, the personnel administration had changed policy in educational institutions to produce less students majoring in elementary education and produce other majors instead. However, in the meantime the small schools had continually increased. Teaching and learning in small schools needed teachers who could teach various kinds of subjects or teach by integration but the teachers were not sufficiently trained. 2. The policy recommendations of development on small schools in educational areas found that the Educational Service Area Office should make the school management plans for 4 parts. This covered the academic administration, the personnel administration, the budget administration and the general administration covered on the property administration which focused on the usefulness of school building.

Keywords : analyze the policy, administration of small schools, development of small schools

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาของไทยในช่วงสี่ทศวรรษ (พ.ศ. 2520-2559) เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา มีการปฏิรูปการเรียนรู้ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก จากสภาพดังกล่าวทำให้ไทยต้องขอเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asia Development Bank : ADB) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของไทย ซึ่งธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย ได้ระบุเงื่อนไขว่าไทยต้องเพิ่มอัตราส่วนระหว่างครู : นักเรียนให้ได้มาตรฐานสากล [1] เนื่องจากไทยมีจำนวนครูมากทำให้อัตราส่วนระหว่างครู : นักเรียนต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในระดับประถมศึกษา จึงส่งผลกระทบทำให้ไทยต้องลดอัตรากำลังครู และมีมาตรการอื่น ๆ ในการลดอัตรากำลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกลี้ยครูในโรงเรียนที่มีครูเกินให้ได้ตามอัตราที่กำหนด ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับโรงเรียนขนาดเล็กที่เดิมมีอัตราครูครบชั้น แต่เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานสากลแล้วปรากฏว่ายังเกินเกณฑ์อยู่ ต้องมีการเกลี้ยครูออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ทำให้ครูในโรงเรียนลดจำนวนลงไม่ครบตามจำนวนชั้นที่เปิดสอนในโรงเรียน

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีพ.ศ. 2550 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 32,288 แห่ง [2] ในจำนวนนี้มีสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 12,828 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.73 ของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด และในจำนวนนี้เป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมา จำนวน 1,766 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.84 ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้จะมีสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

1. ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาก่อนข้างต่ำ จะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่

ผ่านมา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับปรับปรุง ร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้ และร้อยละ 29.94 อยู่ในระดับดี [3] และเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดอื่น

2. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องตั้งโรงเรียนในครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลง ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลทำให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ [12] นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขาสูง บนเกาะ จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่าครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น และมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา และไม่เต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก [14] หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. โรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการ

ระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการศึกษาให้กับโรงเรียน

5. ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาเอกหนึ่ง มีปัญหาครูย้ายออกบ่อยครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ [13] จึงส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละยุคที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่คลี่คลายกับจะมีปัญหาเพิ่มขึ้นตามบริบทและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจากอดีตถึงปัจจุบันน่าจะเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาอันจะนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้สอดคล้องกับศักยภาพ สภาพบริบทและสังคมที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาที่ศตวรรษ โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยโดยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์ นโยบาย จุดแข็ง จุดอ่อนและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยและโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นโยบาย และการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จากปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2559
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยใน 4 ทศวรรษที่ผ่านมา คือ

- ทศวรรษที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2520 ถึง 2529
- ทศวรรษที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2530 ถึง 2539
- ทศวรรษที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง 2549
- ทศวรรษที่ 4 ระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง 2559

โดยกำหนดแหล่งข้อมูลที่ศึกษาจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลใน 3 ประเด็น ดังนี้

ขอบเขตการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 3 ด้าน ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 ด้านสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย จำนวนประชากรวัยเรียน จำนวนโรงเรียน จำนวนครู นักเรียน การกำหนดขนาดโรงเรียน จำนวนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของโรงเรียนขนาดเล็ก และสาเหตุการเกิดโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย การบริหารงานด้านบุคคล การบริหารงานด้านงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สื่อและนวัตกรรมการศึกษา

2. ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษา และสภาพการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย มาตรการ กฎหมายระเบียบ และแผนพัฒนาการศึกษา โดยใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน ขนาดเล็กในประเทศไทยด้านการบริหารจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบ สัมภาษณ์สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก “สี่ทศวรรษโรงเรียนขนาดเล็ก ในประเทศไทย” ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมของ แบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยนำมาปรับแก้ไขก่อนนำไป สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการจัดเก็บจากแหล่ง ข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บันทึก รายงาน และตำราที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก และผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือก เอกสารหลักฐานข้อมูลจากเอกสาร บันทึก รายงาน ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการ จัดการศึกษาใน 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง ได้แก่ ผู้ที่ เคยดำรงตำแหน่งในระดับอธิบดี รองอธิบดีในกระทรวง

ศึกษาธิการ ในช่วงเวลา 2520-2559 จำนวน 6 คน

(2) ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด และอำเภอใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา อดีตผู้อำนวยการประถมศึกษา จังหวัด ในแต่ละภูมิภาค จำนวน 7 คน คือ ภาคเหนือ จำนวน 2 คน ภาคกลาง จำนวน 2 คน ภาคอีสาน จำนวน 2 คน และภาคใต้ จำนวน 1 คน

(3) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันและอดีต ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 คน คือ ภาคเหนือ จำนวน 3 คน ภาคกลาง จำนวน 5 คน ภาคอีสาน จำนวน 5 คน และภาคใต้ จำนวน 2 คน

(4) บุคลากรที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน จำนวน 5 คน

(5) ผู้นำชุมชนท้องถิ่นและคณะกรรมการ สถานศึกษา จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตีความ หลักฐานข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 แหล่งตามกรอบ การศึกษาที่กำหนดโดยพิจารณาหลักฐานที่รวบรวม ถึงความถูกต้องเที่ยงตรง ความน่าเชื่อถือ และความ สอดคล้องของเนื้อหาตามกรอบการศึกษาที่กำหนดไว้

2) ผู้วิจัยตีความหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการแปลความหมาย วิพากษ์วิจารณ์จากข้อมูล แล้วตีความในแนวราบ คือ ตีความโดยยึดลำดับเวลา ก่อนหลัง และดำเนินการเรียบเรียงข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์นโยบาย และการดำเนินงาน บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จากปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2559 พบว่า

1.1 ทศวรรษที่ 1 (พ.ศ. 2520-2529) เป็น ช่วงเปลี่ยนผ่านขององค์กร และการเริ่มตั้งสำนักงาน คณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.)

ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2523 การดำเนินงานของ สปช. เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดตั้งโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน ซึ่งในช่วงทศวรรษแรกมีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายการจัดการศึกษา คือ [1]

1) เปลี่ยนการจัดระบบการศึกษาให้เป็น 6 : 3 : 3 โดยลดชั้นประถมศึกษาลง 1 ปี และเพิ่มชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น มีข้อความสำคัญ คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่จะจัดตั้งขึ้น ในชุมชนใด ต้องมีจำนวนนักเรียนในแต่ละรายอายุตั้งแต่ยี่สิบคนขึ้นไปมาเข้าเรียน ถ้ามีนักเรียนในแต่ละรายอายุไม่ถึงยี่สิบคน แต่มากกว่าห้าคนให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง โรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนสาขาที่จะตั้งขึ้นใหม่จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาเดิมตามเส้นทางคมนาคมไม่น้อยกว่าหกกิโลเมตร และโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนสาขาที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่าหกไร่และเมื่อคาดคะเนความเติบโตของโรงเรียนแล้ว ควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่าสิบตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน

2) มีการกำหนดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรวมและการเลิกโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นมา ได้กำหนดข้อความสำคัญไว้ คือ โรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่สองโรงเรียนขึ้นไป ซึ่งตั้งอยู่ห่างไม่เกินสามกิโลเมตรและมีจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียนไม่เกิน 120 คน การคมนาคมระหว่างโรงเรียนไม่ลำบาก ถ้าคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาเห็นว่า การยุบรวมโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนเดียวกันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น ก็ให้ยุบรวมเป็นโรงเรียนเดียวกันได้ โรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่สองโรงเรียนขึ้นไปซึ่งตั้งอยู่ห่างกันไม่เกินสามกิโลเมตร ถ้าโรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใดมีนักเรียนเกินกว่า 120 คน และโรงเรียนอื่นมีนักเรียนไม่เกิน 120 คน คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดอาจพิจารณาเลิก

โรงเรียนประถมศึกษาตามหลักเกณฑ์ในข้อใดข้อหนึ่งคือ โรงเรียนใดมีจำนวนนักเรียนลดลง ด้วยสาเหตุใด ๆ ก็ตามจนมีนักเรียนรวมกันไม่ถึง 20 คน หรือทางราชการหมดความจำเป็นที่จะใช้สถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนใดและเห็นสมควรจะใช้สถานที่นั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในทางราชการ

3) มีการกำหนดนโยบายการเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อ 8 มีนาคม พ.ศ. 2525 [1] โดยกำหนดให้โรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตั้งแต่ 20 คน ให้เปิดขยายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้แต่ทั้งนี้ควรคำนึงถึงแนวโน้มของจำนวนนักเรียนในท้องถิ่นด้วยโดยโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 น้อยกว่า 20 คน และอยู่ห่างจากโรงเรียนอื่นที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่แล้วไม่เกิน 3 กิโลเมตร ควรให้นักเรียนไปเรียนที่โรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีอยู่แล้ว ยกเว้นมีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ สำหรับโรงเรียนที่อยู่ใกล้กันหลายโรงเรียนมีการคมนาคมสะดวกพอสมควรควรจัดให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปรวมกันที่ใดที่หนึ่งที่เป็นศูนย์กลางโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 น้อยกว่า 20 คน และอยู่ห่างจากโรงเรียนอื่นที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่แล้วเกินกว่า 3 กิโลเมตร ให้เลือกดำเนินการ คือ คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ หรือใช้วิธีการจัดแบบรวมชั้นสองระดับหรือมากกว่ามารวมกัน โดยการหลอมรวมหลักสูตร หรือใช้สื่อการสอน หรือใช้วิธีการให้นักเรียนสองกลุ่มอายุสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 น้อยกว่า อยู่ห่างจากโรงเรียนอื่นไม่เกิน 3 กิโลเมตร และที่ห่างเกิน 3 กิโลเมตร แต่ไม่อาจเปิดขยายได้ให้ดำเนินการวิธีใดวิธีหนึ่ง ได้แก่ การจัดงบประมาณช่วยเหลือผู้ปกครองในด้านพาหนะ และทุนการศึกษา จะเห็นได้ว่าในระยะต้น ๆ ของการดำเนินงานจัดการศึกษาของชาติ ยังไม่ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดกระทำเพื่อแก้ปัญหาในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างชัดเจนและอย่างจริงจัง เพียงแต่บอกว่าหากมีนักเรียนน้อยและอยู่ใกล้กันก็ให้รวมกัน ทั้งนี้ในบางพื้นที่ก็ยังคงมีการขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และ

ด้วยอาจจะเป็นการคมนาคมในสมัยก่อนเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ทำให้มีปริมาณของโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่วนในประเด็นการขาดแคลนบุคลากรก็ยังไม่เป็นปัญหาหรืออาจจะอยู่ในระยะของการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

1.2 ทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2530-2539) พบว่า มีนโยบายการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

1) ในช่วงต้นทศวรรษมีการเคลื่อนไหวทางการศึกษาระดับสากล คือในปี พ.ศ. 2533 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization : UNESCO) ได้มีการประชุมร่วมกันในงาน World Conference on Education for All ที่อำเภอจอมเทียน จังหวัดชลบุรี โดยมีผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ จำนวน 155 ประเทศเข้าร่วมประชุม ตกลงร่วมกันในการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานและลดอัตราการไม่รู้หนังสือให้มากที่สุดภายในกรอบเวลา 10 ปี มีข้อตกลงที่เรียกว่า “ปฏิญญาจอมเทียนว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน” (Jomtien Declaration “Education for All”) ซึ่งมีพันธกิจ 6 ประการที่ทุกประเทศจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือ [4] [5] (1) ขยายการดูแลเด็กปฐมวัยและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ (2) ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง (3) ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนผ่านมาตรฐานขั้นต่ำที่สูงขึ้น (4) ลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ในปี พ.ศ. 2543 ให้ได้ครึ่งหนึ่งของอัตราในปี พ.ศ. 2533 โดยเน้นการเรียนรู้ของเด็กหญิงและสตรีทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2553 (5) ขยายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของเยาวชนและผู้ใหญ่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขอนามัยและการทำงานอาชีพที่ดีขึ้น และ (6) เพิ่มพูนความรู้ทักษะและค่านิยมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและครอบครัวในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

2) สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กตามนโยบาย พบว่า มีการเคลื่อนไหว

ของการดำเนินงานแก้ปัญหาในโรงเรียนขนาดเล็กเริ่มมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังที่มีอดีตผู้บริหารการศึกษาหลายได้กล่าวถึงสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กในช่วงต้นศตวรรษที่ 2 ไว้ว่า

“เวลานั้นคนส่วนใหญ่จะพูดเรื่องปากท้องกับหนี้สินของครู โรงเรียนเล็กโรงเรียนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีคนพูดถึง ตอนที่เห็นหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอยังไม่ค่อยมีอะไรเท่าไร จนกระทั่งปี พ.ศ. 2536 ช่วงนั้นคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เข้ามาเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ถึงได้เริ่มมาคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพมีอะไรบ้าง และขณะนั้นก็ก็เป็นช่วงที่มีความชัดเจนในจำนวนนักเรียนที่ลดลง นอกจากนั้น ครูใหญ่เขาอยากเป็นอาจารย์ใหญ่มากกว่า เขาก็เลยเริ่มคิดร่นที่จะขอปรับตำแหน่งโดยนับที่จำนวนเด็กมันมีเกณฑ์หนึ่งที่นับปริมาณจำนวนเด็กในโรงเรียนจากอาจารย์ไปเป็นผู้อำนวยการ โรงเรียน ฉะนั้นโรงเรียนขนาดเล็กก็เริ่มชัดเจนตรงผลประโยชน์ของผู้บริหารด้วยแล้วก็มาเริ่มชัดเจนที่คุณภาพ เริ่มพูดถึงคุณภาพมากขึ้น” ในประเด็นดังกล่าวอีกท่านหนึ่งได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

“จากปฏิญญาการศึกษาเพื่อปวงชนดังกล่าว เกิดนโยบายทางการศึกษาที่สำคัญ คือ มีการเปิดขยายโรงเรียนขยายโอกาสมากขึ้น ทำให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กตรงตัวหรืออาจลดลง (เนื่องจากมีนักเรียนยังคงเรียนต่อชั้น ม.1) ขณะเดียวกันเราต้องยอมรับว่าการคมนาคมดีขึ้น การคุมกำเนิดเริ่มได้ผลมากขึ้นตัวป้อน คือ เด็กในชนบทจะลดลง ทำให้สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กเริ่มเกิดขึ้น เราจะพบปัญหาในปัจจุบัน และเริ่มมีการยุบโรงเรียนมากขึ้น”

นอกจากนี้มีอดีตผู้บริหารการศึกษาท่านหนึ่งได้สะท้อนเปรียบเทียบให้เห็นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในโรงเรียนขนาดเล็กว่า

“โรงเรียนขนาดเล็กของเรามีมากเกินไป ทุกประเทศมีโรงเรียนขนาดเล็กกันทั้งนั้น แต่โรงเรียนขนาดเล็กของเราจะมีสัดส่วนจะไม่เกินร้อยละ 30 ของโรงเรียนทั้งหมด แต่ของเรากลับกัน โรงเรียนขนาดใหญ่

มีไม่ถึงร้อยละ 30 ที่เหลือเป็นโรงเรียนขนาดเล็กทั้งนั้น ทำให้เงินของเราไม่พอใช้ไม่เพียงพอที่จะสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้ จึงต้องหาทางลดสัดส่วนโรงเรียนขนาดเล็กลง แต่คงทำทันทีไม่ได้ เพราะโรงเรียนสร้างมานานแล้ว”

ยังมีอดีตผู้บริหารการศึกษาอีกท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า

“ช่วงต้นทศวรรษที่สอง ขณะนั้นยังไม่มีแนวคิดในการยุบโรงเรียน แต่สิ่งที่ต้องเผชิญคือปัญหาจำนวนเด็กลดลง จำนวนเด็กลดลงเยอะเพราะกระแสความนิยมโรงเรียนเอกชนเพิ่มขึ้น และเป็นคำตอบให้กับนักการศึกษาได้ว่า ถ้าโรงเรียนมีบริการที่ดี คุณภาพดี ผู้ปกครองก็จะให้ลูกไปเรียนที่ไม่ให้ไปเพราะไม่มีเงินหลายอย่าง จิปาถะ ซึ่งโรงเรียนเอกชนดำรงอยู่ได้เพราะเหตุนี้”

สำหรับนโยบายการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กเริ่มประมาณปี พ.ศ. 2535 มอบให้ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดไปดำเนินการ ดังคำกล่าวที่ว่า “ในสมัยก่อนจะต้องเจรจากับผู้นำท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (สพจ.) ต้องออกกฎกติกาโรงเรียนที่มีเด็กต่ำกว่า 40 คน จะไม่บรรจุครูใหญ่ เหลือแต่ครูน้อย เหมือนกับการตอนกิ่งไม้ ดायก็ยุบ แฝวก็ยุบ ถ้าไม่มีปัญหาในการเดินทางหรือการคมนาคม สะดวกก็ยุบได้ แต่ถ้าไปอยู่ในที่มีปัญหาในการเดินทางจะยุบเขาไม่ได้ เช่น จังหวัดน่าน”

1.3 ทศวรรษที่ 3 (พ.ศ. 2540-2549) พบว่ามีนโยบายการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

1) มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการศึกษาไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา คือ ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกสองฉบับ ได้บัญญัติระบบการศึกษาไว้ในมาตรา 16 กำหนดให้มีการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา และในมาตรา 17 กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน

เก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ

ในปี พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ชื่อขณะนั้น) ได้กำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดในหลายประเด็น คือ สนับสนุนให้มีการลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กโดยการรวมหรือเลิกสั้ม เพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนหลักและโรงเรียนเป้าหมายในการพัฒนาโดยพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทุกด้าน ส่งเสริมโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถรวมหรือเลิกได้โดยพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และให้มีการถ่ายโอนโรงเรียนขนาดเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในปี พ.ศ. 2547 นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ได้บรรยายพิเศษในการประชุมชี้แจงโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กแก่ผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการนโยบายการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ กรุงเทพมหานคร สรุปได้ ดังนี้ [6] (1) โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ทั่วประเทศเป็นหนึ่งในยุคศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เด็กในชนบทยากจนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งการศึกษาของชาติจะทิ้งให้ชนบทไม่เติบโตไม่ได้ จึงจำเป็นต้องเร่งการพัฒนา ฉะนั้น ความเร็วของการเร่งการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กจึงต่างกันกับการพัฒนาโรงเรียนในเมืองที่จำเป็นต้องเร่งความเร็วมากขึ้น คำว่า “เร่ง” หมายถึง เร่งพัฒนาในทุกด้าน คือ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการงบประมาณ บุคลากร (2) กระบวนการยกระดับโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องใช้วิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กและกระบวนการต่าง ๆ เข้าไปพัฒนา เช่น การจัดวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ การจัดตั้งอำนาจความสะดวกในการเรียนรู้ อาทิ การจัดรถโมบาย

คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่เข้าไปช่วยสอนคอมพิวเตอร์แก่นักเรียน การหมุนเวียนครูเข้าไปสอน การจัดอบรมครูด้านภาษาอังกฤษ และ ICT ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายครูด้วยกันต่อไป (3) สภาพของโรงเรียนขนาดเล็กมีความแตกต่างกัน ดังนั้นไม่ควรตั้งกติกากการทำงานหรือคำสั่งที่ดันไม่ได้แต่ควรให้ผู้บริหารโรงเรียนเสนอวิธีการพัฒนาการทำงานและความต้องการเข้ามา โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ควบคุมคุณภาพของครูและนักเรียน เช่น บางโรงเรียนในห้องเรียนเดียวมี 2 ชั้นเรียน แต่มีครูคนเดียวสอน ลักษณะเช่นนี้ต้องฟังครูผู้สอนว่าต้องการอะไร และ (4) นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีคุณภาพดีขึ้นไปภายในสิ้นปีการศึกษา 2547 ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น แต่หากการพัฒนาฯ ได้ผลเหมือนเดิม และไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก็จำเป็นต้องหาแนวทางตรวจสอบและวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

2) สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กตามนโยบาย พบว่า มีการดำเนินการในระดับกรม (สพข. ขณะนั้น) ได้สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถยุบรวม หรือเลิกสัมนโรงเรียนได้เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถพัฒนา หรือไม่มีตัวป้อนหรือไม่สามารถจัดสรรครูเข้าไปสอนได้ครบชั้นเรียน โดยจัดค่าพาหนะรับส่งนักเรียนตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 10 บาท/คน/วัน ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.7/627 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2542 จำนวน 200 วันต่อปีการศึกษา ทั้งนี้ ตามนโยบายจะต้องจัดค่าพาหนะให้นักเรียนทุกคนจนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนที่ไปเรียนรวมและจัดให้นักเรียนใหม่ในชั้นอนุบาล 1 หรือประถมศึกษาปีที่ 1 หรือเด็กที่ย้ายครัวเรือนเข้ามาในเขตบริการของโรงเรียนมาเรียนรวมทุกคน ในปีการศึกษาต่อไปอีก 2 ปีการศึกษาหลังจากนั้นจัดให้ตามเกณฑ์นักเรียนห่างไกลเกิน 3 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2540 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเงื่อนไขการกู้ยืมเงินของรัฐบาลนั้น ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB : The Asian Development Bank) ได้เสนอแนะให้ไทยกำหนดอัตราครูต่อนักเรียนที่ 1 : 25

1.4 ทศวรรษที่ 4 (พ.ศ. 2550-2559) พบว่ามีนโยบายการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

รัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ [7]

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบวางแผนการจัดตั้งและพัฒนาโรงเรียนในแต่ละ สพท. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ พัฒนาระบบบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน และการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม กำกับ และการวิจัยและพัฒนาสื่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดทำมาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็ก การปรับปรุงและพัฒนาสถานที่เรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหาครุภัณฑ์ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วม การจัดให้มีระบบและ

กลไกในการระดมทรัพยากร และการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม

ในปี พ.ศ. 2555 นายสุชาติ ธาดาธำรงเวช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้กับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 [8] ว่า ต้องการให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีอนาคต ไม่ได้ต้องการยุบโรงเรียน เพียงแต่เสนอแนะให้ไปร่วมหารือถึงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ เพื่อต้องการเน้นให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างเต็มที่ และมีคุณภาพ ซึ่งต้องทำความเข้าใจครูผู้สอน รวมทั้ง ผู้ปกครอง และชุมชนด้วย โดยมอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กไว้ ดังนี้ (1) นโยบายหลัก คือ การให้โอกาสนักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจึงให้ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เสมือนว่าเป็นลูกหลาน การศึกษาที่มีคุณภาพควรมีให้ทั่วถึง ไม่ใช่มีแต่ในเมือง (2) ส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กไปเรียนร่วมกับโรงเรียนใหญ่ หรือโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน และมีพาหนะเดินทางที่สะดวกปลอดภัย การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวน 120 คน ลงมามีเป้าหมายเพื่อไม่ให้นักเรียนเหล่านั้นเสียโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ (3) การรวบรวมโรงเรียน เป้าหมายคือให้นักเรียนมีคุณภาพดีขึ้น ต้องจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยให้เท่าเทียมกัน และหากเนื้อหาสาระวิชาไหนยาก ให้จัดหาครูเก่ง ๆ มาสอนนักเรียนในโรงเรียนรวบรวม (4) ให้ผู้ปกครองเป็นคนตัดสินใจว่าอนาคตของลูกจะเรียนที่ไหน อยู่อย่างไร รัฐจะสนับสนุนงบประมาณทั้งค่าพาหนะเดินทาง หรือจัดรถรับส่งนักเรียน และครู เดินทางไปโรงเรียนที่ไปรวบรวม และ (5) โรงเรียนใดที่อยู่ห่างไกล หรือพื้นที่พิเศษไม่สามารถรวบรวมกับโรงเรียนใดได้ ควรจัดระบบการสอนทางไกลเข้ามาช่วย และให้ผู้ปกครองและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนมากขึ้น

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดรองรับแนวคิดข้างต้น และกำหนดยุทธศาสตร์มาตรการเป้าหมาย และงบประมาณรองรับ เพื่อเป็นกรอบคิดให้หน่วยงานทุกระดับได้ใช้เป็นแนวทางการรวบรวมโรงเรียนขนาดเล็กให้บรรลุเป้าหมาย โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการ เป็น 3 ระยะ คือ [8]

ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2555-2556

ภายในปีการศึกษา 2556 จะสามารถรวมโรงเรียนได้จำนวน 5,816 โรงเรียน โดยให้เร่งรัดดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

1. ภายในปีการศึกษา 2555 รวมโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 40 คน จำนวน 2,616 โรงเรียน
2. ภายในปีการศึกษา 2556 รวมโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 60 คน จำนวน 3,200 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 61-120 คน หากประสงค์และมีความพร้อมก็สามารถดำเนินการรวมโรงเรียนได้

ระยะที่ 2 ปีการศึกษา 2557-2558

ภายในปีการศึกษา 2558 จะสามารถรวมโรงเรียนได้จำนวน 6,429 โรงเรียน โดยให้เร่งรัดดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

1. ภายในปีการศึกษา 2557 รวมโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 80 คน จำนวน 3,424 โรงเรียน
2. ภายในปีการศึกษา 2558 รวมโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 100 คน จำนวน 3,005 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 101-120 คน หากประสงค์และมีความพร้อมก็สามารถดำเนินการรวมโรงเรียนได้

ระยะที่ 3 ปีการศึกษา 2559-2560

ภายในปีการศึกษา 2560 รวมโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 101-120 คน จำนวน 2,424 โรงเรียน

สำหรับการขับเคลื่อนตามนโยบายข้างต้น นายชินภัทร ภูมิรัตน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประชุมติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 60 คน ซึ่งได้มีการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศรวม 182 เขต ๕๖ วัน สพป.กทม. ไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อย่างชัดเจน และให้ส่งแผนดังกล่าวให้ สพฐ. พิจารณาเพื่อจะรู้ข้อมูลที่แน่นอนว่า มีโรงเรียนใดขนาดเล็ก แห่งใดบ้างต้องยุบเลิก โดยให้หลักการกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดทำแผนโรงเรียนขนาดเล็ก ว่าก่อนจะเสนอยุบเลิก หรือยุบรวมโรงเรียนแห่งใดนั้น จะต้องผ่าน 3 ขั้นตอนที่สำคัญก่อน โดยเริ่มต้นจากการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กแห่งนั้น พร้อมกับเร่งรัดพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดทำแผนที่ตั้งของโรงเรียน การรวมกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา หากผ่าน 2 ขั้นตอนแรกแล้ว โรงเรียนแห่งนั้น ยังมีจำนวนนักเรียนลดลง และได้มีการหารือประชุม ชุมชน จนได้รับความเห็นชอบให้ยุบเลิกโรงเรียนได้ สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น สพฐ. ได้พัฒนาโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อการศึกษา หรือ Obec Channel ซึ่งมีผังรายการต่าง ๆ ที่น่าสนใจและสามารถนำระบบดังกล่าวมาเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูสอนไม่ครบชั้นและไม่ครบวิชาได้ โดยผังรายการจะมีเนื้อหาครอบคลุมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาเป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของไทย พบว่า นักบริหารการศึกษาและนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุดและส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนอย่างจริงจัง จึงนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนควบรวมครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป รวมทั้งการจัดการทรัพยากรที่ดิน ๕๖๗ ของโรงเรียนที่ถูกควบรวม โดยเฉพาะเรื่องอาคาร

สถานที่ ซึ่งไม่ควรปล่อยปละ ละเลยให้เป็นที่รกร้าง

2.2 โรงเรียนที่ไม่สามารถควบรวมกับโรงเรียนอื่นได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดูแลช่วยเหลือให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ด้วยเทคนิควิธีการหลากหลาย เช่น สนับสนุนให้สอนแบบคละชั้น การใช้สื่อการเรียนทางไกล การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย เป็นต้น

2.3 ในหลายกรณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจไม่สามารถรวมโรงเรียนได้ทันที หรือรวมได้หมดทั้งโรงเรียน อาจกำหนดการรวมเป็นบางช่วงชั้น ล้อยดำเนินการเป็นระยะ และรวมหมดทั้งโรงเรียนภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีหลักประกันว่า การควบรวมโรงเรียนจะไม่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องสูญเสียสิทธิที่มีอยู่เดิมและเพื่อให้การควบรวมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาฝ่ายบุคคล ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มสินทรัพย์ และผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมวางแผนและปฏิบัติการรวมโรงเรียน

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กแบบเรียนรวมในช่วงทศวรรษที่ 2 ถึง 4 (พ.ศ. 2530-2559) คือ รูปแบบศูนย์โรงเรียนที่มีนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวมในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์ ทุกชั้นเรียน เนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาไม่ครบชั้น และไม่ครบกลุ่มสาระ จึงเป็นการรวมกันเฉพาะด้านวิชาการ ส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ ยังคงลักษณะเดิม และเป็นการรวมนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน มีสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน การคมนาคมค่อนข้างไม่มีปัญหาและระยะทางระหว่างโรงเรียนไม่เกิน 3 กิโลเมตร ซึ่งสอดคล้องกับโกศล ปราคำ และวัชรภรณ์ วัตรสุข [9]

ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแบบศูนย์โรงเรียน ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ได้ครบทุกกลุ่มสาระ สามารถช่วยแก้ปัญหาของโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น และไม่ครบกลุ่มสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการบูรรวมโรงเรียน อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ และมีปัญหาครูไม่ครบชั้น ไม่ครบกลุ่มสาระ งบประมาณมีไม่เพียงพอ ผู้เกี่ยวข้องจึงเห็นด้วยกับการบูรรวมโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนมีครูครบชั้น และครบกลุ่มสาระ ซึ่งสอดคล้องกับสุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ [10] ที่พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนหลักและโรงเรียนบูรรวมส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการบูรรวมโรงเรียนขนาดเล็ก และเห็นด้วยกับนโยบายการบูรรวมโรงเรียนขนาดเล็กว่ามีประโยชน์ต่อผู้เรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนควรรวมครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป สืบเนื่องจาก การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้มีปัญหาทางวิชาการเรื่องการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังมีปัญหาในการบริหารงานทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับชาลินี กำลังงาน [11] ที่พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานการเงินในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดเจ้าหน้าที่การเงิน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ไม่ครบกลุ่มสาระ การที่ครูยังต้องมาทำเรื่องการเงินอีก ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหอบด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ คือ การจัดแบบเรียนรวมในโรงเรียนที่ตั้งเป็นศูนย์ทุกชั้นเรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดทำฐานข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อจะสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการบูรรวมโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ มีทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการวางแผนระยะยาวในการบูรรวมโรงเรียน โดยพิจารณาถึงความพร้อมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2525). *นโยบายในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2551). *แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กปี 2551-2553*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ สหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2533). *การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*.

- เล็ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2533). การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขจัดความสูญเปล่าของการประถมศึกษา. เอกสารอัดสำเนา : สำนักงานฯ.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). 1 ปี สพลฐ.ก้าวใหม่ที่ไกลกว่า. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- [7] กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). หนึ่งปีแห่งการเร่งรัดพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม.
- [8] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอสภาการศึกษาทางเลือก. เอกสารประกอบการประชุมทางไกล (Video Conference) เรื่อง มอบนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก วันพฤหัสบดีที่ 9 กุมภาพันธ์ 2555.
- [9] โกศล ปราคำ และวัชรภรณ์ วัตรสุข. (2536). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่. ม.ป.ท.
- [10] สุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ. (2544). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาการยุบรวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [11] ซาลินี กำลังงาน. (2547). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานการเงินในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- [12] กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2556). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ความเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-ตุลาคม 2556).
- [13] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- [14] มยุรฉัตร เงินทอง. (2558). การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 16 และการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.

การแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาในภาษาไทย : การศึกษากลวิธีทางภาษากับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ

The correction making in Thai : A study of linguistics strategies and native speakers' motivational concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์^{1*}

Sittitam Ongwuttiwat^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาตามแนวคิดวิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยใช้แบบสอบถามประเภท Discourse Completion Test (DCT) จากกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งจากคณะสายวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 จำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนามากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา มี 2 ส่วน คือ 1) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิด พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) (2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) (3) ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) และ (4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา การแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาในภาษาไทย ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ ภาษากับวัฒนธรรม วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

Abstract

This research article aims to study linguistic strategies that Thai people adopted to make correction, as well as to study native speakers' motivational concerns while performing the act. The results indicate that Thai speakers adopted mitigating strategies more frequently than bold-on record strategies. An analysis of native speaker's motivational concerns reveals that there are two types of motivational concerns-1) motivational concerns relating

¹ * อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Lecturer of faculty of liberal arts, Thammasat University

to the purpose of conversation 2) motivational concerns relating to the context of conversation. It found that Thai speakers place a priority on keeping relationship with the interlocutor. This linguistics behavior might be motivated by four sociocultural factors: (1) an interdependent view of self (2) collectivism (3) interpersonal orientation and (4) High context culture

Keywords : linguistic strategy, the correction making in Thai, native speakers' motivational concern, language and culture, Emancipatory Pragmatics

บทนำ

ในบรรดาการปฏิสัมพันธ์หลากหลายประเภท การแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนานับเป็นการปฏิสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้พูดจำเป็นต้องเลือกว่าจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแก้ความเข้าใจผิดดังกล่าว

ในวัฒนธรรมไทย คนไทยมักไม่แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาอย่างตรงไปตรงมาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และคนไทยมักแก้ใจความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม (Klusner) [1] สังเกตได้จากคำที่เรานิยามว่า “น้ำจุ่นไว้ น้ำใสไว้ นอก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เราจะรู้ว่าคู่สนทนาเข้าใจข้อมูลบางอย่างคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง เราก็ไม่อาจแสดงออกมาให้ใครรู้ นอกจากนี้คนไทยยังมีวิธีจัดการกับการแก้ไขความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาโดยวิธีประนีประนอมเพื่อไม่ให้กระทบจิตใจของผู้อื่น ดังในสำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าคนไทยจะเห็นว่า การแก้ความเข้าใจในกลุ่มสนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาอย่างตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่การแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนานี้ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คนไทยต้องแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา คนไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการสร้างปฏิสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดในภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยของ

ปราณี โหมคหิรัญ [2] ที่ศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาแบบการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ศึกษาจากผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอเมริกัน) และการศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาแบบการศึกษาภาษาในระหว่างหรือการศึกษาการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมของผู้พูดที่เรียนภาษาอื่นเป็นภาษาที่สอง (ศึกษาจากผู้พูดภาษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง) ตามกรอบแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown, and Levinson [3] และจากการศึกษายังไม่พบว่ามีการวิจัยใดที่ศึกษาการแก้ความเข้าใจของกลุ่มสนทนาในภาษาไทยจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดในภาษาไทยโดยมุ่งพิจารณาที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีคำถามการวิจัยว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา และเมื่ออยู่ในสถานการณ์การแก้ความเข้าใจผิด ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดบ้างในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา

แนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจนี้เป็นไปตามแนวทางที่เรียกว่า “Emancipatory Pragmatics” หรือ “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) คิดขึ้นโดย Hanks, Ide, and Katagiri [5] เป็นแนวคิดที่เกิดมาจากการร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนงสาขาทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา

นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ปริชานที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือ การวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (common sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิธีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตกซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของภาษาได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิถีการปฏิสัมพันธ์ที่กลั่นกรองมาจากความคิดหรือค่านิยมของสังคมนั้น ๆ เอง

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนาในภาษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. การแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

การแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา ในบทความวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแก้ความเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนของคู่สนทนาเกี่ยวกับข้อมูลหรือเหตุการณ์บางอย่าง

2. กลวิธีทางภาษา

กลวิธีทางภาษา ในบทความวิจัยนี้ หมายถึง วิธีการทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

3. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจ

ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจ ในบทความวิจัยนี้

หมายถึงปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมี

วัตถุประสงค์ในการศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนาใน 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา และ 2) เพื่อศึกษาข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา ดังนั้นวิธีการเก็บข้อมูลและขอบเขตของข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT)¹ เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งจากคณะสายวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งสถานการณ์การแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาในแบบสอบถามออกเป็น 3 สถานการณ์เพื่อให้มีความหลากหลาย ได้แก่ 1) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านเข้าใจวันแสดงคอนเสิร์ตผิดจากวันแสดงจริง 2) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านเข้าใจวิธีการอ่านแบ่งพยางค์ของชื่อวิทยากรที่เพื่อนของท่านต้องเป็นพิธีกรผิดจากความเป็นจริง และ 3) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านเข้าใจคำแนะนำวิธีการทำรายงานปลายภาคของอาจารย์ผิดจากความตั้งใจของอาจารย์

2. ส่วนที่เป็นข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่

¹ ผู้วิจัยเรียก “Emancipatory Pragmatics” ว่า “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” ตามฉัฐพร พานโพธิ์ทอง [4]

ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาจากนักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งจากคณะสายวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน (กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนวิธีดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. สืบหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการสืบหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวทาง Emancipatory Pragmatics หรือวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา กับข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึง และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาในภาษาไทยได้แก่งานวิจัยของปราณี โหมดหิรัญ [2] ซึ่งศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาแบบการศึกษาข้ามวัฒนธรรมและการศึกษาการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาแบบการศึกษาภาษาในระหว่างหรือการศึกษาการถ่ายโอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้พูดที่เรียนภาษาอื่นเป็นภาษาที่สองตามกรอบแนวคิดของบราวน์และเลวินสันแต่ยังไม่ได้ศึกษาจากมุมมองของเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งจากคณะสายวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในส่วนของการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือ ขณะที่ในการศึกษาข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านเข้าใจวันแสดงคอนเสิร์ตผิดจากวันแสดงจริง

หากเพื่อนของท่านเข้าใจวันแสดงคอนเสิร์ตผิดจากวันแสดงจริง ท่านจะอย่างไร

แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา โดยพูดว่า .....

ไม่แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา เพราะ .....

แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา โดยใช้วิธีอื่น คือ .....

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา

ในขณะที่ท่านแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ปัจจัย

.....
.....
.....

² ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับชาญวิทย์ เขียวฤทธา [6] แต่ดัดแปลงให้เข้ากับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาและผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม เนื่องจาก Kasper, and Blum-Kulka กล่าวว่า “การใช้แบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนวิธีหนึ่ง” (Kasper, and Blum-Kulka, 1993 อ้างถึงใน ชาญวิทย์ เขียวฤทธา [6])

4. เก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น

5. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา โดยในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาเท่านั้น ไม่รวมถึงการศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบในช่องคำตอบ “ไม่แก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา” และ “ตอบแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาโดยใช้วิธีอื่น” และ 2) วิเคราะห์ข้อค้นพบที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ออกมาจากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ” มาวิเคราะห์ เริ่มจากการนำคำตอบมาจำแนกเป็นถ้อยคำ โดยพิจารณาจาก 1) การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และ 2) เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ และเมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็นถ้อยคำแล้ว จึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความของถ้อยคำนั้น และอาศัยแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นเกณฑ์

6. เรียบเรียงผลการวิจัย

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการ วิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา และ 2. ข้อค้นพบที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้พูด

ภาษาไทยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ในที่นี้หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดแก้ความเข้าใจผิดของผู้ฟังเกี่ยวกับข้อมูลบางอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำ หรือใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความเป็นเจตนาอื่น

กลวิธีตรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1 การบอกว่าข้อมูลนั้นไม่ถูกต้อง

การบอกว่าข้อมูลที่เข้าใจอยู่นั้นไม่ถูกต้อง หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำบอกผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมาว่าข้อมูลที่ผู้ฟังกำลังเข้าใจอยู่นั้นเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง มักปรากฏคำบอกปฏิเสธ “ไม่” “ไม่ได้” หรือ “ไม่ใช่” ในถ้อยคำ

- แกจวันแสดงไม่ถูกนะ (1)

- อาจารย์เค้าไม่ได้เเนะนำอย่างนั้น (2)

จากตัวอย่างที่ (1)-(2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าข้อมูลที่ผู้ฟังเข้าใจอยู่นั้นไม่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมาโดยปรากฏคำ “ไม่” และ “ไม่ได้” ในตัวอย่างที่ (1) และ(2) ตามลำดับ

1.1.2 การบอกข้อมูลที่ถูกต้อง

ข้อมูลที่ถูกต้อง หมายถึง การที่ผู้พูดแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาโดยการบอกข้อมูลที่ถูกต้องให้กลุ่มสนทนาทราบ

- คอนเสิร์ตแสดงวันเสาร์นะ ไม่ใช่วันอาทิตย์ (3)

- ชื่อวิทยากรอ่านพะชะระชะ ไม่ใช่พัช... (4)

จากตัวอย่างที่ (3)-(4) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อแก้ความเข้าใจผิดของผู้ฟังอย่างตรงไปตรงไป

1.1.3 การแสดงการสั่ง

หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาด้วยวิธีตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำแสดงการสั่งเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจข้อมูลถูกต้องมักปรากฏคำบอกมาลา

"ต้อง" ในถ้อยคำ

- **แกต้อง**เข้าใจใหม่ว่ามันอ่านว่า...ไม่ใช่... (5)
- **ต้อง**ทำแนววิจัยตามแบบอาจารย์นะแก (6)

จากตัวอย่างที่ (5)-(6) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาโดยตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำการแสดงการสั่งซึ่งปรากฏคำบอกมาลา "ต้อง" ในถ้อยคำ

1.1.4 การแสดงการตำหนิ การแสดงการ

ตำหนิ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิผู้ฟังเนื่องจากเข้าใจข้อมูลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงเพื่อที่ผู้พูดจะแก้ไขความเข้าใจผิดดังกล่าว

- **ขี้ลืมจริง ๆ เลย**แก บัตรนี้แกก็เป็นคนซื้อกับมือเอง (7)

- **อ่านผิดทุกที** นี่มันเป็นการซ้อมครั้งที่สามแล้วนะเว้ย (8)

จากตัวอย่างที่ (7)-(8) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการตำหนิผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแก้ความเข้าใจผิดผู้ฟัง

1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดไม่ได้แสดงการแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาตรงไปตรงมา แต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงของการแก้ความเข้าใจผิดหรือใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ

กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.2.1 การแสดงการถาม

การแสดงการถาม หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการถามเพื่อแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนา มักปรากฏคำแสดงการถามในถ้อยคำ

- **เท่าที่ชั้นรู้** มันจัดวันเสาร์ไม่ใช่หรือ (9)
- **แกเข้าใจคำแนะนำของอาจารย์...ผิดไปรีเปลา**

(10)

จากตัวอย่างที่ (9)-(10) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามในการแก้ความเข้าใจผิดผู้ฟังโดยปรากฏคำแสดงการถาม "ไม่ใช่หรือ" และ "รีเปลา" ในตัวอย่างที่ (9) และ (10) ตามลำดับ

1.2.2 การขอให้กล่าวซ้ำ

การขอให้กล่าวซ้ำ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อขอให้ผู้ฟังกล่าวซ้ำในสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวถึงนั้นอีกครั้งเพื่อแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนา

- **แกลองบอกชั้นอีกที**ซิ ว่าคอนเสิร์ตจัดวันไหนนะ (11)

- **อ่านยังงั้น** **อ่านให้ชั้นฟังอีกทีได้มั๊ยอะ** (12)

จากตัวอย่างที่ (11)-(12) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอให้กล่าวซ้ำเพื่อแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนา

1.2.3 การแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจ

การแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงลังเลหรือไม่แน่ใจในข้อมูลที่ผู้ฟังรู้เพื่อแก้ความเข้าใจผิดผู้ฟังมักปรากฏคำกริยา "ไม่แน่ใจ" หรือ "ไม่มั่นใจ" ในถ้อยคำ

- **ชั้นก็ไม่แน่ใจ**นะว่ามันจัดวันอาทิตย์ตามที่แกบอก" (13)

- **ไม่มั่นใจ**จะมิงว่าอาจารย์เค้าจะเอารายงานแบบที่มิงเข้าใจรีเปาว (14)

จากตัวอย่างที่ (13)-(14) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจเพื่อแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาโดยปรากฏคำกริยา "ไม่แน่ใจ" และ "ไม่มั่นใจ" ในตัวอย่างที่ (13) และ (14) ตามลำดับ

1.2.4 การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ

การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเพื่อแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนามักปรากฏคำกริยา "สงสัย" "ไม่เข้าใจ" "งง" ในถ้อยคำ

- **ชั้นสงสัย**อะว่าทำไมแกถึงเขียนโครงร่างรายงานมาแบบนี้ (15)

- **เรางง**ว่าทำไมเธออ่านชื่อวิทยากรแบบนี้ (16)

จากตัวอย่างที่ (15)-(16) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเพื่อแก้

ความเข้าใจผิดคู่สนทนาโดยปรากฏคำกริยา “สงสัย” และ “งง” ในตัวอย่างที่ (15) และ (16) ตามลำดับ

1.2.5 การแสดงการแนะนำ

การแสดงการแนะนำ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการแนะนำให้ผู้ฟังกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อแก้ความเข้าใจผิดผู้ฟังมักปรากฏคำกริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

- ชื่นชอบอยากให้ทดลองไปเช็คชื่อวิทยากรในเว็บคณะของเค้าอีกทีว่าอ่านยังงัย (17)

- แกล้งไปถามอาจารย์เค้าคู่อีกทีเถอะว่าที่เค้าแนะนำแบบนี้มี (18)

จากตัวอย่างที่ (17)-(18) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการแนะนำโดยปรากฏคำกริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปอัตราส่วนความถี่ของกลวิธีทางภาษาทั้งกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (ครั้ง/ร้อยละ)	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง (ครั้ง/ร้อยละ)
1. การบอกว่าข้อมูลนั้นไม่ถูกต้อง (41 ครั้ง/ร้อยละ 5.35)	1. การแสดงการถาม (291 ครั้ง/ร้อยละ 38.03)
2. การบอกข้อมูลที่ถูกต้อง (32 ครั้ง/ร้อยละ 4.18)	2. การขอให้กล่าวซ้ำ (99 ครั้ง/ร้อยละ 12.94)
3. การแสดงการสั่ง (29 ครั้ง/ร้อยละ 3.79)	3. การแสดงความสงสัยหรือไม่แน่ใจ (93 ครั้ง/ร้อยละ 12.15)
4. การแสดงการตำหนิ (20 ครั้ง/ร้อยละ 2.61)	4. การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ (86 ครั้ง/ร้อยละ 11.24)
	5. การแสดงการแนะนำ (74 ครั้ง/ร้อยละ 9.67)
(122 ครั้ง/ร้อยละ 15.94)	(643 ครั้ง/ร้อยละ 84.05)
765 ครั้ง/ ร้อยละ 100	

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 84.05 ขณะที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 15.94 ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หลีกเลี่ยงการท้าทายโดยตรง หลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ ความไม่พอใจ และความรำคาญ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระงับอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner) [1]

2. ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูด

ภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการศึกษาพบว่าข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของคู่สนทนา พบทั้งข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของคู่สนทนาและข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของข้อความที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา

ข้อความที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา		
1. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2. ข้อความที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	
	2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือกลุ่มสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)
1) การรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา (171 ครั้ง/ร้อยละ 14.51) 2) การทำให้กลุ่มสนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา (25 ครั้ง/ร้อยละ 2.31)	1) สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและกลุ่มสนทนา (110 ครั้ง/ร้อยละ 10.20) 2) ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับกลุ่มสนทนา (96 ครั้ง/ร้อยละ 8.90) 3) ความอาวุโสของผู้พูดและกลุ่มสนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 4) ความสนิทระหว่างผู้พูดและกลุ่มสนทนา (86 ครั้ง/ร้อยละ 7.97) 5) ลักษณะนิสัยของกลุ่มสนทนา (71 ครั้ง/ร้อยละ 6.58) 6) ที่ทำของกลุ่มสนทนาในขณะที่สนทนา (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02)	1) การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 2) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่อง (80 ครั้ง/ร้อยละ 7.42) 3) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาท่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือกลุ่มสนทนา (73 ครั้ง/ร้อยละ 6.77) 4) โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แก้ความเข้าใจผิด (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02) 5) ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา (54 ครั้ง/ร้อยละ 5.00)
196 ครั้ง/ร้อยละ 18.18	519 ครั้ง/ร้อยละ 48.14	363 ครั้ง/ร้อยละ 33.67
	882 ครั้ง/ร้อยละ 81.81	
1,078 ครั้ง/ร้อยละ 100.00		

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าข้อความที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาที่มีทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงมากที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยไม่ชอบการเผชิญหน้าและพยายามสร้างความประนีประนอมกับกลุ่มสนทนา

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและคำนึง

ถึงปัจจัยในการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นสำคัญในการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาดังผลการวิจัยในหัวข้อข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ดังนี้

(1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus, and Kitayama [7] กล่าวว่าไว้ว่า ในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกันไป เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคมญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) และอธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น

ในขณะที่คนที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมและตัวตนของเรากับบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกันนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุขอ่อนนุ่ม ไม่กระทำให้คู่สนทนารู้สึกที่ไม่ดีโดยตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข [8] ได้เสนอที่ชนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปฏิจจสมุปบาท” (หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือคู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner [1] Bilmes [9] Podhisita [10] สนิท สมักรการ [11] อลิน รพีพัฒน์ [12] และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ [13] ได้อธิบายว่าคนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคมและปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกเลี่ยงการเข้าไปผูกพัน และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามที่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในการแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาเนื่องจากถ้าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกับผู้ที่ข่มจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของสังคมดังกล่าว

(2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede [14] เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) สังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2) สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างเป็นปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

ทั้งนี้ Hofstede [14] และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis [15] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18] Jandt and Pederson [19] ชิตยา สุวรรณะชญ และคณะ [20] สุพัตรา สุภาพ [21] และเมตตา วิวัฒนาภู [22] ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา [23] จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการ การยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำคำนึงถึงความรู้สึกของคนอื่นเป็นสำคัญ

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาในการแก้ความเข้าใจผิดคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มเนื่องจากสังคมอิงกลุ่มเป็นสังคมที่ผู้พูดจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะฉะนั้นการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแก้ความเข้าใจผิดจึงสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีให้สมาชิกภายในกลุ่ม

(3) ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation)

Gudykunst W, B. and Ting-T, S. [24] เสนอว่าในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยแบ่งประเภทของสังคมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ สังคมแบบให้ความสำคัญกับการกิจ

หรือเป้าประสงค์ของงาน (task orientation) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมุ่งให้ความสำคัญกับเป้าหมายหรือความสำเร็จของงานเป็นหลัก และสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมุ่งให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากกว่าเป้าหมายหรือความสำเร็จของงาน

นักวิชาการทั้งทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Pongsapich [17] Roongrengsuke and Chansuthus [18] ชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากกว่าความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับการกิจหรือเป้าประสงค์ของงาน กล่าวคือ คนไทยมักให้ความสำคัญและมุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าการแสวงหาความสำเร็จจากงานโดยตรงหรือมีความคิดว่าการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะประสบความสำเร็จจากภารกิจหรืองานได้นั้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดว่าเมื่อผู้พูดต้องแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา ผู้พูดคำนึงส่วนใหญ่มักคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับกลุ่มสนทนามากกว่าการทำให้กลุ่มสนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา

(4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall (25) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมดโดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนใน

วัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall [25] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18] สุพิศรา สุภาพ [21] พัทธวีภา เอื้ออมรรณิข [26] จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) กล่าวคือ ในการแสดงความไม่พอใจ คนไทยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงบริบทของการปฏิสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์โดยดูความเหมาะสมกับบริบท บุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการแก้ความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนาทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือกลุ่มสนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแก้ความเข้าใจผิด

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา แต่จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งยังเลือกตอบแบบสอบถามในช่องคำตอบ “ไม่แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนา” และ “แก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มสนทนาโดยใช้วิธีอื่น” นอกเหนือจากการใช้กลวิธีทางภาษาและจากการสังเกตของผู้วิจัย ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถาม

ที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มคนยังมีความสัมพันธ์กับการไม่แก้ความเข้าใจผิด กลุ่มคนรวมไปถึงการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มคนโดยใช้วิธีอื่น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักศึกษาเท่านั้น และอาจยังไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาไทยทั้งหมด ซึ่งหากได้มีการศึกษาต่อไปก็จะทำให้เข้าใจแง่มุมของการแก้ความเข้าใจผิดของกลุ่มคนในภาษาไทยในแง่มุมที่ละเอียดและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Klausner, W, J. (1981). Reflections on Thai culture. Bangkok : Suksit Siam.
- [2] ปราณี โหมดหิรัญ. (2548). การแก้ความเข้าใจผิดในผู้พูดคนไทยและคนอเมริกัน : การศึกษาวิจัยในปฏิบัติศาสตร์ข้ามวัฒนธรรม และวิจัยปฏิบัติศาสตร์ภาษาในระหว่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] Brown, P. and S. Levinson. 1987. Politeness : Someuniversal in language usage. London : Cambridge University Press.
- [4] ณัฐพร พาน โปธิ์ทอง. (2555). เอกสารคำสอนรายวิชาการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววิจัยปฏิบัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] Hanks, W, Ide, S, and Katagiri, Y(2009). Introduction towards an mancipatory pragmatics. Journal of Pragmatics, 41 : 1-9.
- [6] ชาญวิทย์ เขาวฤทธา. (2554). วัฒนธรรม 3 ชนิด กับแนวคิดเรื่องบุญคุณในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] Markus, H. R., and Kitayama, S. (1991). Culture and the self : Implications for cognition, emotion, and motivation. Psychological Review, 98(2) : 224-253.
- [8] ณัฐพร พาน โปธิ์ทองและศิริพร ภักดีผาสุข. (2557). ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไรในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [9] Bilmes, J. (1992). Dividing the rice : A microanalysis of mediator's role in Conflict management in Thailand. In K. Leung and D. Tjosvold (Eds.), Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture. Singapore : Wiley. a Northern Thai negotiation". Language in society, 21: 569-602.
- [10] Podhisita, C. (1998). Buddhism and Thai world view. In Ponsapich, A. (Eds). Tradittionnal and changing Thai world view. (pp. 29-62). Bangkok : ChulalongkornUniversity Press.
- [11] สนิท สมักรการ. (2529). สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [12] อकिन รพีพัฒน์. (2539). มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- [13] ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). ผู้ใหญ่-ผู้น้อยใน สุวรรณสถานอนันต์และเนื่องน้อย บุญยเนตร (บรรณาธิการ), คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย. (หน้า 234-243). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] Hofstede, G. (1987). Culture's consequences : International differences in work-related values. Beverly Hills : Sage Pub.
- [15] Triandis, H, C. (1995). Individualism and collectivism. Boulder : Westview Press.

- [16] Mulder, N. (1996). Inside Thai society : An interpretations of everyday life. Amsterdam : Pepin Press.
- [17] Ponsapich, A. (Eds). (1998). Traditionaland changing Thai world view. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- [18] Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. (2001).
- [19] Jandt, F. E., and Pederson, P.B. (1996). Constructive conflict management : Asia–Pacific cases. Thousand Oaks ; CA : Sage Publications.
- [20] ทิตยา สุวรรณระชฎ และคณะ. (2527). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ข้อสังเกตต่อการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [21] สุพิตรา สุภาพ. (2529). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา และประเพณี**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- [22] เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2549). **การสื่อสารต่างวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [23] ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา [2554]. **การวิเคราะห์ ความหมายแบบครอบคลุมของคำสำคัญทาง วัฒนธรรม “ไม่เป็นไร” “เกรงใจ” และ “ขอโทษ” ในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอภิภาษาเชิงอรรถศาสตร์ ธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิตภาควิชา ภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย**.
- [24] Gudykunst W, B. and Ting-T,S. (1988). Culture and interpersonal communication. Michigan : Sage Publications.
- [25] Hall,S. (1976). Visual culture : The reader. London : Thousand Oaks : SAGE Publicationsin association with the Open University.
- [26] พักตร์วิภา เอื้ออมรวณิช. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อ ความเจียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยใน ระดับอุดมศึกษา.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา ภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร**.

รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Operation Model to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand

 ศรีนนา สิริมาตย์^{1*}

 Sarinna sirimat^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) สร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการสร้างนวัตกรรมการป้องกันการทุจริต การรณรงค์ การเสริมจิตสำนึก การเฝ้าระวังสอดส่อง การเสริมสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน การจัดการความรู้ด้านการป้องกันการทุจริต การสร้างความร่วมมือ การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ปัจจัยด้านการมีจิตใจที่สุจริต (x_1) ปัจจัยด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (x_2) และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (x_{10}) สามารถพยากรณ์ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังสมการ $\hat{Y} = (2.984) + (.132)(x_1) + (.128)(x_2) + (.076)(x_{10})$ 3) รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ 1) ด้านการมีจิตใจที่สุจริต ได้แก่ (1) ทำเพื่อส่วนรวม รู้จักการให้เพื่อสังคม (2) มีจิตสำนึก มีความตระหนักรู้และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม (3) ยึดมั่นในความสัตย์จริงและในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม (4) มีจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด (5) มีระเบียบวินัย เคารพศรัทธา ทำในสิ่งที่ถูกต้อง 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ (1) กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน (2) จุดมุ่งหมายในการทำงานเป็นไปในทางทิศเดียวกัน (3) จัดทำแผนระยะสั้นระยะยาว (4) การวางแผนเพื่อค้นหาทางเลือกให้บรรลุวัตถุประสงค์ (5) ตรวจสอบ/ผลกระทบบเพื่อ

^{1*} ผู้นิพนธ์ ปร.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์) นักศึกษาปริญญาเอกคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล : na22_nana@hotmail.com

* Author. D.P.A. (Public Administration) Doctoral student Faculty of Political Science and Public Administration, RajabhatMahaSarakhm University e-mail : na22_nana@hotmail.com

หาแนวทางแก้ไข (6) การประสานงาน (7) แนวทางในการหาทางเลือก/วางแผนสำรอง (8) วางแผนให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 3) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร/เปิดเผย (2) มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นบุคคลภายนอก (3) ปรับปรุงการทำงาน/โดยมีส่วนร่วมรับฟังข้อเสนอแนะ (4) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเครือข่าย (5) มีส่วนร่วมในกระบวนการใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ (6) มีส่วนร่วมรับรู้ผลการปฏิบัติงาน (7) มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาเครือข่าย

คำสำคัญ : ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

Abstract

The purposes of this research were : 1. to study the Operation to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand 2) to study the factor affecting for Operation to Anti-Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand 3) to develop and confirm the Operation to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand.

The findings were as follows : 1) The Operation to Anti-Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand was at the high level At the high level, all aspect. ranked in descending was develop Innovative anti-corruption promote to raise awareness, Surveillance Strengthening mutual morale Anti-Corruption Knowledge Management Collaboration operational standards And performance evaluation 2) The factor affect for the Operation to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand Factor of Trustworthy (X_1) Strategic planning (X_3) And factors of participation (X_{10}) predict the Operation to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand. Statistically Significance at the 0.05 level for the Operation to Anti- Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand $\hat{Y} = (2.984) + (.132)(X_1) + (.128)(X_3) + (.076)(X_{10})$ 3) The Operation Model to Anti-Corruption and Misconduct of Civil Society Organization Network in the Northeast of Thailand were : 1) The mind is a good faith, such as (1) the collective knowledge for social (2) conscious mind to awareness and take into the public. (3) the truthfulness and goodness. (4) conscious mind to awareness the roles and duties. (5) respect the rules the right. 2) Strategic planning : such as (1) define clear objectives. (2) the objectives to work in the direction. (3) short and long-term planing (4) Planning to find alternatives to achieve objectives. (5) Monitoring / Impact to find solutions (6) Coordination (7) Alternative / alternative planning approaches (8) Plan to be flexible according to the situation. 3) Participation : (1) Participation in information / disclosure. (2) Participation of external opinion. (3) develop for Work / Participating in the feedback. (4) Participate of decision for network. (5) Participate of process for decision. (6) Participation in the work. (7) Participate in the decision making process to provide information for develop the network.

Keywords : Anti-corruption

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและมีความสลับซับซ้อน ทำให้ประเทศต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ในยุคที่ประเทศต้องการการแข่งขันเพื่อที่จะยืนหยัดในสังคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมินั้น ประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นที่ทราบกันว่าปัญหาหนึ่งที่ทำให้กระบวนการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของประเทศขาดความสมดุลและก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่ต่อเนื่องเกี่ยวพันกันหลายด้าน คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่สังคมติดต่อกันมาช้านานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และได้ส่งผลกระทบต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลกโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Corruption Perceptions Index) โดยดัชนีคอร์รัปชันของราชอาณาจักรไทยตกลงจากอันดับที่ 88 ในปี 2555 มาอยู่อันดับที่ 102 จาก 177 ประเทศ ในปี 2556 และต่ำกว่าอีกหลายประเทศในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเมื่อพิจารณาจากเขตเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก ราชอาณาจักรไทยอยู่ในลำดับที่ 7 จาก 16 ประเทศ ถึงแม้ว่าในปี 2557 ประเทศไทยจะมีอันดับที่ดีขึ้น กล่าวคือ ได้ขึ้นมาอยู่ที่อันดับที่ 85 จากการจัดอันดับทั้งหมด 175 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แต่ถ้าดูคะแนนที่ได้รับคือ 38 จาก 100 ก็ยังถือว่าเป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ [1]

สำนักคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จัดโครงการสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต กิจกรรมสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม (50 เขต ทท.ม.) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน โครงการสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต เป็นโครงการที่ส่งเสริมการสร้างร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมผ่านกลไกการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายภาคประชาสังคมของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป โดยอาศัยการขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายด้วยรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาส ให้เครือข่ายมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตได้ทุกรูปแบบตามความเหมาะสมกับบริบททางสังคมของกลุ่มเครือข่ายอย่างยั่งยืน สามารถนำไปสู่การรับรู้อย่างเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ ตระหนักและกระตุ้นให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมที่พึงามแห่งคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เครือข่าย ภาคประชาสังคมของสำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมที่ถูกต้อง โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ เพื่อสร้างสังคมแห่งความซื่อสัตย์สุจริตจากการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป สำหรับโครงการสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต กิจกรรมสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม (50 เขต ทท.ม.) จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และขยายกลุ่มเครือข่าย แนวร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วย หน่วยงาน องค์กรสาธารณประโยชน์ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร [2]

ผู้วิจัยมองว่าการทุจริตและประพฤติมิชอบจะกระทำได้อย่างยากหากประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการปกป้องผลประโยชน์ขององค์กรและประเทศชาติ หากแต่โดยสอดคล้องดูแลร้องเรียนการกระทำอันเป็นการป้องปรามและแก้ไขการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่ผ่านมามีการดำเนินงาน

เป็นเรื่องของบุคคลผู้ดำเนินการมักทำไม่ได้ผลเนื่องจาก กลไกของรัฐซับซ้อน อีกทั้งเกิดผลกระทบทางลบกับ ผู้ดำเนินการหลายครั้งมีการคุกคามจนถึงสูญเสียชีวิต แม้ ในระยะหลังรัฐโดยสำนักงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบแห่งชาติจะได้มีการจัด ตั้งในรูปแบบเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อป้องกันการ ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการดำเนินงานจัดตั้งเครือข่ายในระดับต่าง ๆ ทั้งส่วน กลางและภูมิภาค แต่การดำเนินงานยังเป็นรูปแบบที่ ต่างคนต่างทำ อีกทั้งยังเกิดปัญหาในทางปฏิบัติของ องค์กรเครือข่ายของ เช่นการดำเนินงานที่ผูกติดกับบุคคล มากกว่าการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายที่แท้จริง การดำเนินงานเฉพาะกิจมากกว่าการดำเนินการ เป็นต้น

การศึกษาหา รูปแบบดำเนินงานเครือข่ายภาค ประชาสังคม ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ รูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาสังคม ให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพในการสอดส่องดูแล ป้องปรามและกำจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบสมดัง เจตนารมณ์ ศึกษาบริบทของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งรูปแบบดังกล่าว จะมีประสิทธิภาพ ได้ต้องมาจากหลักวิชาการและความ เห็นของภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนร่วมในทุกภาค ส่วนประชาสังคม ได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อ สังเคราะห์เป็นรูปแบบเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือ ข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งเชิงปริมาณและ คุณภาพ ซึ่งแบ่งระยะของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษา การดำเนินงานป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือ ข่ายภาคประชาสังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) ระดับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม (2) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชา สังคมและ (3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เครือข่ายการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียง เหนือ จากคณะกรรมการระดับจังหวัด ๆ ละ 9 คน จำนวน 198 คน และกรรมการอำเภอ ๆ ละ 2 คน จำนวน 898 คนรวมทั้งหมด 1,096 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิง ปริมาณได้แก่เครือข่ายการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียง เหนือ จากคณะกรรมการระดับจังหวัด ๆ ละ 9 คน จำนวน 198 คน และกรรมการอำเภอ ๆ ละ 2 คน จำนวน 898 คน รวมทั้งหมด 1,096 คน โดยใช้วิธีกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างตามตาราง ของ เคชี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610 [3] อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551 : 71) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 มีลักษณะดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (ChecList)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม และปัจจัยที่มีผลการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมกับปัญหาการวิจัย

2.2.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม โดยเฉพาะประเภทแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (ChecList) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และปลายเปิด (Opened End)

2.2.3 ร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับปัญหาการวิจัย

2.2.4 นำแบบร่างแบบสอบถามไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.5 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) โดยแสดงเป็นจำนวน และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์ระดับ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 และการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น Multiple Linear Regression Analysis [4] (Joreskog and Sorbom, 1998 : 70)

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ เครือข่ายการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการทุจริตภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้บริหาร

ของสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ จำนวน 20 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย โดยการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้อง บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และคณะกรรมการของสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ จำนวน 20 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบตรวจสอบยืนยัน “Connoisseurship” รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยนำผลมาจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณาในการตรวจสอบยืนยัน “Connoisseurship” เพื่อให้บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และคณะกรรมการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการวิพากษ์พร้อมให้คำแนะนำ รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสรุปการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8 และเป็นหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ตามลำดับอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 รองลงมา มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 อายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไปจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 การศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี/หรือปริญญาตรี จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 76.6 และปริญญาโทขึ้นไปจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ตำแหน่งการปฏิบัติงานคณะกรรมการเครือข่าย ป.ป.ช. ภาคประชาสังคม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ระดับจังหวัดจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระดับอำเภอ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว ($\bar{X} = 4.63$)

รองลงมาความปรารถนาดีและช่วยพัฒนาองค์กร ($\bar{X} = 4.62$) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.61$) การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 4.61$) การสร้างภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.59$) การมีจิตใจที่สุจริต ($\bar{X} = 4.58$) การมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.53$) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$) การอุทิศตน ($\bar{X} = 4.51$) และลำดับสุดท้ายการแจ้งเรื่องราวร้องเรียนการทุจริต ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการสร้างนวัตกรรมการป้องกันการทุจริต ($\bar{X} = 4.57$) การรณรงค์การเสริมสร้างจิตสำนึก ($\bar{X} = 4.56$) การเฟ้อระวังสอดส่อง ($\bar{X} = 4.55$) การเสริมสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.55$) การจัดการความรู้ด้านการป้องกันการทุจริต ($\bar{X} = 4.53$) การสร้างความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.51$) การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.47$) และการประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.41$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 มีจำนวน 3 ตัวแปร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้เรียงลำดับตัวแปรที่มีผลต่อการแปรผันในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดได้ไปหาน้อย ดังนี้

- (1) ปัจจัยด้านการมีจิตใจที่สุจริต ($\bar{X}_1$) (Beta = .198)
- (2) ปัจจัยด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X}_3$) (Beta = .176)
- (3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}_{10}$) (Beta = .132)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 2.984 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = (2.984) + (.132)(\bar{X}_1) + (.128)(\bar{X}_3) + (.076)(\bar{X}_{10})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = (.198)(\bar{X}_1) + (.176)(\bar{X}_3) + (.132)(\bar{X}_{10})$$

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กล่าวโดยสรุปรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ข้อค้นพบจากการวิจัยในปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. ปัจจัยที่นำมาศึกษา มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ .313 ($R = .313$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระรวมกันมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยที่นำมาศึกษา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปร กับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ .098 ($R^2 = .098$)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้เรียงลำดับ จากตัวแปรที่มีผลต่อการแปรผันในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านการมีจิตใจที่สุจริต (2) ปัจจัยด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

ในการศึกษารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถอภิปรายผลได้ว่า จากข้อมูลด้านกำลังคน พบว่า ส่วนใหญ่การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นเพศชาย และตัวแทนของภาคประสังคหรือกลุ่มต่าง ๆ ยังให้เกียรติเพศชายกว่าเพศหญิง อาจเนื่องจากในสังคมยังมองว่าเพศชายมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศหญิง และเพศชายจะได้รับการนับถือในการให้เป็นผู้นำมากกว่าเพศหญิง ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ระหว่าง 50 -59 ปีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ถือว่าเป็นช่วงวัยที่มีประสพการณ์ในการทำงานและได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยการเข้ารับการอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอดคล้องกับทฤษฎีองค์กรและการตัดสินใจในองค์กร โดยเฉพาะงานด้านการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์

และในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เป็นช่วงอายุที่มีความพร้อมในเรื่องของความเชี่ยวชาญองค์ความรู้ต่างๆ พร้อมทั้งจะรับสิ่งใหม่ ๆ มีอุดมการณ์เป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม

สามารถอภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คือการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะก่อให้เกิดผลในการปฏิบัติงาน มีความปรารถนาดีในการช่วยพัฒนาองค์กร มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม ควบคู่กันไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กษพร ลิขิตมาศกุล [3] พบว่า เครือข่ายภาคประชาชนฯ มีส่วนร่วมในการวางแผนและมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของ ปปง. อยู่ในระดับต่ำ สำหรับประเด็นวิธีการหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนฯ ที่เหมาะสมได้แก่ การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนฯ ในระดับประเทศ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สามารถอภิปรายผลได้ว่า การดำเนินงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นการสร้างนวัตกรรม การป้องกันการทุจริต และการณรงค์การเสริมสร้างจิตสำนึก คือการมีจิตสาธารณะ และการมีส่วนร่วมของกิจกรรมเครือข่ายภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ โกวิทย์ กังสนันท์ และคณะ [4] การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการติดตาม การตรวจสอบการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการดำเนินงานให้เป็นกลไกในการตรวจสอบซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปลุกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน ยุทธศาสตร์ที่ 2 : รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปจากที่ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 นำมาจัดกลุ่ม (Grouping) สร้างรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้เป็นร่างรูปแบบในการพิจารณา และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเครือข่ายภาคประชาสังคมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้ (1) ด้านการมีจิตใจที่สุจริต (2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3) ด้านการมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2552). **โครงการประกวดบทความเพื่อการณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เรื่อง "ซื่อสะอาด"**. (ม.ป.ท.).
- [2] ฌภัทร เตโช และคณะ. (2549). **แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย**. เอกสารวิชาการ, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- [3] กชพร ลิขิตมาศกุล. (2544). **การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] โกวิท ภัทสนันท์ และคณะ. (2546). **การพัฒนารองค้ำกรและเพิ่มขีดความสามารถของสำนักงานป.ป.ช. : รายงานผลการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหายาเสพติด ตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย

The Forms and Creations to Strengthen the Management of Drug Abuses in Accordance to Kongtunmae with the Principles of Buddhism in Thailand

กาญจนา บุญส่ง¹
Kanchana Boonsong¹
พีระศิลป์ บุญทอง²
Peerasil Bunthong²
เสนาะ กลิ่นงาม³
Sanor Klinggam³
นวรรตน์ ประทุมตา⁴
Nawarat Pratumta⁴
เทิดศักดิ์ ทองแย้ม⁵
Terdsak Tongyam⁵
ดาริน พรหมณ์แก้ว⁶
Daran Pramkaew⁶
ชนานุช เงินทอง⁷
Chananut Ngerntong⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา กองทุนแม่ของแผ่นดิน และ 2) รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหายาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนของประชากรจาก 4 กลุ่ม ตามพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ (1) ตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 2 ชุมชน (2) ตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 2 ชุมชน (3) ตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 6 ชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ มี 4 ฉบับ และ 2) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามี 3 หลัก คือ 1) หลักพุทธธรรม ได้แก่ วิธีการ 6 ไตรสิกขา สีด 5 อุดมการณ์ 4 ประโยชน์ 3 สามัคคี อริยสัจ 4 อปปรานิชธรรม และหลักการ 3 ประการ 2) หลักภูมิปัญญา

^{1,4} อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{5,6} อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

⁷ นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ได้แก่ กิจกรรมต่อยอดกองทุนแม่ กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และ 3) หลักนิติวิทยาศาสตร์และกฎหมาย ได้แก่ สร้าง
กติกามุขชน โดยการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลัก
พระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย พบว่า รูปแบบและกระบวนการมี 9 ขั้นตอนของกองทุนแม่
ของแผ่นดิน บูรณาการเครือข่ายชุมชน สร้างกิจกรรมให้สอดคล้องกับชุมชนและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีกฎกติกา
ของสังคมร่วมกันและมีศาสนาเป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจ

คำสำคัญ : การสร้างความเข้มแข็ง ปัญหาเสพติด กองทุนแม่ของแผ่นดิน หลักพระพุทธศาสนา

Abstract

This research was aims to study 1) the knowledge of creating a drug-free society in accordance to Kongtunmae with the principles of Buddhism in Thailand and 2) the forms and creations to strengthen the management of drug abuses in accordance to Kongtunmae with the principles of Buddhism in Thailand. The sample consisted of representative of communities from 4 groups in the area under the responsibility of the Office of Narcotics Control Board including : 1) Samples in Northern region 2 communities ; 2) Samples in the Southern region 2 communities ; 3) Samples in the Central Region was 6 communities. The tools used in this research are : 1) Tools used in this research for collecting qualitative data is 4 sets of questionnaires and 2) Tools used in this research for collecting quantitative data is 1 set of questionnaire with 5 skills rating. The data analyzed by 1) Qualitative data using content analysis and 2) Quantitative data, The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research results showed that : 1) Knowledge of creating a drug-free society in accordance with the principles of Buddhism of Kongtunmae Network in the northern, southern, central and northeastern region has 3 principles ; 1) Buddhism principles including 6 methods in Threefold Training in Pali Canon, The Five precepts, 4 ideology benefits, 3 harmony, The Four Noble Truth and principles of 3 wisdom ; 2) Wisdom principles including the continuation activity of Kongtunmae on anti-drug activities ; and 3) Forensic and legal principles including the creation of rules by community participation. 2) Forms and Creation for strengthening the management of drug problem with Buddhism principles of Kongtunmae in Thailand found that there are 9 steps required for integration of Kongtunmae Networking community to create activities in accordance with the community and activities continuation, including the social rules and religion as the center of the mind.

Keywords : creations to strengthen, drug abuses, Principles of Buddhism

บทนำ

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากยาเสพติดจะทำลายศักยภาพของประชาชนและเยาวชนอาเซียนและส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถพัฒนาในอนาคต หากพิจารณาลักษณะและความเกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิตของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน อาจแบ่งได้ 3 ส่วน คือ 1) ประเทศที่มีสถานะเป็นผู้ผลิตยาเสพติด ได้แก่ เมียนมา ซึ่งเป็นผู้ผลิตฝิ่นเฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์ 2) ประเทศที่มีสถานะเป็นทางผ่านยาเสพติดหรือเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในเมียนมาไปยังประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และ 3) ประเทศที่มีสถานะเป็นผู้บริโภคหรือเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด ได้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เพื่อให้การปราบปรามการผลิตและการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเกิดผลในทางปฏิบัติ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ใช้ปฏิญญาว่าด้วยการปลอดยาเสพติดในอาเซียน พ.ศ. 2558 ซึ่งหมายถึง “การดำเนินกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดที่ผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งลดผลต่อเนื่องต่าง ๆ ในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคม” เป็นกรอบความคิดหลัก และได้กำหนดกรอบทางยุทธศาสตร์ไว้ 6 กรอบความร่วมมือ [1] คือ 1) กรอบความร่วมมือในด้านลดอุปทานยาเสพติด 2) กรอบความร่วมมือในการเสริมสร้างความมั่นคงชายแดน 3) กรอบความร่วมมือการลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติดด้วยการพัฒนาทางเลือก 4) กรอบความร่วมมือด้านการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด 5) กรอบความร่วมมือด้านการแก้ไขผู้เสพยาเสพติด และ 6) กรอบความร่วมมือด้านการพัฒนาวิชาการและพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ภายใต้พัฒนาการของความร่วมมือในการแก้ปัญหายาเสพติด และการกำหนดกรอบทางยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดังกล่าว จะเห็นว่าถ้าทุกประเทศในประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนให้ความร่วมมือดำเนินการตามกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง จริงจัง และจริงจัง เชื่อได้ว่าปัญหายาเสพติดในประเทศอาเซียน

น่าจะคลี่คลายลงได้ตามสมควร ถึงแม้ว่าจะจะไม่บรรลุถึงเป้าหมายการเป็นอาเซียนปลอดยาเสพติด ภายใน พ.ศ. 2558 ดังที่กำหนดไว้ก็ตาม

สำหรับประเทศไทย คณะรักษาความสงบแห่งชาติและรัฐบาลมีเจตนารมณ์และความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะลดระดับปัญหายาเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินความสงบสุขของประชาชนและสังคมโดยรวม ซึ่งในการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการกับปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ [2] โดยมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 จำนวน 8 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 2) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด 3) ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม 4) ยุทธศาสตร์การควบคุมตัว ยาและผู้ค้ายาเสพติด 5) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ 6) ยุทธศาสตร์สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด 7) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และ 8) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ซึ่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่เป้าหมายนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหลายภาคส่วน

สำหรับสถานการณ์การค้ายาเสพติด พบว่า กลุ่มนักค้ารายใหญ่ยังคงมีบทบาทในการบงการการค้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีกลุ่มผู้ค้าเสียสำคัญ ได้แก่ มัง มูเชอ ลีซอ และอาฮา โดยเฉพาะกลุ่มมั่งที่มีเครือข่ายใหญ่ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือ รวมถึงกลุ่มนักโทษรายสำคัญในเรือนจำ และเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งถือเป็นตัวจักรสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหายาเสพติด สำหรับการเปิดเสรีด้านการเงินในอนาคตอาจส่งผลให้การดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินของผู้ค้ายาเสพติดมีความซับซ้อนมากขึ้น ส่วนสถานการณ์การแพร่ระบาด

ยาเสพติด พบว่า กลุ่มผู้เกี่ยวข้องรายใหม่ยังคงมีสัดส่วนที่สูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ โดยเยาวชนอายุ 15-24 ปี ยังคงเป็นกลุ่มหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งพบทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา สำหรับกลุ่มนักเรียนพบว่า ระดับชั้นประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับตัวยาที่แพร่ระบาด พบว่า ยาบ้ายังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าตัวยาอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ยาไอซ์นั้น กลุ่มนักค้ายังคงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเดิม ๆ เพื่อที่จะสร้างความต้องการในตลาดเพิ่มขึ้น สำหรับกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ได้แก่ กลุ่มที่ชอบมั่วสุมในร้านเกม/อินเทอร์เน็ต กลุ่มที่มีการใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว และกลุ่มรถซิ่ง รวมถึงพื้นที่เสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ สถานบันเทิง/สถานบริการ หอพัก และร้านเกม

จากสถานการณ์ยาเสพติดดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นภาพความรุนแรงและผลกระทบจากปัญหา ยาเสพติดในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี วิฤติยาเสพติด นับแต่จะทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งเป็น “พ่อและแม่ของแผ่นดิน” ทรงมีความห่วงใย และทั้งสองพระองค์ได้ทรงเรียกร้องให้พสกนิกรชาวไทยร่วมแรงร่วมใจเอาชนะวิกฤติปัญหานี้ และได้พระราชทาน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบพอเพียง” และ “การรู้รักสามัคคี” เพื่อให้ประชาชนนำไปปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถาวร ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงมีรับสั่งว่า

“เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากขอความร่วมมืออย่างจริงจังจากรัฐบาล และคนไทยทั้งชาติ นั่นคือการแก้ปัญหา ยาเสพติด ที่บ่อนทำลายสังคมไทยมาหลายสิบปีแล้ว และนับวันแต่จะรุนแรงขึ้น สมัยก่อนชาวไทยภูเขาเคยปลูกฝิ่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ทรงอุตส่าห์หาหนทางต่างน้ำตั้งโครงการหลวงขึ้นมาแก้ไข ชวนชาวไทยภูเขาให้หันมาปลูก

พืชเมืองหนาวแทน จนขณะนี้ พวกเขาเลิกปลูกฝิ่นไปแล้ว พืชเมืองหนาวทำรายได้ดีกว่ามาก ข้าพเจ้าก็คิดว่าเขาใจเรื่องยาเสพติดไปได้ ที่ไหนได้ กลับมีผู้ใช้ประเทศไทย เป็นทางผ่านของยาเสพติดและยังมีผู้ลักลอบผลิตอีกด้วย โดยเฉพาะชนิดที่แพร่ได้เร็วยิ่งกว่าเชื้อโรค คือ ยาบ้า เพราะสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้าหาได้ง่าย ผลก็คือ คนไทยตกเป็นทาสยาบ้าไปแล้วเป็นล้าน ๆ คน ทุกคนมีสุขภาพทรุดโทรม ทั้งร่างกาย ข้าพเจ้าไม่สบายใจเลยที่มีข่าวว่ายาบ้ามีขายทุกตรอกซอกซอย แม้กระทั่งในโรงเรียน หรือในวัด ผู้ผลิตยาเสพติด และผู้ขายกำลังทำตัวเป็นฆาตกร นำลูกหลานไทยอย่างเลือดเย็น นำเป็นห่วงเหลือเกิน จิตใจ สติปัญญาเสื่อมถอย ยาบ้าและยาเสพติดทั้งหลายกำลังทำลายสังคมไทยอย่างน่ากลัว...” [3]

“...ยาเสพติดนี้ทำลายสมอง ทำลายจิตใจ ทำลายร่างกายของเรา จากคนลงมากลายเป็นสัตว์ที่ฆ่าได้แม่แต่ผู้บังเกิดเกล้า ข้าพเจ้าจึงชื่นใจนัก ที่ได้ยื่นทูลทั้งหลายปฏิญาณที่จะต่อสู้กับยาเสพติดนี้ ซึ่งเกิดจากความโลภของคนบางคนเท่านั้น ไม่ได้คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของคนหมู่มาก การที่ท่านมีความปรารถนาดี ตั้งใจดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ก็ขอให้กุศลทั้งหลาย ย้อนกลับไปปกป้องรักษาทุกท่าน ให้มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง สบายใจ สบายกายตลอดไป...” [4]

จากยุทธศาสตร์พระราชทาน และจากพระราชทรัพย์ที่ได้ทรงพระราชทาน หน่วยงานพลเรือน ดำรงทหาร และบรรดาราษฎรอาสาจึงเห็นพ้องร่วมกันว่า ควรนำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ เป็นกองทุนขวัญญูญ อยู่ในทุกหมู่บ้าน/ชุมชนที่ต่อสู้กับยาเสพติด เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวของผู้คน และเป็นสัญลักษณ์ของความห่วงใยที่ “แม่ของแผ่นดิน” มีต่อพสกนิกรตลอดมา โดยให้เรียกกองทุนนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน”

กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นเจตนารมณ์สูงสุดที่มุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะร่วมกันประกอบกรรมดี เป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานพัฒนาทั้งมวลที่มุ่งเน้นให้พสกนิกรมีอาชีพสร้าง

รายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาวัฒนธรรม สร้าง
ภูมิปัญญาท้องถิ่นปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
พึ่งพาความเข้มแข็งของตนเอง จัดยาเสพติดบน
พื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ความรู้รักสามัคคี
การสร้างสมานฉันท์ของคนในชุมชน การร่วมกัน
เอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ
การสร้างพลังแห่งความดี พลังเหล่านี้ หากปรากฏ
มากขึ้นจะทำให้สังคมและชุมชนนั้น ๆ เป็นสังคม
แห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ
ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่มีต่อ
พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ที่ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดได้ก่อให้เกิด “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” ก่อเกิด
พลังในการสกัดกั้นและเฝ้าระวังที่เข้มข้น แข็งแกร่งนำ
มาสู่ หมู่บ้านชุมชนที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” เป็นโครงการที่มีจิต
วิญญาณของความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

การแก้ไขปัญหาเสพติดอาจแก้ไขได้โดยการใช้หลัก
พระพุทธศาสนามาช่วย เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็น
รากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทยที่ยึดโยงกับวิถีชีวิต
ของคนไทยจากอดีตจวบจนปัจจุบัน ดังนั้น การบูรณาการ
หลักพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อแผ่นดิน
ในประเทศไทยซึ่งเป็นรูปแบบและกระบวนการสร้าง
ความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า
ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการสร้าง
ความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลัก
พระพุทธศาสนาของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแบบอย่าง
ในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้การสร้างสังคมปลอด
ยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการสร้างความ
เข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธ
ศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการสร้าง
ความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลัก
พระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทย
มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในเรื่องนี้ได้แก่การจัดการความรู้
เรื่องการป้องกันปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา
รูปแบบและกระบวนการสร้างสังคมปลอดยาเสพติด
การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในการ
ป้องกันปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาที่บุคคล ชุมชน สังคมนำมาใช้ในการ
ป้องกัน แก้ไข เยียวยา บำบัดรักษาเสพติด ยุทธศาสตร์
บูรณาการเชิงพุทธเพื่อสร้างสังคมปลอดยาเสพติด

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
ผู้บริหาร สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหาร
สถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2560 ในเขตความรับผิดชอบของ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)
ภาค 1-9 ตามภูมิภาค ดังนี้

1) ประชากรกลุ่มภาคเหนือ ได้แก่ ผู้นำ
ชุมชน ผู้บริหาร สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหาร
สถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2560 ในเขตความรับผิดชอบ
ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
(ป.ป.ส.) ภาค 5 (เชียงใหม่) และสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 6
(พิษณุโลก)

2) ประชากรกลุ่มภาคใต้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน
ผู้บริหาร สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหารสถาบัน
การศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา ประจำปี
การศึกษา 2560 ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงาน
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ภาค 8
(สุราษฎร์ธานี) และสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 9 (สงขลา)

3) ประชากรกลุ่มภาคกลาง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560 ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ภาค 1 (ทุ่งสองห้อง) และสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 2 (ชลบุรี) และสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 7 (หลักสี่)

4) ประชากรกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560 ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ภาค 3 (นครราชสีมา) และสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 4 (ขอนแก่น)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนของประชากรจาก 4 กลุ่ม ตามพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านบางกระบาน จังหวัดสุโขทัย และชุมชนบ้านปงถ้ำ จังหวัดลำปาง

2) กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคใต้จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านคลองทราย จังหวัดปัตตานี และชุมชนบ้านสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือเขตคลองเตย ชุมชนมัสยิดนูรุลย่ากิน เขตจอมทอง ชุมชนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ชุมชนภูเขาทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา ชุมชนคลองปีกนก จังหวัดสมุทรสาคร และชุมชนนครทอง จังหวัดสมุทรปราการ

4) กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านโนนอุดม จังหวัดขอนแก่น และชุมชนบ้านหนองตาเข็ม จังหวัดบุรีรัมย์

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคทั้ง 4 ภาค ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. พื้นที่วิจัยกองทุนแม่ของแผ่นดินในภูมิภาคต่าง ๆ มีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1.1 เป็นชุมชนที่นำหลักพระพุทธศาสนามาใช้ในหลายมิติของชีวิต เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิต และเป็นการใช้ชีวิตวิถีพุทธ

1.2 เป็นชุมชนชาวพุทธขนาดใหญ่หรือมีเครือข่ายกว้างขวาง เพื่อให้ได้ภาพโครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่ที่มีบุคคลหลายกลุ่ม หลายหน้าที่ และหลายชนชั้นสถานะ ได้รูปแบบความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการและกระบวนการด้านต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนให้ชุมชนขนาดใหญ่นั้นมีความเข้มแข็งและต้านทานกระแสโลกาภิวัตน์ได้

1.3 เป็นชุมชนที่เข้มแข็งมีแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาไปถึงประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

1.4 เป็นชุมชนชาวพุทธที่ข้ามพหุวัฒนธรรมทางศาสนา ถึงแม้ว่าพิธีกรรมของชุมชนจะใช้หลักคำสอนของพุทธศาสนานิกายเถรวาท หรือมหายานก็ตามแต่การปฏิบัติจริงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

1.5 เป็นชุมชนในหลายสภาพเงื่อนไขแวดล้อม เพื่อให้เห็นภาพการประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนาในเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคม

1.6 เป็นชุมชนต้นแบบที่เข้มแข็งและมีแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยรับการคัดเลือกและรับรองจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

2. คุณสมบัติของประชากร/กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลมีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขั้นการพัฒนาและได้รับผลกระทบจากรูปแบบการสร้างสังคมปลอดภัยกองทุนแม่ของแผ่นดินตามหลักพระพุทธศาสนาในแต่ละประเด็นในแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วย ผู้บริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้นำชุมชน สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่วิจัย ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดต่อไปนี้ คือ

1) เป็นผู้บริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้นำชุมชน และสมาชิกกองทุน ผู้บริหารสถาน การศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษาใน โรงเรียนดังกล่าวมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี

2) เป็นผู้ที่มีพร้อมจะแนะนำสนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นแบบอย่างที่ดีในหน่วยงาน

3) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน

4) เป็นผู้สมัครใจยินดีร่วมมือในการศึกษา วิจัยอย่างเต็มที่

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขึ้นการประเมินผลรูปแบบ การสร้างสังคมปลอดภัยาเสพติดตามหลักพระ พุทธ ศาสนาในแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารกลุ่ม สังฆพัฒนา /สมาชิกกลุ่มสังฆพัฒนา 2) ผู้บริหารกองทุน แม่ของแผ่นดิน/สมาชิกกลุ่มสังฆพัฒนา 3) ผู้นำชุมชนวิถี พุทธ/สมาชิกชุมชนวิถีพุทธ 4) ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 5) ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง ในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือ วิจัยที่ใช้รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับองค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยาเสพติดตาม หลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดิน และ รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการ จัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนากองทุน แม่ของแผ่นดินในประเทศไทย นำแบบสัมภาษณ์ให้

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องกับ แบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย ได้ ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1) การรวบรวมเอกสาร (documentary study) ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีทางการ ป้องกันยาเสพติดตามแนวคิด ภูมิปัญญาทางพุทธศาสนา ขบวนการพระพุทธศาสนา เพื่อสังคม โรงเรียนตัวอย่างวิถีพุทธ ชุมชนวิถีพุทธ การบริหารจัดการแนวพุทธ กระบวนการจัดการความรู้

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) สภาพแวดล้อมทางกายภาพและการจัด โครงการ/กิจกรรมการเรียนรู้ในวัด โรงเรียนตัวอย่างวิถี พุทธและชุมชน

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้บริหารกลุ่มสังฆพัฒนา ผู้บริหารกองทุนแม่ของ แผ่นดิน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญฯ ผู้นำชุมชน/ สมาชิกชุมชน/สมาชิกกองทุน นักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษา เกี่ยวกับองค์ความรู้ การสร้างสังคมปลอดภัยาเสพติดตามหลักพระพุทธ ศาสนาในวัด ในสถานศึกษา และในชุมชน

4) การประชุมระดมความคิดเห็น (brainstorming) ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและ ความเหมาะสมขององค์ความรู้ รูปแบบ กระบวนการ ยุทธศาสตร์การสร้างสังคมปลอดภัยาเสพติดตาม หลักพระพุทธศาสนา

5) การรวบรวมเอกสาร (documentary study) ได้แก่ แบบบันทึกความคิดเห็นสำหรับผู้บริหาร กลุ่มสังฆพัฒนา ผู้บริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน สมาชิกกองทุน นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน/ นักศึกษา เกี่ยวกับองค์ความรู้ กระบวนการจัดการ ความรู้ รูปแบบ/กระบวนการ/ยุทธศาสตร์การสร้าง สังคมปลอดภัยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตีความหลักฐานข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของข้อมูล (constant comparison) และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบสองด้าน คือ ด้านข้อมูลและด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล การจำแนกชนิดของข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตีความจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในภาคสนาม โดยกระบวนการนำข้อมูลที่เป็นตัวอักษร คำบรรยาย รูปภาพ เป็นต้น มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล ลงรหัส (Coding) แยกประเภท (Cluster of themes) และ Domain สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) หรือโครงสร้างสำคัญ (Essential structure) เพื่อนำมาสรุปประมวลเป็นหลักการหรือข้อเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) ซึ่งเป็นการสรุปจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมให้เป็นนามธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจะเกิดขึ้นทุกขั้นตอนของวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้เทคนิคการประมูมกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์ วิเคราะห์สถานการณ์อย่างลึกซึ้ง (Critical reflection technique) ในทุกขั้นตอนของการวิจัย คือ 1) อธิบายสถานการณ์ 2) ตรวจสอบข้อมูลให้แน่ใจว่าข้อมูลถูกต้อง 3) จัดหมวดหมู่และแยกประเภทตามกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อ (Theme) ที่เหมาะสม และ 4) เปรียบเทียบข้อแตกต่าง ความคล้ายคลึงของข้อมูลแต่ละประเภท โดยการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งกับทีมงานที่ร่วมวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคเหนือ พบว่า

1) ชุมชนบ้านบางกระบวน จังหวัด

สุโขทัยใช้หลักพระพุทธศาสนาโดยมีการดูแลกันแบบเครือญาติพี่น้อง ยึดหลักสันติวิธี รักใคร่ ประองคองกัน มีความรัก สามัคคีกัน ในชุมชน มีความโอบอ้อมอารีกันของคนในชุมชน

2) ชุมชนปงถ้ำ จังหวัดลำปาง ใช้หลักพระพุทธศาสนาในการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้ (1) หลักไตรสิกขา คือ การรักษาศีล เจริญสมาธิและเจริญปัญญา (2) หลักอริยสัจ 4 ในการทำความเข้าใจปัญหาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาสาเหตุคิดค้นวิธีการแก้ไขและนำสู่การปฏิบัติ รวมทั้งประเมินผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนา (3) หลักอปปริหานิยธรรม ใช้เป็นหลักในการอยู่ร่วมกันเป็นคณะ มีการรวมกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลแห่งการกระทำ คือ ความเป็นกตึกาของสังคม 4) หลักสามัคคี คือ การสร้างความสามัคคี ประองคองกัน รักใคร่เมตตาทำให้ชุมชนมีความสามัคคี และ (5) หลักประโยชน์ 3 ประการ เป็นฐานคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย หลักประโยชน์ในชาตินี้ (หลักทฤษฎีมีกัตถประโยชน์) โดยเน้นให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมรู้จักแสวงหาทรัพย์ การเก็บรักษาทรัพย์อย่างถูกวิธี หลักประโยชน์ชาติหน้า (หลักสัมปรายิกัตถประโยชน์)

1.2 องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคใต้ พบว่า

1) ชุมชนบ้านคลองทราย จังหวัดปัตตานี ใช้หลักพระพุทธศาสนาในการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้ (1) ใช้หลักความสามัคคี มีความรักใคร่ ช่วยเหลือกัน พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (2) ยึดหลักความยุติธรรม (3) ใช้ความอดทน แบ่งปัน (4) ฝึกให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ ปถอฆวางของปัญหาและการทำบุญกุศล โดยการบริจาคเงินเพื่อกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นการให้ผู้อื่น แบ่งปันคนที่ขาดเหลือ และแสดงถึงความมีน้ำใจ

2) ชุมชนบ้านสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้หลักศาสนา คือ (1) ละเว้นความชั่วทั้งปวง ทำความดีให้เต็มเปี่ยม ทำจิตใจบริสุทธิ์ และ

(2) การรณรงค์ให้เข้าวัดฟังเทศ ฟังธรรมและร่วมกัน
ทำความสะอาดวัด

1.3 องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัย ตามหลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของ แผ่นดินในภาคกลาง พบว่า

1) ชุมชนริมทางรถไฟท่าเรือ เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร ใช้คุณธรรมนำใจ ดังนี้ (1) การยึด
ไตรสิกขา (2) การยึดหลักอริยสัจ 4 โดยมีการปลูกจิต
สำนึก และเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการ
ค้นหาปัญหา แก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยใช้หลักอริยสัจ 4
ในการสร้างความเข้าใจในปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุ
ของปัญหาสาเหตุ คิดค้นวิธีการแก้ไข และนำผู้การ
ปฏิบัติรวมทั้งประเมินผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนา
ต่อไป (3) ยึดหลักศีล 5 ให้มีศีลธรรม คุณธรรมนำจิตใจ
ให้เกิดสุข โดยให้ทุกภาคส่วนในชุมชนยึดหลักศีล 5 ใน
การปฏิบัติตน และปฏิบัติงานโดยการสอดแทรกในการ
ทำประชาคม (4) หลักสามัคคี คือ การสร้างความสามัคคี
ปรองดอง เกื้อกูลกัน รักใคร่ เมตตา ซึ่งทำให้ชุมชน
มีความสามัคคี มีความเข้มแข็ง (5) หลักกฎแห่งกรรม
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความบริสุทธิ์ใจในการทำงาน
ร่วมกับชุมชน

2) ชุมชนมัสยิดนูรูล์ฮายาตีน เขตจอมทอง
กรุงเทพมหานคร ยึดหลักศาสนาอิสลาม ดังนี้ (1)
ครอบครัว ยึดหลักความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน
สร้างความอบอุ่นในครอบครัว (2) ชุมชนเน้นการมี
ส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วม
ในการค้นหาปัญหา การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยใช้
หลักศาสนาอิสลามตามบริบทของพื้นที่

3) ชุมชนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง ใช้หลัก
ศาสนา ดังนี้ (1) ใช้หลัก บวร คือ บ้าน วัด โรงเรียนร่วม
กันแก้ไขปัญหาสาเหตุ (2) ใช้หลัก บรม คือ บ้าน
โรงเรียน มัสยิดตามหลักศาสนาที่ประชาชนนับถือใน
พื้นที่ให้ความศรัทธาตามความเชื่อทางศาสนาในกรณี
ของชุมชนมุสลิม (3) ครอบครัว จะสร้างความรัก ความ
เข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง
(4) วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศล และเป็นที่พักพิงแก่ชาวบ้าน เช่น

การทำโครงการบรรพชาสามเณรฤดูร้อนเพื่อให้เยาวชน
เข้าวัด (5) ใช้หลักความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนใน
การทำกิจกรรม เช่น โครงการไหว้พระ 9 วัด การระดม
ทุนเพื่อเพิ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยการทอดผ้าป่า
ขยะ และ (6) ใช้หลักความสามัคคี โดยเน้นให้ชุมชน
มีความสามัคคี และผู้นำชุมชน มีความเข้มแข็งและ
เสียสละ ดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างกับสมาชิกของชุมชน

4) ชุมชนปีกนก จังหวัดสมุทรสาคร ใช้หลัก
พระพุทธศาสนา คือ 1) ยึดหลักทางสายกลาง 2) ทำดี
ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว และ 3) ศีล 5

5) ชุมชนนครทอง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้หลัก
พระพุทธศาสนา คือ หลักสันติวิธี โดยการให้อภัย ให้
โอกาส ให้หมู่บ้านเป็นโรงพยาบาล ใช้กรรมการกองทุน
แม่เป็นหมอ ใช้บ้านเป็นเตียงผู้ป่วยยาที่ใช้ คือ การเยี่ยม
ผู้ป่วย

6) ชุมชนภูเขาทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้หลัก
พระพุทธศาสนา ดังนี้ (1) ใช้หลักสันติวิธี โดยการ
สร้างความเข้าใจกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้ความ
รัก ความเมตตา (2) ใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยมีการ
ร่วมกันทำบุญทุกเทศกาล โดยเฉพาะวันแม่ มีการ
จัดเจริญพระพุทธมนต์ และทอดผ้าป่า (3) เสียสละ
กรรมการกองทุนแม่ทุกคนมีความเสียสละ ทำงานด้วย
จิตอาสา และ (4) ใช้ความซื่อสัตย์ ทุกครัวเรือนใช้หลัก
ความซื่อสัตย์ไม่ช่วยบุตรหลานในทางที่ผิด ใช้วิธีเปิดใจ
เพื่อให้ทุกคนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.4 องค์ความรู้การสร้างสังคมปลอดภัยตาม หลักพระพุทธศาสนากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1) ชุมชนบ้านโนนอุดม จังหวัดขอนแก่น ใช้หลัก
พระพุทธศาสนาในการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ดังนี้ (1) ชุมชนใช้หลักรู้รัก สามัคคี 2) ประหยัด อุดม
และมีความพอเพียง 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4)
การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อดทน ออกกำลังกาย ขยันหมั่นเพียร

2) ชุมชนบ้านหนองตาเข้ม จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้หลัก
พระพุทธศาสนาในการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ดังนี้ (1) การสร้างชุมชนต้นแบบตามหลักศาสนา

คือ สร้างครอบครัวอบอุ่น การสร้างจิตใจของคนในชุมชน (2) การใช้กระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา โดยการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน รู้จักคุณธรรม จริยธรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การสร้างวินัย ซึ่งเริ่มจากครอบครัว และได้ขยายไปสู่คนในชุมชน (3) การนำคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการบริหารงาน โดยใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี สามารถขับเคลื่อนงานจนเป็นชุมชนต้นแบบได้ และ 4) ใช้หลักการสร้างศรัทธาจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยถือว่าเป็นทุนศรัทธา ทุนทางปัญญา ทุนศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งศูนย์รวมของคนในชุมชน

2. ผลการศึกษา รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา กองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ในทุกภาคของประเทศไทยมีกระบวนการที่สำคัญ 9 ประการ ในการที่จะสร้างความเข้มแข็งในการจัดการยาเสพติดในชุมชนของตนเอง ประกอบด้วย 1) ทำความเข้าใจทุกครัวเรือน 2) รับสมัครคณะกรรมการกองทุนแม่ 3) รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ 4) จัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง 5) ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด 6) จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาเสพติด 7) ประชาคมคัดแยกด้วยสันติวิธี 8) จัดกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง และ 9) รักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง

ซึ่งในแต่ละภาคมีองค์ประกอบในการบริหารจัดการที่ต่างกันออกไปตามบริบทของชุมชน ดังนี้ **1) ภาคเหนือ** มีจุดแข็ง คือ การที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและสมาชิกในชุมชนมีความรัก สามัคคีกัน และการจัดกิจกรรมจะเน้นไปทางกิจกรรมทางศาสนาโดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชน **2) ภาคใต้** มีจุดแข็ง คือ เน้นเรื่องการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพราะเชื่อว่าจะทำให้สมาชิกมีความสามัคคีกันทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะสามารถเป็นกำลังสำคัญในการต่อต้านและกำจัดยาเสพติดให้หมดไปจากชุมชน

3) ภาคกลาง มีจุดแข็ง คือ การที่มีศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เน้นการบริหารจัดการแบบ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนในชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามก็มีการทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในรูปแบบ “บรม” บ้าน โรงเรียน มัสยิด โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ของชุมชนทางภาคกลางจะเน้นเรื่องความสามัคคี การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มวัยต่าง ๆ **4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** มีจุดแข็ง คือ การที่มีศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และกิจกรรมที่ดำเนินการก็เป็นกิจกรรมทางศาสนา เน้นการประชาสัมพันธ์และการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้คนในชุมชน

การอภิปรายผล

1) จากผลการวิจัยพบว่ากองทุนแม่ของแผ่นดินในภาคเหนือมีองค์ประกอบของรูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา กองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นจุดแข็ง คือ การที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและสมาชิกในชุมชนมีความรัก สามัคคีกัน และการจัดกิจกรรมจะเน้นไปทางกิจกรรมทางศาสนาโดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชน อันเนื่องมาจากผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำสูงในการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้องกันยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งสมาชิกของชุมชนมีความศรัทธาในพุทธศาสนาสำหรับการดำเนินชีวิตเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ ชำนาญการ [5] ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับมาตรการการแก้ไขปัญหาเสพติดในเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการช่วย การแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้ผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน สามารถดำเนินการปราบปรามยาเสพติดที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2545-2548

นั้นทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงจำนวนผู้ค้า
ลดลง ผู้เสพลดลง และทำให้เด็กและเยาวชนไม่เข้าไป
ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลเหมืองง่า อำเภอ
เมือง จังหวัดลำพูน

2. จากผลการวิจัย พบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน
ในภาคใต้มีองค์ประกอบของรูปแบบและกระบวนการ
สร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตาม
หลักพระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็น
จุดแข็ง คือ การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน
อันเนื่องมาจากมีความเชื่อว่าจะทำให้สมาชิกมีความ
สามัคคีกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะสามารถเป็นกำลัง
สำคัญในการต่อต้านและกำจัดยาเสพติดให้หมดไปจาก
ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย [6] ได้ทำการวิจัยเรื่องบทเรียนการดำเนิน
งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
ผลการศึกษาพบว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดในสถานศึกษาควรใช้หลัก “เข้าถึง เข้าใจ และ
ให้โอกาส” โดยเข้าถึง คือ ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งนักเรียน
ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและ
ภาคเอกชน ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ด้านยาเสพติด เข้าใจ คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่อง
ยาเสพติด เข้าใจสภาพ ปัญหาความสนใจ ความต้องการ
ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครอง และ
ให้โอกาสนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนที่เกี่ยวข้อง
กับยาเสพติดปรับปรุงตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

3. จากผลการวิจัย พบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินใน
ภาคกลางมีองค์ประกอบของรูปแบบและกระบวนการ
สร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหาเสพติดตาม
หลักพระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็น
จุดแข็ง คือ การที่มีศาสนาเป็นศูนย์กลางจิตใจของคน
ในชุมชน เน้นการบริหารจัดการแบบ “บวร” บ้าน
วัด โรงเรียน อาจเนื่องมาจากศาสนาเป็นวิถีชีวิตของ
คนในภาคกลาง ดังนั้นศาสนาจึงเป็นที่รวมใจของ
ชุมชน และสามารถนำมาเชื่อมโยงกับการจัดการปัญหายา
เสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูริย์ วรศ่อนุตรโรจน์ [7] ที่ได้ศึกษา

เรื่องกระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม
: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัด
กาญจนบุรี พบว่า โครงสร้าง และพื้นฐานเครือข่าย
ความสัมพันธ์ที่มีในชุมชน อันประกอบด้วย ความ
สัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน และพรรคพวกเพื่อน
ฝูง ความสัมพันธ์ผ่านการประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์
ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรม วัด
โรงเรียน และ โครงสร้างและช่องทางการติดต่อสื่อสาร
เป็นรากฐานที่สำคัญที่นำไปสู่ความร่วมมือในชุมชน
และความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ นี้ได้พัฒนาไปสู่
กลุ่มที่มีความเป็นทางการมากขึ้น

4. จากผลการวิจัย พบว่า ในชุมชนที่นับถือศาสนา
อิสลามก็มีการทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่องเช่นกัน
ในรูปแบบ “บรม” บ้าน โรงเรียน มัสยิดโดยกิจกรรม
ส่วนใหญ่ของชุมชนทางภาคกลางจะเน้นเรื่อง
ความสามัคคี การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ของ
สมาชิกในกลุ่มวัยต่าง ๆ อันเนื่องมาจากศาสนาอิสลาม
เป็นสิ่งที่ชาวมุสลิมนำมาปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน
เมื่อทำกิจกรรมแก้ปัญหายาเสพติดก็ได้นำหลักปฏิบัติ
ของศาสนาอิสลามมาบูรณาการด้วย ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของกาญจนา บุญส่ง และคณะ [8] ได้วิจัย
เรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการมัสยิดสีขาว
ของจังหวัดเพชรบุรี ปี 2555 พบว่า การดำเนินงาน
โครงการในด้านกระบวนการ ผลผลิตด้านมัสยิด
ผลผลิตด้านสับปรุชและผลลัพธ์ มีการใช้บ้าน โรงเรียน
และมัสยิดเชื่อมโยงกันในการแก้ปัญหายาเสพติด
โดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางของการปกครองหมู่บ้าน
มุสลิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่ากองทุนแผ่นดิน
แม่ที่มีความเข้มแข็งจะได้หลักพระพุทธศาสนา 3
หลัก คือ 1) หลักพุทธธรรม ได้แก่ วิถีการ 6 ไตรสิกขา
ศีล 5 อุดมการณ์ 4 ประโยชน์ 3 สามัคคี อริยสัจ 4

อภิปรายนิยธรรม 3 ประการ 2) หลักภูมิปัญญาได้แก่กิจกรรมต่อยอดกองทุนแม่ กิจกรมต่อต้านยาเสพติด และ 3) หลักนิติวิทยาศาสตร์และกฎหมาย ได้แก่สร้างกติกาชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ดังนั้น ชุมชนต่างๆ ในประเทศไทยควรมีการนำหลักพุทธศาสนาทั้ง 3 หลักไปใช้ในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนต่อไป เพื่อให้ชุมชนปลอดยาเสพติดในอนาคต

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหา ยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดินในประเทศไทยมี 9 ขั้นตอน ดังนั้น ผู้นำชุมชนต่างๆ ในประเทศไทยควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารกองทุนแม่ของแผ่นดินได้ดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 9 ต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการปัญหา ยาเสพติดมีกระบวนการที่เข้มแข็งสำหรับการดำเนินงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดการแก้ปัญหา ยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินคุณภาพของการจัดการแก้ปัญหา ยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง

- [1] ส่วนอาเซียน สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์. (2558). ปัญหา ยาเสพติดในประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน. สืบค้น 21 สิงหาคม 2558.
- [2] ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด. แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด ปี 2558. www.nccd.go.th/index.php?Mod=news&id=35 สืบค้น 28 สิงหาคม 2558.
- [3] สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำรัส เนื่องในวโรกาสวันเฉลิม พระชนมพรรษา “12 สิงหาคมหาราชินี” เมื่อ

11 สิงหาคม 2554 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวน จิตรลดา. <http://www.rakchawtai.com/index.php/datarakchawtai/296-atc54-019>. สืบค้น 31 สิงหาคม 2558.

- [4] พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานแก่ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ชาติไทย ณ หอประชุม โครงการชลประทานสกจนคร วันที่ 21 พฤศจิกายน 2545.
- [5] วิโรจน์ ชำนาญการ. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหา ยาเสพติด : กรณีศึกษา กลุ่มเด็กและเยาวชนในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [6] สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552). บทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด.
- [7] ไพท วังศ์อนุตรโรจน์. (2545). กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : ศึกษากรณี บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [8] กาญจนา บุญส่ง และคณะ. (2555). ประสิทธิภาพ การดำเนินงานโครงการมัธยมศึกษาของจังหวัด เพชรบุรี ปี 2555. จังหวัดเพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย

The motivation of PNRU's students toward the Professional Salesmanship

อมร ถาวรมาศ*
Amorn Tarvornmard*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพพนักงานขาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ที่มีผลต่อทัศนคติการเลือกอาชีพพนักงานขาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประชากรคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 15,090 คน ในการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คนโดยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติค่าทีและค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการประกอบอาชีพพนักงานขายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิต รองลงมา คือ แรงจูงใจด้านสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ รองลงมา คือ แรงจูงใจด้านความมั่นคงและปลอดภัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แรงจูงใจด้านการได้รับการยกย่องนับถือ การมีความรู้ความสามารถ 2) แรงจูงใจ ที่มีผลต่อทัศนคติการเลือกอาชีพพนักงานขาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มากที่สุด คือ เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ย และพบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เป็นอาชีพที่มีต้นทุนต่ำ ไม่ต้องใช้การลงทุนสูง

คำสำคัญ : แรงจูงใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อาชีพพนักงานขาย

Abstract

The objectives of this research were to 1) comparative the motivation of PNRU's students toward the professional salesmanship based on the demographics, and 2) study the motivation of PNRU's students that affecting the attitude of choosing career as the professional salesmanship. The population was 15,090 PNRU's students who were studying in 2015. The research sample was 390 PNRU's students by using stratified random sampling technique. The research instrument was questionnaire which reliability of .95. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, testing hypothesis by using t-test and F-test.

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Amornmvm@hotmail.com

The results indicated that : 1) The motivation of PNRU's students toward the professional salesmanship based on the demographics, over all was at a high level. When considering each aspect, it was found at a high level. The highest mean was motivation for successful, following by motivation for physical and mental health, motivation for security and safety and the lowest mean was motivation for respecting in performance. 2) The motivation of PNRU's students that affecting the attitude of choosing career as the professional salesmanship overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest mean was the salesmanship is the important career for the society and the nation, following by the salesmanship is a lower investment career, it does not demanding a lot of money to do this job.

Keywords : motivation, Phranakhon Rajabhat University, professional salesmanship

บทนำ

ในช่วงชีวิตความเป็นอยู่ของเรา ทุกคนย่อมเกี่ยวข้องกับการขายและเป็นพนักงานขายในตัวเอง โดยเฉพาะการขายความคิดให้ผู้อื่นคล้ายตามเช่นเดียวกับผู้ที่จบการศึกษา ก็จะพบกับงานขายที่สำคัญ คือการขายความสามารถของตนให้แก่นายจ้าง เพื่อนายจ้างจะได้รับเข้าทำงานคือการขายความสามารถของตนเอง [1]

การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้านับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้าขายช่วงกว้างเป็นผลให้เกิดอาชีพ “พ่อค้า” ขึ้น ต่อมาเมื่อมีการใช้รถไฟเป็นพาหนะในการเดินทางในกลางศตวรรษที่ 19 ก็เกิดอาชีพตัวแทนขายสินค้า (Drummer) โดยผู้ผลิตสินค้าจ้างให้ตัวแทนขายสินค้าเหล่านั้นไปติดต่อขายสินค้าถึงร้านหรือที่อยู่ของผู้ซื้อที่เป็นร้านค้าปลีก โดยเดินทางด้วยรถไฟไปยังเมืองหรือหมู่บ้านที่รถไฟผ่าน จึงนับได้ว่า ตัวแทนเหล่านั้นเป็นพนักงานขายพวกแรกที่บุกเบิกอาชีพขาย จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ระหว่างปี ค.ศ. 1920-1950 มีผู้พัฒนาแนวความคิดของการขายขึ้นเป็นทฤษฎีการขาย (Selling Concept) ซึ่งประกอบด้วยศาสตร์ (Science) สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักวิชาและศิลปะ (Art) เป็นหลักการในแง่ของการปฏิบัติ [2]

พนักงานขาย (Salesman หรือ Sales person) หมายถึงบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อแสวงหาลูกค้าการเสนอขายเพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความตั้งใจ

และตัดสินใจซื้อการให้บริการก่อนและหลังการขาย รวมทั้งการให้คำแนะนำลูกค้าสภาวะของการขาย มีความสำคัญของการต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ประเทศใดก็ตามที่มีเศรษฐกิจดี จะคู่ได้จากประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศนั้น มีงานทำ มีรายได้สูง มีความเป็นอยู่ดี ในทางตรงกันข้าม ประเทศใดที่มีคนว่างงานมาก ขาดรายได้ แสดงว่าเศรษฐกิจของประเทศนั้นกำลังตกต่ำ สินค้าต่าง ๆ ที่โรงงานผลิตขึ้นมาแล้วขายไม่ได้ เมื่อขายไม่ได้การผลิตจะผลิตต่อไปไม่ได้ ทำให้ไม่มีกิจการจ้างงาน คนว่างงาน ไม่มีรายได้ [3]

ดังนั้น ในสภาวะเช่นนี้ ทำให้ภาคธุรกิจมีความต้องการพนักงานที่มีความสามารถในการขายมากขึ้น ผลสำรวจพบว่า สายงานที่มีการจ้างงานและหาคนมากที่สุดในตลาดแรงงาน คือสายงานขาย ซึ่งเป็นรองจากสายวิศวกรรมเท่านั้น [4] แต่ปรากฏว่า การศึกษาภาคบังคับในปัจจุบันของรัฐ จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับวิชาศิลปะการขายในชั้นอาชีวศึกษาเท่านั้น ทั้งไม่ได้เน้นในเรื่องของการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ ศิลปะในการใช้ศาสตร์ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์ต่อการขาย โดยในระดับชั้นมหาวิทยาลัยกลับข้ามขั้น ไปเรียนวิชาการตลาด ซึ่งมีนัยที่แตกต่างกับการขายเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยเองในฐานะเป็นกรรมการส่งเสริมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีการฝึกหัดหลักการหนึ่งคือ การผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ เข้าสู่ตลาดแรงงาน ดังนั้นหากมหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนครมีหลักสูตรที่เปิดทำการเรียนการสอนตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการที่เท่ากับว่าบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครผลิตและจบการศึกษาออกไปจะมีงานทำเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเป็นจำนวนมากเพราะจบการศึกษาไปแล้วมีงานทำ เมื่อเป็นเช่นนั้นตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในย่อหน้าก่อนหน้า นี้ว่าตลาดแรงงานมีความต้องการบัณฑิตที่จบจากการศึกษาและเป็นผู้มีความรอบรู้ที่สามารถจะปฏิบัติงานด้านการขายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในฐานะที่ผลิตบัณฑิตป้อนสู่ตลาดแรงงานควรจะใช้ความต้องการของตลาดมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการอัตรากำลังในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะวิชาทางการขายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาการตลาดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเปิดทำการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรด้านที่เกี่ยวข้องกับการขายเพื่อให้เป็นที่ต้องการของผู้เรียนและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่อการเลือกอาชีพพนักงานขาย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อทำให้ทราบถึงแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล
2. เพื่อทำให้ทราบถึงทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ

พนักงานขาย

3. เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสร้างแรงจูงใจ ให้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครภาคปกติทั้งเพศหญิงเพศชาย และเพศทางเลือก ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน (15,090 คน) (ข้อมูลเดือนมิถุนายน สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน พ.ศ. 2558) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา 390 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยได้ประมวลผลเป็นขอบเขตด้านตัวแปรดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่

2.1.1 เพศแบ่งออกเป็น เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก

2.1.2 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ แบ่งออกเป็น ชั้นปีที่ 1, ชั้นปีที่ 2, ชั้นปีที่ 3, ชั้นปีที่ 4 และปีที่ 5

2.1.3 คณะที่เรียน แบ่งออกเป็น วิทยาลัยการฝึกหัดครู, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ

2.1.4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้, ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

2.2 ตัวแปรอิสระ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพพนักงานขาย

2.2.1 แรงจูงใจด้านสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ

2.3.2 แรงจูงใจด้านความมั่นคงและปลอดภัย

2.3.3 แรงจูงใจด้านการยอมรับหรือความผูกพัน

2.3.4 แรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ การมีความรู้ความสามารถ

2.3.5 แรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิต

2.3 ตัวแปรตาม ทักษะชีวิตที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย

2.3.1 ทักษะชีวิตที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

2.3.2 ทักษะชีวิตที่มีต่อสภาพการทำงานของอาชีพขาย

2.3.3 ทักษะชีวิตที่มีต่อการเงิน รายได้จากการทำงานในอาชีพขาย

2.3.4 ทักษะชีวิตที่มีต่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพขาย

3. ด้านระยะเวลาในการดำเนินวิจัย ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2558-เดือนเมษายน พ.ศ. 2559

สรุปผลการวิจัย

1. ผลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาจำนวน 390 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่าเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง จำนวน 211 คนคิดเป็นร้อยละ 54.1 ตามลำดับ

2. ผลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพพนักงานขาย พบว่า แรงจูงใจในการประกอบอาชีพพนักงานขายพบว่า ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 3.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิต 3.87

3. ผลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย พบว่า ทัศนคติที่มีต่ออาชีพพนักงานขายพบว่า ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นอาชีพที่มีความ

สำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ 4.22 และเห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ เป็นอาชีพที่ดูต่ำต้อย ไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี 3.29 และเป็นอาชีพที่มีต้นทุนต่ำ ไม่ต้องการใช้เงินลงทุนสูง 3.46

4. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและแรงจูงใจของนักศึกษา โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า

4.1 จากนักศึกษาจำนวน 390 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของนักศึกษาที่มีต่ออาชีพพนักงานขายในภาพรวมและรายด้านคือแรงจูงใจด้านสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ, แรงจูงใจด้านความมั่นคงปลอดภัย, แรงจูงใจด้านการยอมรับหรือผูกพัน, แรงจูงใจด้านการได้รับการยกย่องนับถือ มีความรู้ความสามารถ และแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 จากนักศึกษาจำนวน 390 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของนักศึกษาที่มีต่ออาชีพพนักงานขายในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแรงจูงใจด้านความมั่นคงปลอดภัย และแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตไม่แตกต่างกัน

4.3 จากนักศึกษาจำนวน 390 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เรียนคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของนักศึกษาที่มีต่ออาชีพพนักงานขายในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตไม่แตกต่างกัน

4.4 จากนักศึกษาจำนวน 390 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของนักศึกษาที่มีต่ออาชีพพนักงานขายในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่ออาชีพพนักงานขายจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเพศในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุสุมา จ้อยช้างเนียม [5] ที่พบว่า พนักงานสำนักงานใหญ่ บมจ.ธนาคารกรุงไทย ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งได้ทำการศึกษาของปัจจัยการจูงใจพนักงานขายแล้วพบว่า ยังมีแรงจูงใจมากเท่าใด ก็ยังมีความพยายามในการขายมากขึ้น ยังมีการพยายามขายมากขึ้น ก็ยังได้รับรางวัลตอบแทนมากขึ้น และยังได้รับรางวัลตอบแทนมากขึ้น ก็ยังมีความพอใจมากขึ้น

2. แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่ออาชีพพนักงานขายจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านชั้นปีการศึกษาในภาพรวมพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ [6] พบว่า แรงจูงใจบางอย่างมีความจำเป็นขั้นพื้นฐานและสำคัญมากกว่า แรงจูงใจอย่างอื่น แรงจูงใจที่มีความจำเป็นขั้นพื้นฐานมากกว่า จำเป็นจะต้องได้รับการตอบสนองให้ได้รับความพอใจก่อน ก่อนแรงจูงใจทางด้านอื่นจะได้รับแรงจูงใจกระตุ้น เมื่อแรงจูงใจขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองจนได้รับความพอใจแล้ว แรงจูงใจขั้นสูงกว่าก็จะเกิดขึ้นแทนที่

3. แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่ออาชีพพนักงานขายจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านภูมิภูมิลำเนาในภาพรวมพบว่า แตกต่างซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ นาควิลัย [7] พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้พนักงานเกิดความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กร ในการรักษานุเคราะห์ขององค์กร ถ้าบุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานแล้ว จะให้บริการที่ดีแก่ลูกค้า ลูกค้าพึงพอใจเป็นผลให้องค์กรสามารถสร้างกำไรได้ ซึ่งทำให้พนักงานขายสามารถยึดเป็นอาชีพหลักในการดำรงชีพเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตตนเอง และยังคงสอดคล้องกับเบญจวรรณ อุซุงศ์อมร [8] พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับ

แรงจูงใจภายในองค์กรของธุรกิจพบว่า ความมั่นคงในการทำงานเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด

4. แรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีต่ออาชีพพนักงานขายจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านคณะที่เรียนในภาพรวมพบว่า แตกต่างซึ่งสอดคล้องกับ จรัสพิสิษฐ์ งามพันธุ์ [9] พบว่า มีสองปัจจัยหลักคือ ค่าตอบแทนสวัสดิการอื่น ๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานมีความเหมาะสม และปัจจัยความก้าวหน้าจากการทำงานที่จะก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ หากมีความสามารถเพียงพอ ซึ่งจะเป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองของคนทั่วไปในอาชีพพนักงานขายว่าเป็นอาชีพที่สำคัญ มีเกียรติ มีความก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านแรงจูงใจและทัศนคติที่มีต่ออาชีพพนักงานขาย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครควรมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการขาย และมีการฝึกสหกิจในสถานประกอบการจริงเกี่ยวกับการขายโดยตรง เพื่อให้นักศึกษาได้มีแรงจูงใจ ทัศนคติ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

1.2 ด้านการประกอบอาชีพพนักงานขาย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครควรมีการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพพนักงานขายมาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาทุกระดับชั้น

1.3 ด้านความสำเร็จในชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ควรมีการเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการขาย เป็นที่ยอมรับของสังคมและแวดวงธุรกิจ มาเล่าประสบการณ์ เพื่อเป็นตัวอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้นักศึกษามีความคิดริเริ่ม และมีมุมมองที่อยากประสบความสำเร็จในอาชีพการขาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาเกี่ยวกับเรื่องลักษณะนิสัยของมนุษย์ และผู้บริโภคทั่วไป

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพพนักงานขายของนักศึกษาวิชาชีพพระนครศรีอยุธยาสำเร็จการศึกษาไปแล้วว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- [1] ยุพาพรรณ วรรณวานิช. (2550). **ศิลปะการขาย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์. วิทยาลัยการอาชีพเทิง (2558). ความสำคัญขอเทคนิคการขาย, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.tice.ac.th/Online/Online2-2547/pam/p3.htm>. วันที่สืบค้น 2558, มีนาคม 2558.
- [2] มนต์ชัย สุนทรวิวัฒน์. (2554). **ปั้นนักขายเดินดิน... ให้ติดดาว**. กรุงเทพฯ : ปรินทร์ไอโซน.
- [3] Danny Goes. (2552). **นักขายมืออาชีพ**. อ้างถึงใน อติสร สิริโรจน์อนันต์. กรุงเทพฯ : ทีบีเค มีเดียพับลิชชิง.
- [4] ธิดารัตน์ กาญจนวัฒน์. (2557). 10 อันดับแชมป์ หากคนมากที่สุด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://ejobeasy.com/index.php/component/ejobeasy/?view=trip&layout=vdodetail&contentid=192&catid=87> วันที่สืบค้น 2557, ธันวาคม 28.
- [5] กุสุมา จ้อยช้างเนียม. (2547). **แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย** (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : <https://www.regis.ku.ac.th/cpcmns/abstract/43681402t.pdf>. วันที่สืบค้น 2559, สิงหาคม 9.
- [6] Maslow, quoted in Hawins, Best and Coney, 1998 : 367.
- [7] วรากรณ์ นาควิสัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงาน บริษัท GGG (ประเทศไทย) จำกัด**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://eprints.utcc.ac.th/1887/15/1887fulltext.pdf>. วันที่สืบค้น 2559, กรกฎาคม 23.
- [8] เบญจวรรณ อุฬุพงศ์อมร. (2549). **ปัจจัยแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานขายในเขตฝั่งธนบุรี**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://research-system.siam.edu/2013-12-20-03-57-52/159-2013-12-20-05-58-72>. วันที่สืบค้น 2559, กันยายน 2559.
- [9] จรัสพิสิษฐ์ งามพันธุ์. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานฝ่ายขายของ บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)** (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : <http://it.nation.ac.th/studentresearch/files/5509136f.pdf>. วันที่สืบค้น 2559, กุมภาพันธ์ 12.

ธรรมาภิบาลกับประชาธิปไตย

Good Governance and Civil State

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน^{1*}

Supanat Subnawin^{1*}

โกศล กูสกุลชัย²

Kosol Koosakulchai²

บทคัดย่อ

ธรรมาภิบาล คือ องค์การที่มีโครงสร้างที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มีกฎเกณฑ์ควบคุมกระบวนการและกลไกการบริหารกับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะให้ประชาธิปไตยที่ดั่งขึ้นประสบความสำเร็จ จึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ และต้องให้ประชาธิปไตยมีโครงสร้างที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มีกฎเกณฑ์ที่ควบคุม กระบวนการและกลไกการบริหาร ลักษณะของธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส ยึดหลักความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ยึดหลักนิติธรรมให้ความเท่าเทียมกัน ต้องได้รับมอบอำนาจจากองค์การธรรมาภิบาล ความสำเร็จของประชาธิปไตยจึงขึ้นกับการยึดถือหลักการในลักษณะธรรมาภิบาล

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย

Abstract

Good governance is an organization with a structure that can be adapted to suit environment, including regulations for efficiency and effectiveness in controlling administration mechanism and process and work operation. The success of established populism relies on the application of the good governance principles. That is, the populism has to be able to be adapted to suit environment, having regulations for efficiency and effectiveness in controlling administration mechanism and process. The components of good governance consist of accountability, transparency, value of money or efficiency, responsiveness, participation, rule of law, equity, and authority. Therefore, the success of populism relies on firm intention of good governance principles.

Keywords : Good governance, Civil State

¹ * ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : Supanat2555@gmail.com โทร. : 081-3555831

¹ Ph.D. (Public Administration) Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

* Corresponding Author e-mail : Supanat2555@gmail.com tel. : 081-5558431

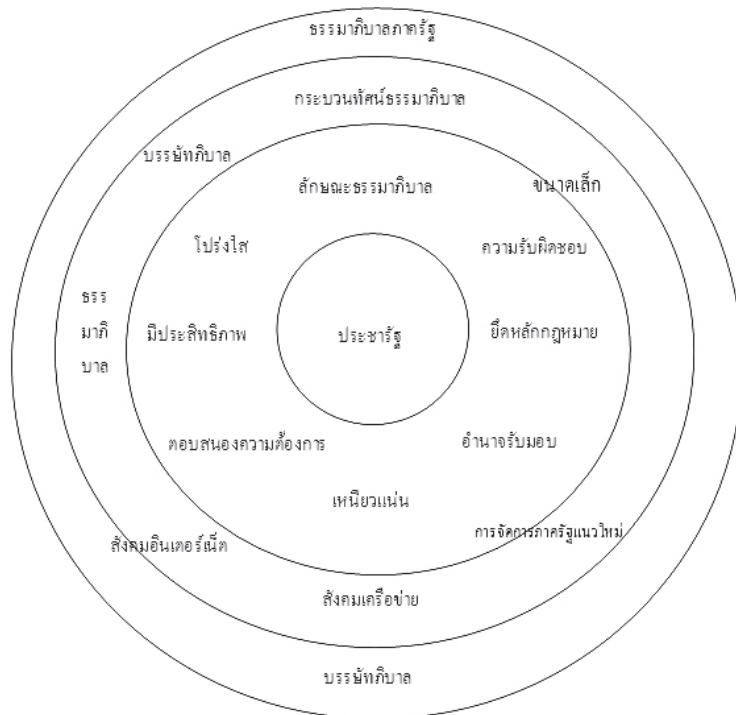
² ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) นักวิชาการอิสระ และอาจารย์พิเศษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² Ph.D. (Public Administration) Independent Scholar, Part-time Lecturer in Public Administration Program, Phetchaburi Rajabhat University

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตน จึงมีการก่อตั้งประชารัฐขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อดำเนินกิจกรรมและธุรกิจต่าง ๆ ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐและประชาชน โดยคาดหวังว่าองค์กรประชารัฐดังกล่าว

จะประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการต่าง ๆ หรือตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้ไม่มากนักน้อย จึงมีการพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ชรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการพิจารณาและยึดถือในการทำให้องค์กรอย่างประชารัฐประสบความสำเร็จดังภาพ

ที่มา : (สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

บทความนี้เสนอเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลและประชารัฐ ดังนี้ คือ การนิยามความหมายของธรรมาภิบาล กระบวนการธรรมาภิบาล ประเภทของธรรมาภิบาล คุณลักษณะของธรรมาภิบาลกับประชารัฐ นิยามและความหมาย

ธรรมาภิบาล (Governance) คือการถือหางเสือ (Steering) ควบคุมและชี้นำภาคส่วนทางสังคม [1] Governance มาจากภาษาละตินว่า gubernare และ gubernator หมายถึง การถือท้ายเรือ และ กัปตันเรือ [2] ธรรมาภิบาล (Governance)คือหนทางที่องค์กรขนาดใหญ่

ถูกกำกับ และควบคุม กระบวนการหรือระบบที่ควบคุมและกำกับ [3] กฎเกณฑ์เฉพาะ [4] ธรรมาภิบาล (Governance) เป็นโครงสร้างในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ธรรมาภิบาลจะต้องมีโครงสร้างที่ดีสำหรับฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการและขั้นตอนที่ผู้บริหารใช้ในการจัดการทรัพยากร และการกำหนดนโยบายที่ใช้ในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ [5] เป็นครรลองที่ใช้กับความสัมพันธ์อย่างฝ่ายต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน

ธรรมาภิบาล คือการใช้กฎที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เป็นการกำหนดกฎเพื่อการใช้อำนาจ [6] เป็นระบบของกฎในทุกระดับของกิจกรรมมนุษย์ กระบวนการต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ และคุณภาพของระบบ การสร้างสถาบันทางการเมืองการปกครองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ธรรมาภิบาลคือที่ตั้งของอำนาจภายในเครือข่ายที่ซับซ้อน [7] การบริหารสังคมเครือข่าย (Socio-cybernetic governance) ที่จัดองค์การด้วยตนเอง การร่วมมือประสานกัน เครือข่ายนานาชาติที่เป็นอิสระ แลกเปลี่ยนทรัพยากรกัน การจัดการที่เป็นเอกภาพเพื่อยกระดับความชอบธรรมของสังคม ทั่วโลกประสานประโยชน์ของรัฐ การแก้ปัญหาและสร้างโอกาส พร้อมด้วยโครงสร้าง และระเบียบปฏิบัติในการทำสิ่งนั้นและการร่วมมือกัน เครือข่ายธรรมาภิบาลคือ เครือข่ายธรรมาภิบาลระหว่างสถาบันตัวแทนประชาธิปไตยต่าง ๆ เครือข่ายธรรมาภิบาลเพิ่มการเป็นตัวแทนรัฐบาล ซึ่งพลเมืองธุรกิจและองค์การที่ไม่แสวงกำไรติดต่อกันกันใกล้ชิดมากขึ้นในกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วยแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เครือข่ายธรรมาภิบาลแตกต่างกันระบบของรัฐที่เป็นสถาบันประชาธิปไตยแบบตัวแทนภายใต้เงื่อนไขเครือข่าย พรรคการเมือง การนิติบัญญัติ การบริหารเข้ามามีส่วนร่วมในขอบเขตที่กว้างขึ้น การตัดสินใจจะอยู่ภายใต้กระบวนการของการเจรจาต่อรองระหว่างรัฐบาล ธุรกิจ และประชาสังคม [8] ธรรมาภิบาลที่ร่วมมือกัน (Collaborative governance) หมายถึงการกำกับดูแลโดยการมีส่วนร่วม การมอบอำนาจ การทำงานร่วมกันขององค์การต่าง ๆ ในลักษณะเครือข่ายเป็นความสัมพันธ์ที่ทำงานด้วยกัน (Working relationships) และมีลักษณะสมาชิกองค์การ (Organizational membership) กลุ่มพหุ (Pluralism) ไม่ต้องชัดเจนมาก (Ambiguity) และมีลักษณะพลวัต (Dynamics) [9] Governance จุดจัดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นแนวคิดในการกำกับดูแลภาคส่วนทางเศรษฐกิจ ยกกระดับความชอบธรรม (Legitimacy) และประสิทธิผลของกระบวนการ และการจัดการ

ตลอดจนวิธีการใหม่ ๆ ศิลปะในการปกครอง เพื่อที่จะสร้างจริยธรรม และประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลง [8] ใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ [10]

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปและประยุกต์เข้ากับองค์การประชากรรัฐได้ว่า ประชากรรัฐจะต้องมีกฎเกณฑ์ที่ควบคุมกระบวนการและกลไกการบริหาร การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การนี้ต้องมีโครงการที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจเป็นโครงสร้างแบบเครือข่ายที่สามารถประสานกับภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้

กระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลประชาธิปไตยแนวใหม่ (The New democratic governance paradigm) [11] มี 6 ด้าน ดังนี้

หนึ่ง ธรรมาภิบาลเปรียบเสมือนรัฐที่เล็ก ใช้ตลาด หรือกึ่งตลาดส่งมอบบริการสาธารณะ ขนาดของรัฐลดลง มีการแปรรูป และตัดงบประมาณในการบริการของราชการ [12] รัฐบาลมีขนาดเล็กเพราะรัฐที่มีขนาดใหญ่จะมีต้นทุนสูง ภาคเอกชนทำหน้าที่ได้ดีกว่าในการผลิตสินค้าและบริการธรรมาภิบาลในลักษณะโครงสร้าง แสดงขึ้นการบังคับบัญชา ตลาด และเครือข่ายที่เป็นโครงสร้างหลักของรัฐ

สอง ธรรมาภิบาลเหมือนหนึ่ง บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ระบบซึ่งองค์การถูกควบคุมและกำกับ ซึ่งต้องมีหลักการสามข้อ คือการเปิดเผย (Openness) ไม่ปิดบังข่าวสาร (disclosure of information) มีความรับผิดชอบที่พร้อมรับการตรวจสอบ และตอบสนองต่อการกระทำของปัจเจก โดยการให้ความรับผิดชอบและการนิยามบทบาทที่ชัดเจน [12] รัฐบาลที่มีความรับผิดชอบพร้อมในการตรวจสอบ

สาม ธรรมาภิบาลเหมือนหนึ่งการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) มี 2 ความหมาย คือ ลัทธิการจัดการนิยม (Managerialism) และเศรษฐศาสตร์สถาบันใหม่ (New institutional economics) การนำวิธีการจัดการ

จากภาคเอกชนสู่ภาครัฐ มีการกำหนดมาตรฐาน และการวัดผลงาน การจัดการยึดผลลัพธ์ ค่านิยม ใกล้เคียง ลูกค้า การนำโครงสร้างสิ่งจูงใจ (เช่น การแข่งขันทางการตลาด) ใช้ในภาครัฐ รัฐบาลต้องมีวิสัยทัศน์ และมีความยืดหยุ่น [11]

สี่ ธรรมชาติของเหมือนหนึ่งธรรมชาติ (Good Governance) ซึ่งเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการบริการมีระบบการวินิจฉัยที่เป็นอิสระ ยึดกรอบกฎหมายในการขับเคลื่อนสัญญาณ การกำกับดูแลแบบโปร่งใส พร้อมในการตรวจสอบเงินทุนสาธารณะ ผู้ตรวจสอบสาธารณะที่เป็นอิสระ โครงสร้างสถาบันแบบพหุนิยม และสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพ [13] ระบุ 3 ด้าน ของการกำกับดูแล คือการเป็นระบบเชิงการเมือง การบริหาร (Administrative) และกฎหมายกับอำนาจมอบหมาย มีประสิทธิภาพแบบความรับผิดชอบที่พร้อมรับการตรวจสอบ [12] รัฐบาลที่มีความเป็นธรรม [11]

ห้า ธรรมชาติเป็นระบบสังคมอินเทอร์เน็ท กลไกที่ไม่ใช่รัฐ ไม่เป็นทางการ มีผู้แสดงหลายคนจากหลายฝ่าย นักบริหาร การเมืองและสังคมมีเป้าหมายร่วม เส้นแบ่งไม่ชัดเจนระหว่างภาครัฐเอกชนและอาสาสมัคร การกำกับดูแลเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมการเมืองในปกครอง รัฐบาลกลางไม่ใหญ่ ระบบการเมืองมีความแตกต่าง หน้าที่รัฐบาลคือการกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสังคมและการเมือง [12] การกำกับดูแลในแนวคิด แนวทางสังคมเป็นศูนย์กลาง (Society-centric approach) คือรัฐปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก และแสดงออกเป็นตัวแทนทั้งแนวคิด และทฤษฎีของการประสานระบบทางสังคม [7]

หก ธรรมชาติเหมือนเครือข่ายที่จัดองค์การตัวเองแบบเครือข่าย มีผู้แสดงอิสระมากมายในการส่งมอบบริการ สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้งานเดิน โดยผ่านองค์การอื่น การกำกับดูแล (Governance) คือการจัดการเครือข่าย (Networks) เป็นแบบการประสานกันทางสังคมเชิงกว้าง เน้นการพึ่งพาแบบปรึกษาหารือ เป็นองค์การจัดการตัวเอง ความเป็นอิสระ มีความรับผิดชอบตัวเอง

บริหารตนเอง ลดกฎเกณฑ์ ลดขนาดรัฐบาล และกำกับ (Steering) พึ่งพากระหว่างองค์การ มีกิจกรรมระหว่างสมาชิกเครือข่าย ซึ่งมาจากความต้องการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและแลกเปลี่ยนเป้าหมาย ปฏิสัมพันธ์ที่เหมือนเกม มีรากฐานมาจากความเชื่อใจ และดำเนิน โดยกฎเกณฑ์ปรึกษาและตกลง โดยผู้มีส่วนร่วมในเครือข่าย ระดับของอิสระจากรัฐเครือข่ายไม่ต้องรับผิดชอบพร้อมตรวจสอบกับรัฐ เพราะเป็นองค์การจัดการตนเอง [12] การจัดการเครือข่ายที่ซับซ้อนพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาธารณชนกับสถาบัน ความหมายในลักษณะนี้จึงเป็นแบบพลวัตและเข้มข้น ในประเด็นการควบคุม และความรับผิดชอบที่พร้อมรับการตรวจสอบ [7] องค์การภาครัฐทำหน้าที่ในลักษณะเครือข่าย ต้องการความร่วมมือจากหลายส่วน การกำกับดูแล (Governance) หน่วยงานภาครัฐพึ่งพาเครือข่ายมากขึ้นในการบรรลุประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุเป้าหมายของปัจเจกบุคคล ต้องการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องปรับโดยการปรึกษาหารือกัน [1]

ประชากรรัฐที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ธรรมชาติในข้อหนึ่ง ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กกระจายไปตามท้องที่ต่าง ๆ ผู้บริหารต้องปล่อยให้ดำรงสภาพขนาดเล็กที่เกิดขึ้น ไม่ต้องไปรวมกันให้มีขนาดใหญ่ ตามหลักการในข้อสอง ต้องยึดหลักบรรษัทภิบาลคือเปิดเผย ไม่ปิดบังข่าวสาร มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในข้อสาม ต้องทำการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ เน้นการวัดผลงาน ยึดผลลัพธ์ใกล้เคียงลูกค้า นำการตลาดมาใช้ ขนาดเดียวกันก็ต้องยึดหลักธรรมชาติที่ดี (Good Governance) คือโปร่งใส พร้อมในการตรวจสอบสาธารณะที่เป็นอิสระ รวมทั้งสื่อมวลชน เพื่อให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต้องเป็นสังคมอินเทอร์เน็ท เชื่อมโยงฝ่ายการเมือง สังคม และประชาสังคม สุดท้ายต้องเน้นการสร้างเครือข่าย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และประสานกันได้กว้างขวาง

ประเภทของธรรมชาติ (Governance) ธรรมชาติ

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การกำกับดูแลภาครัฐ หรือการกำกับดูแลสาธารณะ (Public Governance) และการกำกับดูแลภาคเอกชนหรือบรรษัทภิบาล (Corporate Governance)

ธรรมาภิบาลหรือการกำกับดูแลภาครัฐ (Public Governance) มีผู้ให้นิยามการกำกับดูแลภาครัฐว่า หมายถึง ธรรมาภิบาลการกำกับดูแลสาธารณะ เป็นการจัดการเครือข่ายที่ซับซ้อน [15] มีการปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทางสังคมและการเมืองเป็นส่วนสำคัญของตัวละคร กิจกรรมที่ซับซ้อนและเน้นหนักภายนอกการกระจายอำนาจทางการเมือง [13] รูปแบบของรัฐบาลภายนอกที่เน้นการบังคับทางเสีย การเปลี่ยนจากระบบองค์กรขนาดใหญ่แบบชั้นบังคับบัญชา (hierarchical bureaucracy) เป็นตลาดและเครือข่าย [16] เป็นรูปแบบรัฐบาลที่เป็นตัวแทนประชาชนที่ดี รัฐบาลที่เป็นแบบตัวแทนและตอบสนองได้ดี ขีดหลักกฎหมายปราศจากคอร์รัปชัน เปลี่ยนบทบาทรัฐจากการแทรกแซงการควบคุมเป็นการกำกับประสานงานเปลี่ยนจากกฎหมายและคำสั่งเป็นการเจรจาหรือ รัฐบาลไม่ได้เป็นผู้ครอบงำคนเดียว [6] ไม่เห็นด้วยกับชั้นบังคับบัญชาเพราะขาดความยืดหยุ่นและตอบสนอง [16] มีส่วนประกอบที่ให้อุทกภาคส่วนมีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้แสดงที่แตกต่างกัน ที่มาจากระดับชาติ จังหวัด และรัฐบาลท้องถิ่น กลุ่มการเมืองและสังคม กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่มีการกระทำ สถาบันทางสังคม องค์การธุรกิจเอกชน การกำกับสาธารณะจึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่ถูกกำกับส่งอิทธิพลในเครือข่ายนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีผู้แสดงร่วมกันหลายคน [15] การกำกับดูแลเชิงระบบ จึงต้องการให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะจะเป็นภาคเอกชน กลุ่มอาสาสมัครในประชาสังคม การกำกับดูแลเชิงระบบยังนำแนวคิดบางส่วนมาจากนักชุมชนนิยม (communitarian) ที่ว่าประสิทธิผลของสถาบันการเมืองขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการตัดสินใจ และมีความเห็นพ้อง (consensus) [16] ซึ่งผู้แสดงต่างมีวัตถุประสงค์ในผลประโยชน์ต่างกันบางครั้งก็

ขัดแย้งกัน [15] การกำกับดูแลเชิงระบบเชื่อว่าเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากกว่าชั้นบังคับบัญชา การพูดคุยและความเห็นพ้องสร้างความเป็นธรรมด้านการเมืองและประสิทธิผล ควรใช้เครือข่ายมากกว่าการตลาด เครือข่ายจะสร้างสรรค์โครงสร้างที่มีประสิทธิผลสำหรับการส่งมอบบริการและหน้าที่รัฐอื่น ๆ การกำกับดูแลเชิงระบบ สร้างขึ้นจากการมีส่วนร่วมของสังคมบวกกับความยืดหยุ่น การตอบสนองและนวัตกรรม นโยบายรัฐต้องตอบสนองประชาชนมากขึ้น [16]

บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) หมายถึง ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมกิจการ เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการ ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนร่วมได้เสียโดยผ่านโครงสร้างกระบวนการทำงานและระบบทำงาน [2] เป็นข้อตกลงแบบสมัครใจ การคิดค้นร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย [6] เป็นระบบการชี้แนะ และควบคุมบริษัท โดยโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการจะแสดงถึงการจัดสรรสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มต่าง ๆ ในเพื่อให้มีการกำกับฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และมุ่งเน้นผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียเป็นหลัก เพื่อที่จะกำหนดมาตรฐานร่วมกันมีความสำคัญเมื่อกฎหมายหรือรัฐบาลไม่อาจควบคุมได้ ไม่ได้พึ่งพำบังคับด้านชั้นบังคับบัญชา แต่ด้วยการชักจูงและการร่วมมือตามวางเน้นการเป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนทุกส่วนไม่จำเป็นต้องมีสิทธิความรับผิดชอบ ความสามารถ ทรัพยากร และความชอบธรรมเท่าเทียมกัน การประเมินโครงสร้างความเป็นเจ้าของและการควบคุมทั้งสองแบบในระบบบรรษัทนำสู่ข้อสรุปดังนี้ (1) โครงสร้างความเป็นเจ้าของในระบบที่เน้นเครือข่ายมีความเข้มข้นกว่าระบบเน้นหนักตลาด เพราะใกล้ชิดผู้ถือหุ้นมากกว่า (2) ตลาดภายนอกสำหรับการควบคุมบรรษัท มีบทบาทสำคัญในระบบที่เน้นการตลาดซึ่งไม่มีในระบบเครือข่าย (3) คณะกรรมการมีอำนาจเชิงวินัยในระบบที่เน้นเครือข่ายมากกว่า (4) ความสัมพันธ์เปรียบเทียบของตลาดแรงงานการจัดการแสดงภาพผสมผสาน การจ่ายตามผลงานสำคัญระบบตลาด

มากกว่า (5) อำนาจทางวินัยตลาดหุ้นมีมากในระบบเน้นตลาดมากกว่า [18] ทำให้บุคลิกเปลี่ยนไปตามการกระจายและส่วนประกอบของผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นเป็นผู้ตัดสินใจว่าสิทธิในทรัพย์สินควรอยู่ในทางเดียวหรือหลายทาง โดยทั่วไปบรรษัทเอกชนจะดูแลความรับผิดชอบ

ด้วยตนเองมากกว่าจากภายนอกการจูงใจซึ่งระบุได้ในการสร้างการกำกับดูแลแบบนี้ได้แก่ การจูงใจภายในศีลธรรมสิ่งที่ภาคเอกชนต้องคำนึงในปัจจุบันคือความรับผิดชอบต่อสังคมและความชอบธรรมด้านบรรษัทภิบาล กำลังเผชิญความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ [10]

ความแตกต่างธรรมาภิบาลภาครัฐ และภาคเอกชน (บรรษัทภิบาล)		
ประเด็น	ธรรมาภิบาลภาครัฐ	บรรษัทภิบาล
การมีส่วนร่วมการเมืองรัฐ	ประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้เสีย กระจายอำนาจทางการเมือง มีส่วนร่วมควบคุมและดูแล	ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย
ตอบสนอง	ประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้เสีย	ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย
สังคม	สร้างประโยชน์ต่อสังคม	ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม
ระบบภายใน	เน้นการเมืองและสังคมภายนอก	เน้นการตลาด
ผู้มีอำนาจตัดสินใจ	รัฐและหน่วยราชการที่รับมอบหมาย	คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ที่มา : (สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

เนื่องจากประชารัฐ เป็นองค์การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ภายใต้การสนับสนุนของรัฐ จึงต้องปฏิบัติตามหลักของธรรมาภิบาลสาธารณะ ขณะเดียวกันก็ต้องยึดหลักของบรรษัทภิบาลด้วย

คุณลักษณะของธรรมาภิบาล (Governance) [2] หรือปทัสฐานของธรรมาภิบาล [17] มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ [10] [13] สิ่งสำคัญที่สุดผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในองค์การประชารัฐระดับชั้นต่าง ๆ ต้องมีความรับผิดชอบต่อกิจการของประชารัฐ รับผิดชอบต่อความเจริญรุ่งเรืองขององค์การ และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับองค์การ ต้องรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐ หรือประชาชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องพัฒนาให้กิจการขยาย เติบโต และเจริญก้าวหน้า ทำผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่า ลดการสูญเสียที่ไม่จำเป็น บริหารกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล

2. ความโปร่งใส [10] [13] การบริหารงานของผู้บริหารประชารัฐต้องมีความโปร่งใส การจัดซื้อจัดจ้าง การจำหน่าย ขายผลผลิตสินค้าบริการต้องมีความโปร่งใส แสดงให้ผู้มีส่วนได้เสียผู้ได้ตลอดเวลา ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงข้อมูล หรือเท็จจริงต่าง ๆ ของกิจการได้ไม่ยาก การแสดงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องกระทำ และต้องกำหนดเวที สถานที่ และช่องทางในการแสดงรายการต่าง ๆ โครงการต่าง ๆ จะต้องมีความโปร่งใสที่มีคนรับรู้จำนวนมาก

3. มีประสิทธิภาพ และยึดหลักความคุ้มค่า [2] หรือการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ [10] การบริหารงานต้องมีประสิทธิภาพ ใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผลแข่งขันกับกิจการอื่นได้ ไม่ใช่จ่ายแพงกว่ากิจการอื่น หรือสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ การลงทุนของกิจการ

อินเทอร์เน็ต และ หก เป็นสังคมเครือข่าย ประชากร
 ที่เกิดขึ้นจึงควรยึดหลักกระบวนการที่สน

ประเภทของธรรมาภิบาล มีสองประเภท คือ
 ธรรมาภิบาลภาครัฐและบรรษัทภิบาลความแตกต่างของ
 ธรรมาภิบาลทั้งสองประเภทนี้คือ ธรรมาภิบาลภาครัฐ
 เน้นตอบสนองผู้มีส่วนได้เสียทางสังคมและการเมือง
 เปิดเผยต่อสาธารณชนและสื่อมวลชน รับผิดชอบ
 ต่อสังคมและการเมือง ส่วนบรรษัทภิบาลตอบสนอง
 ผู้ถือหุ้น เปิดเผยต่อผู้ถือหุ้น รับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น
 ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม องค์กร
 ประชากร ประกอบด้วยภาครัฐและประชาชนจึงต้อง
 ดำเนินถึงธรรมาภิบาลทั้งสองประเภท

เอกสารอ้างอิง

- [1] Kooiman, J. (2005). *Governing as governance*. London.
- [2] ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2551). เครื่องมือการจัดการ. กรุงเทพมหานคร.
- [3] Cadbury, A. (1993). *The Cadbury Report : The UK Perspective*. Keynote Address to the First Asian-Pacific Corporate Governance Conference. Sydney.
- [4] Hung, Humphry (2000). *An Analytical Framework of the Boundaries of Privatization : The Privatization Cube*, Asian Journal of P.A. Vol. 22 No.1 p.56-74.
- [5] เอเจอร์, แซม (2554, 2545). *ธรรมาภิบาล : การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*.
- [6] Kjare, A.M. (2004). *Governance*. Malden, M.A. Polity.
- [7] Flinders, Matthew (2005). *Governance in White hall*, in Hodges, Ron (2005). *Governance and the Public Sector*. Massachusetts.
- [8] Mathur, Navdeep and Skelcher, Chris (2007). *Evaluating Democratic Performance : Methodologies for Assessing the Relationship between Network Governance and Citizens*. *Public Administration Review*, Vol. 67, p. 228-229.
- [9] Huxham, Chris (2005). *The Challenge of Collaborative Governance*. In.
- [10] โกศล กุัสกุลชัย.(2555). *การแปรรูปองค์การรัฐวิสาหกิจของไทย. คุยกับนิพนธ์ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร*.
- [11] Bowornwathana, Bidhya (2006). *Transforming Bureaucracies for the 21st Century : The New Democratic Governance Paradigm*. By Elsevier Ltd.
- [12] Rhodes, R.A.W. (1996). *The New Governance: Governing without Government*. Political Studies Association Oxford.
- [13] Leftwich, Adrian (2005). *Governance, democracy and development in the Third World*. In.
- [14] Teisman, Geert R.&Klijn, Erik-Hans (2005). *Partnership Arrangements : Governmental Rhetoric or Governance Scheme?* In Hodges.
- [15] Kickert, Walter J.M. (2005). *Public Governance in the Netherland : an alternative to Anglo-American*.
- [16] Bevir, Mark. (2006). *Democratic Governance : Systems and Radical Perspectives*. *Public Administration Review*, Vol. 66 p.42-429.
- [17] Beisheim, Marianne .(2005). *Private Governance : Private Rules for Privatization?* In Weizsacker, Ernst Ulrich von. Young, Oran R. and Finger, Matthias .*Limits to Privatization, How to Avoid Much of a Good Thing*. London.
- [18] Moerland, Pieter W. (2000). *Changing Models of Corporate Governance in OECD Countries*. In Rosenbaum, Eckehard F. Bonker, Frank and Wagener, Hans-Jurgen (2000).

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์

ของวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารที่ได้รับการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการฯ ขอเรียนเชิญอาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจทุกท่านส่งบทความวิชาการ (academic article) บทความวิจัย (research article) หรือบทความปริทัศน์ (review article) เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ทั้งนี้บทความที่ส่งมาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะต้องไม่เคยส่งไปรับการพิจารณาหรือได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อน

ในการพิจารณาบทความ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก จากนั้นจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองตามเกณฑ์ที่กำหนด ในลักษณะของการปกปิดรายชื่อผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง (blind review)

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2003 หรือ 2007 หน้ากระดาษ A4 ความยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ 2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- ชื่อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า (ถ้ามี)
- ชื่อผู้เขียนภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวดำ ขนาด 16 pt จัดชิดขอบขวาของหน้ากระดาษเว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด
- หน่วยงาน ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับการศึกษา สถานที่ทำงาน หรืออีเมลของผู้เขียนพิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 12 pt จัดได้เส้นยาวเต็มหน้าล่างของหน้าแรกบทความ
- บทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ คำสำคัญ 2-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด
- Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ Keywords มี 2-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด โดยทุกบทความต้องมี abstract

- บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน หน่วยงาน บทคัดย่อ คำสำคัญ Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง กรณีที่เป็นผลงานวิจัยนักรักศึกษาและมีชื่อที่ปรึกษา ให้พิมพ์ชื่อผู้วิจัยเป็นตัวหนา และขีดเส้นใต้ ส่วนชื่อที่ปรึกษาให้พิมพ์ตัวปกติ ไม่หนา และขนาดตามที่กำหนด
- เนื้อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย จัดเป็นคอลัมน์ 2 คอลัมน์ ระยะห่างบรรทัดคอลัมน์ 1 เซนติเมตร
- เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย จัดเป็นคอลัมน์ 2 คอลัมน์ ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 1 เซนติเมตร
- ตารางและภาพประกอบ ในกรณีที่มีตารางให้ระบุ “ตารางที่” หรือ “Table” ตามด้วยลำดับที่ไว้เหนือตัวตาราง และระบุที่มาไว้ใต้ตาราง ส่วนกรณีที่มีภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ใต้รูปภาพ กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุ “รูปที่” หรือ “Fig” ตามด้วยลำดับที่ไว้ใต้ภาพพร้อมที่มา
- แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ในบทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่เห็นได้สะดวก
- เอกสารอ้างอิงท้ายเล่มให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวเลข และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [5], [1] หรือ [3], [1]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร ชื่อผู้เขียน, ชื่อเรื่อง ; ชื่อวารสาร : ปีที่พิมพ์ ; ปีที่ของวารสาร ; เล่มที่ ; หน้า เช่น

[1] นวลจันทร์ วันทีญ์ทอง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554. 1 : 20-29.

Power, N., Bhrum, T. and Smith, “M. ODDM for Modelbases.” The Web Technology and Decision Support. 2011 ; 3 : 30-49.

[2] ยุทธ ไกยวรรณ. (2558). การวิจัย และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดิยของชื่อตัวและชื่อรอง กรณีมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

การอ้างอิงท้ายบทความ กรณีอ้างซ้ำ เช่น ลำดับที่ 5 อ้างซ้ำจากลำดับที่ 1 ให้เขียนอ้างอิงท้ายบทความดังนี้ [5], [1]

2.2 วิทยานิพนธ์ ชื่อผู้เขียน, ชื่อเรื่อง (ประเภทปริญญา). ภาควิชา, คณะ, เมือง : มหาวิทยาลัย ; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

เจ็มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. (คุยฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุยฎีบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2540.

Bhrammanee, T. A. **Unified Representaton Framework for the Modelbase and the Database of a Web-based Decision Support System**. School of Engineering and Technology, Pathumthani: Asian Institute of Technology ; 2008.

2.3 หนังสือ ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ ; ปีที่พิมพ์. จำนวนหน้า. เช่น
ภานุมาศ ทักษณา (บรรณาธิการ). **รอยยิ้มของในหลวง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน : ฌรัฐพลการพิมพ์ ; 2553. 260.
น้ำทิพย์วิภาวิน และนางเยาว์เปรมกมลนคร. **นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
ซีเอที โซลูชั่น ; 2551. 163.

2.4 อินเทอร์เน็ต ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร [ชนิดของสื่อ] ปีที่พิมพ์ [วัน เดือน ปีที่ค้นข้อมูล] ; ปีที่ (เล่มที่ถ้ามี)
: [จำนวนหน้าหรือจำนวนภาพ]. แหล่งที่มา URL address เช่น

Greenly, W., Sandeman-Craik, C., Otero, Y., and Streit, J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [serial online] 2011 [cited 2011 November 22]. Available from: <http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทาง e-mail : dr.yuth_go@hotmail.com หรือ e-mail : kanunn_ksupranee@hotmail.com แผ่น CD ส่งทางไปรษณีย์ถึงกองบรรณาธิการวารสารฯ ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามที่อยู่ด้านล่างนี้

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

38 หมู่ 8 ถ.หาดเจ้าสำราญ ต.นาุ้ง

อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ e-mail : dr.yuth_go@hotmail.com

แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับ
เพื่อพิจารณานำลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รหัส
สำหรับเจ้าหน้าที่

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สถานภาพ

- อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
สาขาวิชา.....คณะ.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....
- นักศึกษาในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
สาขาวิชา.....คณะ.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....
- บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงานที่สังกัด).....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....

ขอส่ง :

บทความวิจัยเรื่อง

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

บทความวิชาการ เรื่อง

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

โดยมีผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) :

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกเลขที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... e-mail.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย :

- แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อเพิ่มข้อมูล.....
- หรือส่งบทความผ่านทาง e-mail ชื่อหัวเรื่อง.....
โดยส่งจาก e-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

- ได้เรียบเรียงบทความนี้อย่างประณีตและได้ตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลแล้ว
- บทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
- บทความที่ลงเป็นข้อคิดเห็น/แนวคิด/ทัศนคติของผู้เขียนเท่านั้น หากเกิดผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความนี้ ผู้เขียนจะเป็นผู้รับผิดชอบ

ในระหว่างการรอตีพิมพ์หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้น

ลงนาม.....ผู้เขียน

(.....)

ใบบอกรับเป็นสมาชิก วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ
ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 220 บาท (รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)
จำหน่ายปลีก ฉบับละ 120 บาท
บอกรับตั้งแต่ ปีที่.....ฉบับที่.....เป็นเวลา.....ปี
สถานที่จัดส่ง
ชื่อ.....นามสกุล.....
ที่อยู่ (โปรดระบุชื่อหรือหน่วยงานผู้รับ).....เลขที่.....
หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....e-mail.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

ชำระค่าสมัครสมาชิกโดย

- เงินสด
- ธนาคัตติ (สั่งจ่าย ปณ. เพชรบุรี)
ในนาม คุณสุปราณี เขียวคำรพ
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
- โอนเงิน.....

หมายเหตุ เริ่มออกปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม-ธันวาคม 2554

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

ศาสตราจารย์(เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัศมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
พระราชปรีชิติกวี, ศ. ดร.(สมจินต์ สมมาปญโญ)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระกิตติ์ เสาร่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เนียมนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ ศิริธนาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวช	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูพันธุ์ เพ็ญสุวรรณ	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธ ไถยวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์นิภา เพชรสม	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์สุเทพ ล้อมอรุณ	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจริญลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา ผลาพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรสินี ภัทรโกศล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล หวังสถิตวงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรลักษณ์ วงศ์โดยหวัง ศิริเจริญ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ชินวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.กนก อੰถาวร	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณ เทียมเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

